

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาหลักด้านการเกษตรที่สำคัญของเกษตรกรไทย ซึ่งนอกเหนือไปจากปัญหาเรื่องน้ำ ทั้งการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และปัญหาอุทกภัยในฤดูน้ำหลาก ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกิน ปัญหาความเสื่อมโทรมของผิวน้ำดิน และทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ปัญหาอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือการขาดรูปแบบ แบบฉบับ และตัวอย่างของการพัฒนา เฉพาะพื้นที่ว่าควรจะดำเนินการไปในทิศทางใด จึงจะประสบความสำเร็จ และแนวทางนั้นจะต้อง เป็นสิ่งที่ประชาชนและเกษตรกรทำตามตัวอย่างนั้นได้โดยง่าย มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้อง กับสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม และไม่เกินกำลัง ความสามารถในการลงทุนด้วย หากมีฉะนั้นแล้วเกษตรกรในท้องถิ่นนั้นก็จะดำเนินการอาชีพ ทางเกษตรกรรมไปตามแบบดั้งเดิมที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษและที่ตนเคยชิน ซึ่งก็จะส่งผลให้ ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตน้อยลงและบางครั้งก็ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนและแรงงาน (สำนักงาน คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2542)

ตลอดระยะเวลาของการครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญอย่างมากและเน้นหนักไปในเรื่องของการแก้ไขปัญหาค้นหาพื้นฐานของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่ยังลำบาก แร่นแค้นนั้นได้ พออยู่ พอกิน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามสมควรแก่สภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เป็น รากฐานของการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้เข้าสู่ระดับของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับที่ สูงขึ้นในอนาคต อันจะเป็นการสร้างความมั่นคงแก่ประเทศชาติ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ ศึกษาการแก้ปัญหาการเกษตรเป็นเวลานานและทุกภาคของประเทศ จนมีโครงการต่างๆ ที่สามารถ ช่วยแก้ปัญหาของเกษตรกรได้ เช่น โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา โครงการหลวง ทยุฎีใหม่ และเพื่อเป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่ได้มีการศึกษาวิจัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ มีการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง 6 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา ห้วยฮ่องไคร้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอทอง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขา หินซ้อน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อีกทั้งโครงการต่างๆ ที่ล้วนแต่มีประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างมาก (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2539)

ด้วยวิสัยทัศน์อันกว้างไกลทางผู้บริหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดตั้ง พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ขึ้นเพื่อเป็นสถานที่แสดงเรื่องราวการเกษตรไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งข้อมูลของโครงการต่างๆ ตามพระราชดำริ ความสัมพันธ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์กับการเกษตร และเป็นแหล่งรวบรวมความรู้และผลงานด้านการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรเกี่ยวกับการเกษตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในลักษณะ One-Stop Service (กองเกษตรสารนิเทศร่วมกับกองแผนงาน และโครงการพิเศษ, 2540)

หลังจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และได้เปิดให้บริการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ได้มีผู้เข้าเยี่ยมชมประมาณ 1 ล้าน คน จึงเห็นควรทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการพัฒนา การจัดการพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดแสดงโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ เกี่ยวกับ การชลประทาน แมลงและการอารักขาพืช และพืชพรรณ การพัฒนาที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ประมง ระบบนิเวศ การปศุสัตว์
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมทางการเกษตร กลางแจ้งและกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค

5. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ การบริการของการจัดแสดงของ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี และการบริการของแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง

6. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการบริการของการจัดแสดง ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี และการบริการของแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์การเกษตร เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และแหล่งบริการ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นประโยชน์อันสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน
2. ทำให้ได้ข้อมูลเป็นพื้นฐานการวิจัยเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร ประเภทพิพิธภัณฑ์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ทำการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระ เกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2549 ถึงเดือน มกราคม ปี พ.ศ. 2550

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

“พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ” หมายถึง สถานที่ถาวรที่เก็บและรวบรวมสิ่งต่างๆ ที่มีความสำคัญทาง การเกษตรของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ของ สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกับการเกษตร และความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียน และให้เกิดความเพลิดเพลินใจ

“โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” หมายถึง การจัดจำลองโครงการต่างๆ ที่ทรงศึกษา ทดลอง ปฏิบัติ เป็นการส่วนพระองค์ โดยทรงปรึกษาหารือกับผู้ชำนาญการเฉพาะด้านนั้นๆ โดยทรงแสวงหาวิธีทดลองปฏิบัติอาจมีการดัดแปลงแก้ไขวิธีการต่างๆ จนเกิดผลดี แล้วจึงให้หน่วยงานของรัฐเข้ารับดำเนินงานต่อ คือ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา โครงการหลวง โครงการฝนหลวง และทฤษฎีใหม่

“ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” หมายถึง การจัดจำลองศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย ซึ่งเป็นสถานที่ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีหน่วยงานของรัฐเข้าร่วมดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ เพื่อทำการศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัย ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ การเกษตร เพื่อให้เกษตรกรและประชาชนที่สนใจนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง

“อาคารพัฒนาที่ดิน” หมายถึง สถานที่ที่จัดแสดงนิทรรศการเรื่องราวเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน การส่งเสริม สหกรณ์ และการปฏิรูปที่ดิน

“อาคารทรัพยากรป่าไม้” หมายถึง สถานที่ที่จัดแสดงนิทรรศการที่นำเสนอเรื่องราวของงานป่าไม้และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ รวมถึงการอนุรักษ์สงวนพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติ

“อาคารเฉลิมพระเกียรติ (ชั้น 1)” หมายถึง สถานที่ที่จัดแสดงนิทรรศการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับงานพัฒนาการเกษตร ด้านชลประทาน ด้านแมลงและการอารักขาพืช และด้านพืชพรรณ

“อาคารเฉลิมพระเกียรติ (ชั้น 2)” หมายถึง สถานที่ที่จัดแสดงนิทรรศการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับโครงการในพระราชดำริ ทั้ง 6 โครงการ คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย

“อาคารระบบนิเวศ” หมายถึง สถานที่จัดแสดงนิทรรศการ ในเรื่องของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง การเกษตรและระบบนิเวศวิทยาชายฝั่ง

“อาคารการปศุสัตว์” หมายถึง สถานที่จัดแสดงนิทรรศการ นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์การปศุสัตว์

“การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และเรือนไทย 4 ภาค” หมายถึงกิจกรรมทางการเกษตรต่างๆ ภายนอกอาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เช่น กิจกรรมกลางแจ้งการสาธิตการดำนา หรือกิจกรรมที่ทำบริเวณเรือนไทย 4 ภาค คือ กิจกรรมแปลงปลูกผัก กิจกรรมเพาะเห็ด การจัดกิจกรรมดำนา กิจกรรมมัดข้อม กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย กิจกรรมถักทอ และกิจกรรมผ้าบาติก

“เรือนไทย 4 ภาค” หมายถึง สถานที่แสดงวิถี ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทยในภาคต่างๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมภายนอกอาคาร ซึ่งจะมีการจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้งที่มีทั้งการแสดง การสาธิต การทดลองวิจัยและ กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ เรือนไทย 4 ภาคนี้จะอยู่ข้างนอกและห่างจากตัวอาคารพิพิธภัณฑ์ ประมาณ 200 เมตร

“แหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง” หมายถึง สถานที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 – มกราคม 2550 คือ ผู้นำชม/วิทยากรประจำอาคาร การบริการข้อมูล(ประชาสัมพันธ์) เส้นทางเข้าถึง เส้นทางเดินเยี่ยมชม ศูนย์อาหาร ห้องสมุด ร้านขายของที่ระลึก และ ห้องสุขา

“ห้องสมุด” หมายถึง สถานที่ให้บริการหนังสือ เอกสาร ข้อมูลและสื่อต่างๆ สำหรับการค้นคว้าข้อมูลทางการเกษตร อยู่บนชั้น 2 อาคารเฉลิมพระเกียรติ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

“นักท่องเที่ยว” หมายถึง ประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 – มกราคม 2550

“นักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย” หมายถึง ประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 – มกราคม 2550 ที่มีอายุน้อยกว่า 26.64 ซึ่งเป็นอายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว

“นักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก” หมายถึง ประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 – มกราคม 2550 ที่มีอายุเท่ากับและมากกว่า 26.64 ซึ่งเป็น อายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว

“นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาน้อย” หมายถึง ประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549–มกราคม 2550 ที่มีการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และต่ำกว่า

“นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษามาก” หมายถึง ประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 – มกราคม 2550 ที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

“นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดปทุมธานี” หมายถึง ประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 – มกราคม 2550 ที่พำนักอยู่ในจังหวัดปทุมธานี

“นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น” หมายถึง ประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ ของแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 – มกราคม 2550 ที่พำนักอยู่ในจังหวัดอื่น

“นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพทำการเกษตร” หมายถึง ประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 – มกราคม 2550 ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร

“นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพไม่ทำการเกษตร” หมายถึง ประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม 2549 – มกราคม 2550 ที่ไม่ประกอบอาชีพทางการเกษตร

“ความคิดเห็น” หมายถึง การแสดงออกถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยการตอบแบบสอบถาม

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยนี้ ได้มีการตรวจเอกสาร เพื่อรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังนี้ คือ

1. ความหมาย แนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. ความหมาย แนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับพิพธิภัณฑ์
3. ข้อมูลเกี่ยวกับพิพธิภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

ได้มีผู้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ ดังต่อไปนี้

Webster (1966) ได้ให้ความหมายของ ความคิดเห็นว่า หมายถึง ทรศนะ การพิจารณา ตัดสินใจ การประเมินเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความคิดเห็นเป็นความเชื่อที่มีได้ตั้งอยู่บนความรู้ที่แท้จริง แต่ตั้งอยู่บนความคิด ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคลอาจจะเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้

Kolesnik (1970) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแปลความหมาย (interpretation) หรือการลงความเห็นที่เกิดจากความจริง ซึ่งแต่ละบุคคลเห็นว่าถูกต้องแต่คนอื่นๆ อาจไม่เห็นด้วยก็ได้

Good (1973) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึง ความเชื่อ ความคิด หรือการลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าถูกต้องหรือไม่

สวณ สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส คิ้วสุวรรณ และฐิติพงศ์ ชรรมานุสรณ์ (2522) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า คือ การแสดงออกซึ่งวิจารณ์ญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ และมีความหมายที่แคบกว่าเจตคติเพราะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง และเจตคติ ของบุคคลในขณะที่เจตคติแสดง ออกถึงสภาพความรู้สึกทั่วๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความคิดเห็นจะเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ (2526) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นว่า ทักษะมีความแตกต่างไปจากความคิดเห็น โดยที่ความคิดเห็นเป็นเพียงความเชื่อที่บุคคลมีต่อวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งในสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งมีความเป็นอิสระจากอารมณ์ต่างๆ

ราชบัณฑิตยสถาน (2532) ได้บัญญัติคำว่า ความคิดเห็นซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษว่าหมายถึง 1) ข้อพิจารณาจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม 2) ทศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง 3) คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ

จำรอง เงินดี (2534) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกต และวัดได้จากคน แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติ

สรุปได้ว่าความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม ซึ่งอาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับบุคคลอื่นก็ได้

แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

Foster (1971) กล่าวว่าไว้ว่าความคิดเห็นเกิดจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์อ้อม ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ หรือเรื่องราวต่างๆ โดยความคิดเห็นที่ถือว่าเป็นประสบการณ์ตรงเกิดจากการที่ได้พบเห็นคุ้นเคย การพบปะโดยตรง ส่วนประสบการณ์ทางอ้อมเกิดจากการได้ยินได้ฟัง เห็นจากรูปถ่าย หรือจากการอ่านหนังสือโดยไม่ได้เห็นของจริง รวมทั้งเกิดจากระบบค่านิยม และการตัดสินใจด้วยค่านิยม เพราะเห็นว่าคนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินใจไม่เหมือนกันจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันที่แตกต่างกัน

Best (1977) กล่าวว่า ในการศึกษาความคิดเห็นต่างๆ ส่วนมากจะใช้วิธีการวิจัยตลาด ได้แก่ การชักถาม สอบถาม บันทึกลงไว้ และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่ง Best ได้เสนอแนะถึงวิธีการที่จะบอกความคิดเห็น เป็นการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นใด และจะสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

สุนทรี โคมิน (2531) กล่าวว่าในการศึกษาทั้งหลายเกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นนี้ มักจะแยกข้อแตกต่างระหว่างเจตคติที่แสดงต่อชุมชน กับเจตคติส่วนตัว ซึ่งสามารถแยกแยะถึงข้อแตกต่างระหว่างความเชื่อ และค่านิยมที่แสดงต่อชุมชนและที่เป็นส่วนตัวได้ การที่อยู่ในสภาวะที่เป็นส่วนตัวมากเท่าใดการแสดงออกของความคิดเห็น เจตคติ ค่านิยม ก็ยิ่งจะสอดคล้องกับความเป็นจริงในส่วนลึก

ประเภทของความคิดเห็น

ศรีสุรางค์ ทินะกุล และคณะ (2542) ได้แบ่งประเภทของความคิดเห็นเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การคิดโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย (undirected thinking) เป็นการคิดที่มีความเป็นอิสระ ที่ปราศจากการถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขภายนอกโดยสิ้นเชิง
2. การคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย (the goal directed thinking) เป็นการคิดที่เกิดขึ้นในกรณีเมื่อเราต้องการหาคำตอบ หรือเมื่อต้องการหาวิธีการที่สมเหตุสมผลในการแก้ปัญหา การคิดในลักษณะเช่นนี้มีเป้าหมายที่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น การคิดวิเคราะห์ การวิจารณ์ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

Oskamp (1977) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น มีดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ ได้แก่ ภาวะต่างๆ ของบุคคลที่ใช้สำหรับความรู้สึกที่ผิดปกติของภาวะ หรือความบกพร่องของภาวะสัมผัสซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่น
2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล หมายถึง การที่บุคคลได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง มีการกระทำด้วยตนเอง ทำให้บุคคลนั้นๆ เกิดความพึงใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นที่แตกต่างกันไป
3. อิทธิพลของผู้ปกครอง หมายถึง ในวัยเยาว์ผู้ปกครองจะเป็นผู้ใกล้ชิดและเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก จึงส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความคิดเห็นของเด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป
4. ทักษะความคิดเห็นของกลุ่ม หมายถึง เมื่อบุคคลเติบโตขึ้นจนเป็นผู้ใหญ่ย่อมต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้น ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนที่ได้รับจากทางโรงเรียน หน่วยงาน ที่ให้แนวความคิดเห็นที่เหมือนหรือต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป
5. สื่อมวลชน หมายถึง สื่อประเภทต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล อาทิเช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ เป็นต้น ย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป

การวัดความคิดเห็น

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดความคิดเห็นว่ามีอยู่ด้วยกัน 4 วิธี คือ

1. วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone's method) เป็นการสร้างมาตรวัดออกมาเป็นปริมาณ แล้วทำการเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น ทักษะคติไปในทางเดียวกัน เปรียบเสมือนว่าเป็น scale ที่มีช่วงห่างเท่าๆ กัน (equal-appearing intervals)

2. วิธีของกัตต์แมน(Guttman's scale) เป็นวิธีการวัดทัศนคติและความคิดเห็นที่เป็นไปในแนวเดียวกันและสามารถจัดอันดับข้อความทัศนคติสูงต่ำที่เปรียบเทียบ ซึ่งกันและกันได้โดยเปรียบเทียบจากอันดับสูงสุดได้ และแสดงถึงการสะสมของข้อแสดงความคิดเห็น

3. วิธีจำแนกแบบ S-D (semantic differential scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติและความคิดเห็นโดยอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม(bipolar-adjective) เช่น “ดี” ตรงข้ามกับ “เลว” “ขยัน” ตรงกันข้ามกับ “ขี้เกียจ”

4. วิธีของลิเคิร์ต (Likert's method) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติและความคิดเห็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากจะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางที่ชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบ โดยสามารถจัดอันดับของความชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบจากคำตอบที่มีให้เลือก 5 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ

มัลลิการ์ ทันรังกา (2548) กล่าวว่า การศึกษาในการวัดความคิดเห็นโดยทั่วไป จะต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้าและมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้นโดยมากให้ใช้การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่จะตอบคำถามเลือกตอบตามที่ได้กำหนดไว้อย่างอิสระ

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2538) สรุปได้ว่า การวัดความคิดเห็นสามารถทำได้โดยการสร้างแบบวัดซึ่งมีหลายวิธี แต่ที่นิยมใช้กันมี 2 วิธี

1. ใช้วิธีของ Likert ในการสร้างแบบวัดวิธีนี้เป็นการเขียนข้อความในเชิงบวกของการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยใช้มาตรวัด 3 ระดับ คือ มากที่สุด ปานกลาง น้อยที่สุด หรือ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. ใช้วิธีของ Osgood เป็นการวัดโดยการเขียนคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามหลายคู่เพื่อให้เหมาะสมกับเป้าหมาย ที่จะวัด และครอบคลุมสิ่งที่จะวัดทุกๆ ด้าน และนำคุณศัพท์แต่ละคู่มาสร้างมาตรวัดโดยอาจแบ่งเป็นมาตรวัด 3, 5, 6 หรือ 7 ระดับแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดเห็น

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์

ความหมายของพิพิธภัณฑ์

นิคม มุสิกคามะ (2521) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถาบันที่สร้างขึ้นเพื่อรวบรวม สงวนรักษาและจัดการแสดงวัตถุอันมีความสำคัญ ทางวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และความเพลิดเพลิน รวมถึง หอศิลป์อนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน สถานเลี้ยงสัตว์น้ำ และสถานที่อื่นๆ ที่จัดแสดงสิ่งมีชีวิตต่างๆ

ประทุม ชุมเพ็งพันธุ์ (2530) ได้ให้ความหมายของพิพิธภัณฑ์ว่า หมายถึง สถาบันที่สร้างขึ้นอย่างถาวรมิได้มุ่งหวังการค้ากำไร มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเล่าเรียน และสุนทรียภาพของประชาชน เป็นสถาบันที่ดำเนินงานโดยคณะบุคคลมีอาชีพ ซึ่งทำหน้าที่แสวงหาวัตถุสิ่งของเข้ามาเป็นสมบัติของพิพิธภัณฑ์ ทำหน้าที่ดูแล บำรุง รักษา ค้นคว้า อนุรักษ์ ค้นคว้าวิจัยรายละเอียดวัตถุสิ่งของเหล่านั้นและจัดแสดงเผยแพร่แก่สาธารณะชนเป็นปกติวิสัย

ศรีศักดิ์ วัลวิโกดม (2530) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์สถาน คือ สถานที่รวบรวมเก็บรักษา และจัดแสดงวัตถุที่เป็นของจริง ของจำลอง ที่มีความสำคัญทางวิทยาศาสตร์และ วัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาค้นคว้า และความเพลิดเพลิน

สิรินยา จรุงเทียบ (2546) ได้กล่าวถึงความหมายของพิพิธภัณฑ์สถานว่า เป็นสถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการรวบรวม สงวนรักษาวัตถุต่าง ๆ ที่เป็นหลักฐานสำคัญทางวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ อันสัมพันธ์กับมนุษย์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพื่อการปลูกจิตสำนึกในการสืบสาน อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เป็นเสมือนสื่อกลางที่จะสานสัมพันธ์ระหว่างอดีตกับปัจจุบันเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่สาธารณะชนโดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ทั้งสิ้น

อานนท์ ลิ้มสุวรรณ (2548) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ คือ สิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ นานาที่เก็บรวบรวมไว้ เพื่อการชื่นชม และศึกษาหาความรู้ เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2548) และ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตย พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้ความหมาย “พิพิธภัณฑ์สถาน” ว่าเป็นสถานที่เก็บรวบรวมและแสดงสิ่งต่างๆที่มีความสำคัญด้านวัฒนธรรมหรือด้านวิทยาศาสตร์โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาก่อให้เกิดความเพลิดเพลินใจ

สิรินยา จรุงเทียบ (2546 อ้างถึง Wittich and Schullor, 1973) ได้ให้นิยามว่า พิพิธภัณฑ์ คือสถานที่สะสมและรวบรวมสิ่งของจริงดั้งเดิมหรือของตัวอย่าง เพื่อการศึกษาวิจัยและจัดแสดงให้ในการแสดงพิพิธภัณฑ์มีการออกแบบและใช้เทคนิควิธีต่างๆ เช่น จัดเป็นไดออรามา(Diorama) หุ่นจำลอง เพื่อให้น่าดู น่าชม น่าสนใจ เสนอต่อสาธารณะชน

สรุปความหมายของพิพิธภัณฑ์ได้ว่า คือสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อรวบรวม สงวนรักษา และจัดแสดงวัตถุที่มีความสำคัญทางวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม เป็นแหล่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า และความเพลิดเพลิน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2548) มีรายงานว่า พิพิธภัณฑ์ เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นโดยมีจุดประสงค์ รูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่แตกต่างกันไปตามความเป้าหมายในการจัดตั้ง แต่มีเป้าหมายหลักอย่างเดียวกัน ก็คือเก็บรักษาและจัดแสดงจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ วัตถุ สิ่งของที่เก็บและจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์อาจเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง และหมุนเวียนได้อย่างหลากหลาย

อานนท์ ลิ้มสุวรรณ (2548) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ แยกตามรูปคำและความหมายได้ดังนี้
 พิพิธ เป็นภาษาบาลีและสันสกฤต แปลว่า “ต่างๆ กัน”
 ภัณฑ์ แปลได้ว่า “สิ่งของ เครื่องใช้”

ส่วนคำว่า “สถาน” หมายถึง แหล่ง ที่ตั้ง ปรางค์ เป็นคำเติมท้ายสถานที่สำคัญ เช่น พระที่นั่งอัมพรสถาน ราชบัณฑิตยสถาน ทักษสถาน รวมทั้งพิพิธภัณฑ์สถานที่เป็นเฉพาะแห่งด้วย

สุวรรณ ทศกร (2546 อ้างถึง นิเชต สุทรพิทักษ์, 2522) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ทุกคน ปัจจุบันเข้าใจว่าพิพิธภัณฑ์เป็นสถาบันที่เสาะหาและค้นคว้าโบราณวัตถุทางประวัติศาสตร์และค่านิยมของจริยธรรม ตลอดจนการพัฒนาแนวโน้มที่จะเป็นไปของมนุษย์ พิพิธภัณฑ์จะเลือกสิ่งต่างๆ เหล่านี้แล้วนำมาจัดเป็นนิทรรศการถาวรอย่างมีแบบแผนและวิธีการที่ดีเพื่อเป็นเป็นการศึกษาของสาธารณชนพัฒนาการของวิชาการพิพิธภัณฑ์ก็เจริญก้าวหน้าไปมากทุกพิพิธภัณฑ์พยายามทุกวิถีทางเท่าที่จะเป็นไปได้ที่จะทำให้การนำเสนอการจัดแสดงต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์น่าสนใจมีคุณค่าน่าสนใจมีคุณค่าประทับใจผู้ชมภัณฑารักษ์สมัยใหม่มีประสบการณ์ในการเลือกใช้หลักการจัดนิทรรศการเป็นสื่อให้ผู้เข้าชมและได้รับความรู้ในสิ่งที่ตนชมได้ดี อย่างเช่น การจัดแสดงใน พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นบ้านที่เมืองโบราณบางปู สมุทรปราการ

ประทุม ชุมเพ็งพันธุ์ (2530) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ เป็นสถานที่จัดตั้งแสดงศิลปวัตถุและโบราณวัตถุ และเป็นที่เก็บรวบรวมสมบัติทางสติปัญญา (Intellectual Property) ทั้งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและเป็นหลักฐาน ที่บรรดาผู้มีสติปัญญาจะใช้เป็นสถานที่ค้นคว้า และเป็นพยานอ้างอิงความรู้ตามศิลปวิทยาการในแขนงต่างๆ ตั้งแต่ความรู้ขั้นต่ำจนถึงขั้นสูงสุด พิพิธภัณฑ์สถานจึงมิใช่สมบัติเฉพาะของประชาชนและประเทศชาติใดประเทศหนึ่ง หากแต่เป็นสมบัติรวมของโลก

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2537 อ้างถึง ศรีศักดิ์ วัลวิโกดม, 2530) พิพิธภัณฑ์สถานเป็นแหล่งรวมความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้แก่คนในสังคมช่วยให้นัก ในสังคมแต่ละท้องถิ่น แต่ละภูมิภาครู้จักตนเอง และอีกประการหนึ่งก็คือ แสดงให้นักภายนอกที่เป็นชาวต่างชาติ ได้รู้ความเป็นมาทางวัฒนธรรม ของบ้านเมืองของเรอย่างถูกต้อง ซึ่งการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถาน ถือเป็นหน้าตา ศักดิ์ศรี และเกียรติยศ ของเมือง หรือของประเทศชาติด้วย เพราะนอกจากเป็นความภาคภูมิใจของท้องถิ่นต่อเกียรติประวัติแล้ว ยังเป็นการศึกษาแหล่งสำคัญของ ท้องถิ่นด้วย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติของประเทศไทย ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ 2417 โดย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้จัดตั้งขึ้นครั้งแรก ณ ศาลาสหทัยสมาคม หรือหอคอยคอเดีย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติของต่างประเทศ ที่เก่าแก่ที่สุดคือ บริติช มิวเซียม (The British Museum) ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1759 (พ.ศ. 2302) พิพิธภัณฑ์สถานสาธารณะแห่งแรกของสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งที่เมืองชาร์ลตัน (Charleston) เซาท์คาโรไลนา ในปี ค.ศ. 1773 (พ.ศ. 2316) ส่วนพิพิธภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดของสหรัฐอเมริกาคือ สถาบันสมิธโซเนียน ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1846 (พ.ศ. 2389)

อภิญา บัวสรวง (2544) ได้กล่าวถึงการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ว่า การศึกษาของพิพิธภัณฑ์หมายรวมถึงการบริการที่ให้กับกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่กว้างขึ้น โดยครอบคลุมถึงการบริการต่าง ๆ สำหรับ ครู เช่นการฝึกอบรม และแนะแนวครูเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์เพื่อช่วยในการสอน การจัดโปรแกรมกิจกรรมต่างๆ การให้ยืมวัตถุ การจัดทำสื่อการสอนซึ่งเกี่ยวข้องกับนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มความสนุกสนานเพลิดเพลิน และให้ความรู้กับนักเรียนยิ่งกาลเวลาผ่านไปสิ่งที่น่ารู้ต่างๆ ในสังคมก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นการให้บริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์จึงไม่หยุดนิ่งหากแต่ต้องปรับเปลี่ยนอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ฉะนั้นการศึกษาในความหมายดังกล่าวนี้จึงเป็นการศึกษาตลอดชีวิตที่ไม่จำกัดเพศ วัย และคุณวุฒิของผู้เข้าชม และไม่จำกัดวิธีการสอน พิพิธภัณฑ์จึงมีลักษณะแตกต่างจากสถาบันการศึกษา

สุวรรณ ทศกร (2546) กล่าวว่าพิพิธภัณฑ์สถานเป็นสถานที่จัดแสดงวัตถุในแขนงวิชาต่างๆ จึงได้กลายเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน หรืออีกในหนึ่งได้กลายเป็นเสมือนหนังสือที่วางอยู่บนผนังสำหรับคนทั่วไปที่จะเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายและเพลิดเพลิน ต่างกับสมัยก่อนซึ่งเป็นสถานที่ศึกษาของบรรดานักปราชญ์เท่านั้น ประชาชนทั่วไปไม่กล้าที่จะเข้าไปหาความรู้ เพราะรู้สึกว่าสูงเกินกว่าจะเข้าถึง พิพิธภัณฑ์สถานในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของสังคม ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ พิพิธภัณฑ์สถานจะช่วยให้คนรำลึกถึงอดีต เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมในอดีต และเรียนรู้วิชาการแขนงต่างๆ ได้อย่างเพลิดเพลิน

พิพิธภัณฑ์มักจะให้บริการแก่สาธารณชน เพื่อประโยชน์ในการศึกษา สันทนาการ แสดงความภูมิใจของท้องถิ่น ดึงดูดนักท่องเที่ยว หรือแสดงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ โบราณคดี ฯลฯ โดยมีผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ เรียกว่า ภัณฑารักษ์

ปัจจุบันแนวคิดของพิพิธภัณฑ์ ยังมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้นจากเพียงเป็นการเก็บ/แสดงวัตถุให้กลายเป็นการให้ประสบการณ์การเรียนรู้และความเพลิดเพลินไปพร้อมๆ กัน ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ (aquarium) พิพิธภัณฑ์หรือศูนย์การเรียนรู้หรืออุทยานการเรียนรู้ที่มีชีวิต (living museum) และบางกรณีอาจไม่มีวัตถุเก็บรักษาไว้แสดง แต่อาจเป็นการจัดแสดงสื่อความหมายโดยสื่อต่างๆร่วมกัน

ประเภทของพิพิธภัณฑ์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2548) ได้แบ่งพิพิธภัณฑ์เป็น 9 ประเภท คือ

1. พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะ (Museum of Arts)

เป็นพิพิธภัณฑ์สถานที่ได้รับความนิยมมากที่สุดแบบหนึ่ง เป็นสถาบันที่เก็บ รวบรวม งานที่แยกออกไปเป็นพิเศษ ซึ่งงานศิลปะเหล่านี้มีค่าควรแก่การจดจำไว้ การเก็บรวบรวมจะเป็น เหตุผลดั้งเดิม เพื่อรักษาไว้ ซึ่งศิลปะ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้ชื่นชม กับ สุนทรียะ ของ ศิลปะและศึกษาวิวัฒนาการด้านศิลปะ หรือประวัติศาสตร์ศิลปะด้วย พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะ ยังคงนิยมดำเนินการ เก็บรวบรวม วัตถุในทางประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์อันกว้างใหญ่ ซึ่งใน ระยะแรก พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะยังมีงานด้านศิลปะน้อย ต่อมาจึงเพิ่มจำนวนงานอื่นๆ ที่สำคัญ ซึ่งคุณค่าทางศิลปะของวัตถุเหล่านั้นกำลังได้รับ ความสนใจและจดจำ น้อยลงทุกที พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะพื้นเมืองนั้นเพียงจะมีการจัดตั้งที่นิวยอร์กเมื่อเร็วๆ นี้ จากความ คิดเห็น ทาง ตะวันตกที่มีอยู่มากมายนั้นกำหนดว่า พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะอาจแบ่งเป็นพิพิธภัณฑ์สถาน ทางภาพเขียน ที่เรียก กัน แพร่หลาย ว่าหอศิลปะ ประติมากรรมและศิลปะประยุกต์ ในยุโรปและ อเมริกา เป็นประเพณีที่จัดพิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะโดยทั่วไป

2. พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะร่วมสมัย (Gallery of Contemporary Arts)

พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่ได้ขยายงานออกไปทุกทิศทุกทาง และครอบคลุม งาน ในวิชาการแขนงต่าง ๆ คือ

2.1 ศิลปะประยุกต์ ซึ่งนำเข้ามาสู่ความเจริญทางอุตสาหกรรมด้วยการใช้รูปภาพ ฟิล์ม โทรทัศน์ และการโฆษณาทั้งทางที่เป็น คำอธิบาย และภาพประกอบ

2.2 สถาปัตยกรรม ระดับเดียวกันและแปลนของเมือง ซึ่งใช้โดย เทคนิคและสังคม พร้อมกับต้องมีความหมายทางศิลปะ และความคิด ต่าง ๆ เข้าประกอบ

2.3 ศิลปะประยุกต์เกี่ยวกับสมัยแห่งการใช้เครื่องจักรกล

2.4 สมัยก่อนคลาสสิก เช่นเดียวกับศิลปะเริ่มแรก และศิลปะนั้น เพียงแสดงถึง ความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของศิลปะระยะเดียวกัน

3. พิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติวิทยา (Natural History Museum)

พิพิธภัณฑ์สถาน ทางธรรมชาติวิทยาได้ พัฒนามาจาก การรวบรวมวัตถุในแบบต่างๆ เช่น ธรณีวิทยา พฤกษศาสตร์ สัตวศาสตร์และมานุษยวิทยา เป็นต้น เพื่อจะได้ข้อมูลจากเอกสาร ที่สำคัญและความสำเร็จ ซึ่งอาจรวบรวมได้จากการศึกษาทุกๆ ด้านก่อนประวัติศาสตร์โบราณคดี ชาติพันธุ์วิทยา มักจะนำมา จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติวิทยา เช่น ในสหรัฐอเมริกา นิยมจัดตั้งในสวนสาธารณะ ในจำพวกพิพิธภัณฑ์สถานทุกประเภท พิพิธภัณฑ์สถานชนิดนี้ มีการศึกษาและวิจัยที่สำคัญที่สุด อาจใหญ่กว่าพิพิธภัณฑ์สถานทางโบราณคดี ยกเว้นก่อนประวัติศาสตร์ ตัวอย่างใน การจัดตั้ง พิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติวิทยาที่ปารีส ห้องแสดงต่าง ๆ อยู่ในความดูแลของศาสตราจารย์และผู้ดูแลห้องทดลอง มีการแสดงภาพถ่ายขนาดใหญ่ตามหลักวิชาเป็นที่น่าสนใจชมเชยตัวอย่างของพืชจากแหล่งต่าง ๆ ของโลกได้นำมารวม ไว้ที่นี่รวมทั้ง การจัดแสดงตามสภาพภูมิศาสตร์ด้วย เป็นต้น

4. พิพิธภัณฑ์สถานทางวิทยาศาสตร์และเครื่องจักรกล (Museum of Science and Technology)

พิพิธภัณฑ์สถานอีกชนิดหนึ่งซึ่งแตกต่างจากพิพิธภัณฑ์สถานทั้งสามชนิดที่กล่าวมาแล้ว เพราะแทนที่จะเป็นเรื่องราว เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในเรื่องความดีงามหรือความเป็นมาของอารยธรรมประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติกลับเป็นเรื่องราว การคิดค้นเกี่ยวกับการหาเครื่องผ่อนแรง และการวิเคราะห์เรื่องราวของจักรวาลอันกว้างใหญ่ วงการพิพิธภัณฑ์สถานเรียก พิพิธภัณฑ์สถานชนิดนี้ว่า พิพิธภัณฑ์สถานทาง วิทยาศาสตร์และเครื่องจักรกล

5. พิพิธภัณฑ์สถานทางมานุษยวิทยาและชาติพันธุ์วิทยา (Museum of Anthropology and Ethnology)

พิพิธภัณฑ์สถานดังกล่าวนี้มีขอบเขตงานกว้างขวางด้วยวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้มนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์ได้เข้าใจในวัฒนธรรมซึ่งกัน และกัน อันเป็นผลนำไป สู่ความเข้าใจที่ดีของสังคมมนุษย์โลกทั่วไป พิพิธภัณฑ์สถานชนิดนี้มักจะแสดงวัตถุเครื่องมือและเครื่องใช้ รูปเคารพ

ทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมอื่น ๆ ขอบเขตแห่งวัฒนธรรมของเผ่าต่าง ๆ ที่จัดแสดงใน พิพิธภัณฑ์สถานชนิดนี้กว้างขวางเพียงไรขึ้นอยู่กับ ความสนใจ และความรู้ของเจ้าหน้าที่ พิพิธภัณฑ์สถานชนิดนี้บางแห่งจำกัดขอบเขตอยู่แต่เพียงชนเผ่าต่าง ๆ ภายในประเทศ แบ่ง พิพิธภัณฑ์สถานประเภทนี้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) พิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยา (Ethnological Museum) 2) พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะพื้นเมือง (Folk Arts Museum) 3) พิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง (Open Air Museum)

6. พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี (Museum of History and Archaeology)

พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ซึ่งแสดงเรื่องราวตามความเป็นมาของมนุษย์ในอดีตนี้ทางสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติถือว่าเป็นพิพิธภัณฑ์สถาน ที่สร้างความเข้าใจ ระหว่างทางสังคมมนุษย์ที่สำคัญยิ่งในการสัมมนาหลายครั้ง ที่ประชุมยอมรับเป็นเหตุผลพิเศษ ว่าพิพิธภัณฑ์สถาน ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเป็นรากฐานแห่งความเข้าใจระหว่างชาติ ด้วยเหตุนี้ ในทางการบริหารควรจะได้พิจารณาถึงลัทธิชาตินิยม ในความเป็นมาของชาติและความปรารถนา อันไม่สิ้นสุดนี้อาจนำไปสู่ การเปรียบเทียบ ในการจัดแสดงชั่วคราว แต่ละครั้ง ควรจะดำเนินการให้พอเหมาะพอควรแก่ท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว พิจารณาย่างถ่องแท้แล้ว จะเห็นได้ว่า พิพิธภัณฑ์สถานทั้งสองแบบนี้ รวมกันไว้ในชนิดเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเกี่ยวข้อง กันทางวัตถุและการศึกษาค้นคว้า เฉพาะวิชาโบราณคดีเป็นการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยความถูกต้องแน่นอนของประวัติศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ พิพิธภัณฑ์สถาน จึงเป็นรากฐานที่สำคัญของ ประวัติศาสตร์จะแยกออกจากกันไม่ได้

7. พิพิธภัณฑ์สถานประจำเมือง หรือท้องถิ่น (Regional Museum - City Museum)

พิพิธภัณฑ์สถานประจำท้องถิ่น คือ พิพิธภัณฑ์สถานที่แสดงเรื่องราวของท้องถิ่นต่างๆ ถึงแม้ว่าพิพิธภัณฑ์สถาน จะตั้งอยู่ไกลจากเมืองใหญ่ เมืองใดเมืองหนึ่ง แต่มีแผนงานเป็นในแบบพิพิธภัณฑ์สถานประจำท้องถิ่น ก็อาจจัดเข้าในพิพิธภัณฑ์สถานประเภทนี้ได้ และพิพิธภัณฑ์สถานประเภทนี้เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว เพราะสามารถให้ความรู้ได้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับท้องถิ่นที่พวกเขาได้เข้ามาชม จากการเข้ามาชมของนักท่องเที่ยว ซึ่งการจัดแสดงวัตถุหรือตัวอย่างต่างๆ ที่ได้ในขอบเขตเดียวกันนั้นเป็นทางที่ดีที่สุดที่จะเป็นตัวแทนของท้องถิ่นนั้นๆ ด้วยการเริ่มต้นในการแสดงให้เห็นสภาพทางธรรมชาติ ซึ่งพิพิธภัณฑ์สถานนั้นๆ สามารถจัดรวมเข้าไว้ในแผนงานได้

ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ แผนงานของพิพิธภัณฑ์สถานแบบนี้ มีค่าไม่เพียงแต่สำหรับประชาชนทั่วๆ ไป ยังมี ประโยชน์ที่สุดกับผู้เชี่ยวชาญในทางด้านต่างๆ

8. พิพิธภัณฑ์สถานแบบพิเศษ (Specialized Museum)

พิพิธภัณฑ์สถานแบบพิเศษนี้ส่วนใหญ่ เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ศิลปะประยุกต์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชาติพันธุ์วิทยา การศึกษาด้านสังคมต่างๆ ธรรมชาติวิทยา วิทยาศาสตร์ เทคนิค เหตุผลทางการปฏิบัติและได้จัดพิพิธภัณฑ์ที่จำกัดอย่างแน่นนอนอยู่ในวิชาหนึ่ง และมีรากฐานอยู่บนสาขาวิทยาการ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานตั้งอยู่บนที่พิเศษ หรือบริเวณทางประวัติศาสตร์ อีกประการหนึ่ง มีพิพิธภัณฑ์สถานแบบหนึ่งซึ่งเป็นแบบ ของตนเองโดยเฉพาะพอที่จะก่อรูปแยกออกจากพิพิธภัณฑ์สถานที่กำหนดในวิชาหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ศึกษาหลายวิชา ซึ่งอาจจะตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีพอจะหาใส่เข้าไปในเนื้อเรื่องของพิพิธภัณฑ์ได้แบบใหญ่ๆ 2 แบบ คือ พิพิธภัณฑ์สถานใน ประเภทแรก เกี่ยวข้อง กับเนื้อเรื่องในสถานที่ทางภูมิศาสตร์ ในขณะที่พิพิธภัณฑ์สถานแบบที่ 2 ไม่จำกัดแบบ ปัญหาต่างๆ ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแบบ พิเศษ โดยเฉพาะ

9. พิพิธภัณฑ์สถานของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา (University Museum)

พิพิธภัณฑ์สถานประเภทนี้ ไม่เหมือนกับประเภท ก่อน ๆ เพราะประเภทนี้ไม่จำกัดถึงการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ หรือเกี่ยวกับหัวข้อและขอบเขตใดๆ พิพิธภัณฑ์สถานประเภทนี้มีหัวข้อต่างๆ ที่กว้างขวางมากที่สุดซึ่งเริ่มจากการศึกษาศิลปะไปสู่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการศึกษาในแขนงอื่นๆ ดังนั้น คำว่า University Museum จึงไม่ใช่การเก็บรวบรวมวัตถุทางการศึกษาเพื่อประโยชน์สำหรับการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ ปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่เป็นผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเก็บรวบรวมของพิพิธภัณฑ์สถานในแบบนี้ คือ ต้องเก็บรวบรวมให้มากเพื่อ ที่จะปรับปรุงการศึกษาให้เข้าใจได้ง่าย และเป็นการส่งเสริมชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ควรจะมีการรวบรวม เพื่อช่วยการศึกษาทั่วๆ ไปสำหรับผู้เข้าชมจะเป็นทั้งกลุ่มหรือโดยบุคคล ในระดับการศึกษาในหัวข้ออื่นๆ รวมทั้งต้องกำหนดแผนงานของ พิพิธภัณฑ์สถาน สำหรับผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาชั้นสูงๆ การเก็บรักษาควรกำหนดให้สะดวกและง่ายขึ้น สำหรับการบรรยายสัมมนา

การจำแนกประเภทของพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย

วรวิทย์ องค์ครุฑรักษา (2544) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมศิลปากรด้วยกัน ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปในบทบาทและหน้าที่ตามลักษณะของการบริหารและการจัดการ ดังนี้

1. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เป็นองค์กรของรัฐในการจัดการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

2. พิพิธภัณฑ์สถานประจำหน่วยงานรัฐอื่น

หน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานประจำหน่วยงานของตนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นพิพิธภัณฑ์สถาน ตามหลักสากลทั่วไป มีการจัดองค์กรและการจัดการที่ครบกระบวนการตามหน้าที่ สามารถเปิดบริการสู่สาธารณชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และเพื่อความเพลิดเพลิน เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา พระที่นั่งวิมานเมฆ พิพิธภัณฑ์แร่และหิน สถาบันทักษิณคดี (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา) และอนุสรณ์แห่งชาติ และยังเป็นอนุสรณ์สถาน และประวัติศาสตร์ของหน่วยงานนั้นๆ จัดเป็นพิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็ก สามารถจัดการเพื่อบริการแก่สาธารณชนได้ในบางโอกาส ส่วนใหญ่แล้วพิพิธภัณฑ์กรมราชทัณฑ์ ฯลฯ

3. พิพิธภัณฑ์สถานในสถานศึกษา

ในปัจจุบัน สถานศึกษาหลายแห่งในระดับต่างๆ มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานประจำสถาบันไว้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยในสาขาต่างๆแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ซึ่งการเริ่มต้นของการศึกษาจากวัตถุจริง ซึ่งเป็นกำเนิดของพิพิธภัณฑ์สถานในสถานศึกษานั้น เริ่มจากกรมทรัพยากรธรณี ได้นำเอาตัวอย่างหินและแร่ไปตั้งแสดงเป็นอุปกรณ์การศึกษา แผนกธรณีวิทยาและเหมืองแร่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2475 และต่อมาก็ได้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานในสาขาอื่นๆเป็นลำดับ

4. พิพิธภัณฑ์สถานเอกชน

พิพิธภัณฑ์สถานเอกชน ในที่นี้หมายถึง พิพิธภัณฑ์สถานที่เกิดขึ้นโดยหน่วยงานหรือองค์กร ฯลฯ ที่มีใช้ภาครัฐ รวมถึงพิพิธภัณฑ์สถานส่วนบุคคล และพิพิธภัณฑ์สถานของวัดต่างๆ ด้วย จัดเป็นพิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็ก พิพิธภัณฑ์สถานเอกชนเริ่มต้นจากความเป็นสถานที่เก็บรวบรวมสะสมวัตถุในหมู่ชนชั้นสูงและเจ้านาย ประเภทสิ่งของมีค่าของวงศ์ตระกูลและจากการที่รวบรวมตามความนิยมชมชอบเป็นการส่วนตัว เช่น พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด เป็นต้น

การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานเอกชนในประเทศไทยในปัจจุบันนั้น มีความหลากหลายสาขา ส่วนใหญ่เป็นการรวบรวมและจัดแสดงวัตถุและหลักฐานประเภทต่างๆเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่เกี่ยวข้องในเรื่องราวเฉพาะด้าน ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานประจำธนาคารไทยพาณิชย์และธนาคารกรุงเทพ พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย หรือเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานในอาคารประวัติศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑ์พระพุทธเลิศหล้านภาลัย หรืออุทยาน ร.2 หรือจะเกิดขึ้นด้วยใจรักและชื่นชอบในเรื่องนั้นๆเป็นพิเศษ รวบรวมและสะสมนำออกแสดงดังเช่น พิพิธภัณฑ์รถไฟในบริเวณจัดจักร พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจันทวี จ.พิจิตรโลก เรือนคำเที่ยงของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ พิพิธภัณฑ์บ้านปราสาทและพิพิธภัณฑ์เครื่องแก้วของบริษัทโอสถสถานเด็กเสงหยู จำกัด เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันก็สามารถแบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ๆ 6 ประเภท (จิรา จงกล, 2521) คือ

1. พิพิธภัณฑ์ประเภททั่วไป (General Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์สำหรับประชาชนทั่วไป ส่วนมากเน้นการจัดแสดงวัตถุที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศิลปะโบราณวัตถุของที่ระลึก ของหายาก ตลอดจนของใช้เก่าๆ ที่ไม่ใช่แล้ว

2. พิพิธภัณฑ์ศิลป์ (Museum of Arts)

- 2.1 พิพิธภัณฑ์ศิลปะประยุกต์ (Applied Art Museum) จัดแสดงวัตถุที่เป็นศิลปะตกแต่ง ศิลปะอุตสาหกรรม หัตถศิลป์ เป็นต้น

- 2.2 หอศิลป์ (Art Gallery) จัดแสดงงานศิลป์ประเภทจิตรกรรม ประติมากรรมภาพพิมพ์ของศิลปินที่มีชื่อตั้งแต่อดีตมาจนถึงร่วมสมัย

2.3 ศิลปะสมัยใหม่ (Museum of Modern Art) จัดแสดงงานของศิลปินสมัยใหม่ และร่วมสมัยที่พิพิธภัณฑท์ทั่วไปมักไม่นิยมจัดแสดง

2.4 พิพิธภัณฑท์ศิลปะประเภทการแสดง (Performing Art) ได้แก่ การละคร ดนตรี ภาพยนตร์ นาฏศิลป์

2.5 พิพิธภัณฑท์ศิลปะแรกเริ่ม (Primitive Art Museum) แสดงศิลปะแรกเริ่มของมนุษย์ยุคที่ยังไม่มีอารยธรรม

3. พิพิธภัณฑท์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology Museum) จัดแสดงวิวัฒนาการความก้าวหน้าของวัตถุที่มนุษย์คิดค้นและประดิษฐ์ขึ้นเป็นเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ

4. พิพิธภัณฑท์ธรรมชาติวิทยา (Natural Science Museum) จัดแสดงเรื่องราวของธรรมชาติเกี่ยวกับเรื่องราวโลก ดิน หินแร่ มนุษย์ สัตว์ และพืช พิพิธภัณฑท์ลักษณะนี้อาจมีการแบ่งย่อยลงไปอีก เช่น เกี่ยวกับสวนสัตว์ (Zoological Garden) สวนพฤกษชาติ เป็นต้น

5. พิพิธภัณฑท์ประวัติศาสตร์ (Historical Museum) จัดแสดงชีวิตความเป็นอยู่หรือวัฒนธรรมและประเพณีพื้นเมืองอาจแยกได้เป็นพิพิธภัณฑท์เฉพาะเรื่องได้ เช่น ประวัติศาสตร์ทางการเมือง บ้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน เมืองประวัติศาสตร์ เป็นต้น

6. พิพิธภัณฑท์ชาติพันธุ์วิทยาและประเพณีพื้นเมือง (Ethnology and Folklore Museum) จัดแสดงเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์และการจำแนกชาติพันธุ์ต่างๆ เป็นเรื่องราวทางมนุษยวิทยา

พิพิธภัณฑท์ดังกล่าวข้างต้นถือเป็นตัวอย่างประเภทของพิพิธภัณฑท์ซึ่งมีผู้จัดแบ่งไว้เป็นหมวดหมู่ แต่ตามความเป็นจริงในปัจจุบัน พิพิธภัณฑท์หลายแห่งอาจมีการผสมผสานประเภทของพิพิธภัณฑท์เข้าไว้ด้วยกันในแห่งเดียว หรือมีการกำหนดประเภทของพิพิธภัณฑท์ขึ้นมาใหม่จากคำแพ่ง มุ่งเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วน

บทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์

สิรินยา จรุงเทียบ (2546) อ้างอิงจากรา จงกล (2532) และ Ambrose and Panine (1933) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมวัตถุ (Collection) การรวบรวมเป็นหน้าที่ประการหนึ่งในจำนวนงานใหญ่ในพิพิธภัณฑ์ เพราะถ้าปราศจากงานชิ้นนี้แล้วพิพิธภัณฑ์จะเกิดขึ้นไม่ได้โดยเด็ดขาด การรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ สามารถให้ความรู้อย่างกว้างขวางแก่ผู้ที่เข้ามาชม การรวบรวมสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับเวลา สถานที่ และการเก็บรักษา และวัตถุที่เก็บรวบรวมในระยะแรกมักเกี่ยวกับจำพวกงานทางศิลปะและหลักฐานทางโบราณคดีเพื่อสนับสนุนอารยธรรมเบื้องต้น

2. การจำแนกประเภทและศึกษาวิจัย (Identifying) คือ การจำแนกประเภท วัตถุให้ถูกต้อง และแน่นอนตามลักษณะทางกายภาพ อายุ รูปแบบ สมัย ที่มา แหล่งกำเนิด หากไม่สามารถตรวจสอบได้ อาจทำการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม โดยวิธีเปรียบเทียบและทดลองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง เจ้าหน้าที่และนักวิชาการในพิพิธภัณฑ์จะต้องศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในเรื่องที่ตนสนใจ เพื่อยกระดับพิพิธภัณฑ์ของตนเองให้เสมือนสถาบันการศึกษา สถาบันหนึ่งที่สามารถรู้ทางวิชาการ และเป็นที่เชื่อถือแก่ประชาชนทั่วไป

3. การทำบันทึกข้อมูล (Recording) การจัดรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานวัตถุที่รวบรวมไว้แล้วจดลงในป้ายหรือสติกเกอร์ติดบนวัตถุ วัสดุ และจำเป็นต้องบันทึกหลักฐานไว้ในทะเบียนใหญ่ ซึ่งจะแสดงถึงสิ่งที่รวบรวมมานั้นทั้งหมด ตามลำดับวันเดือนปี หรือบันทึกในเล่มสมุดเป็นชุด ๆ เช่นเดียวกันและจะได้รับความสะดวก เมื่อมีสารบัญที่บันทึกตัวอย่างแต่ละชิ้นลงบนบัตรซึ่งมีเรื่องราวต่างๆ ของวัตถุในบัตรนั้นซึ่งมีการนำไปเก็บไว้ที่ปลอดภัย

4. การสงวนรักษา (Preservation) การเก็บรักษาวัตถุต่าง ๆ ต่อการทำลายทางฟิสิกส์หรือการเสื่อมทางเคมีหรือการคุกคามโดยพวกอนินทรีย์สาร ซึ่งจะมีวิธีการเก็บรักษาวัตถุต่าง ๆ ตามแต่ลักษณะของวัตถุนั้น ๆ รวมทั้งการซ่อมแซมเมื่อเกิดการชำรุดเสียหาย

5. การรักษาความปลอดภัย (Security) การสงวนรักษาให้ปลอดภัยจากการเสื่อมชำรุดของกาลเวลา และคุ้มครองความปลอดภัยจากโจรและอัคคีภัย โดยระบบรักษาความปลอดภัยเหมาะสม

กับประเภทของพิพิธภัณฑ์และสภาพแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการบรรจุการขนส่งวัตถุและการควบคุมจำนวนของวัตถุให้เหมาะสมกับสถานที่จัดแสดง

6. การจัดแสดง (Exhibition) การจัดแสดงเป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้เข้าชมให้เกิดการคิดเปรียบเทียบกันระหว่างสิ่งใกล้เคียงและความนึกคิดของคนทั้งกลุ่ม การจัดนั้นจะต้องทำให้สะดวกตาของผู้ชมและผู้ผ่านไปมา รวมทั้งก่อให้เกิดความสนใจที่จะเข้ามาพิจารณาอย่างใกล้ชิด ๆ การจัดแสดงต้องใช้ความรู้ทางธรรมชาติและ ใช้จิตวิทยาในการออกแบบตลอดจนความชำนาญในการจัดวัตถุชนิดต่างๆ

7. การบริการทางการศึกษา (Education Service) สิ่งที่จะต้องพิจารณาในการจัดแสดงงานต่างๆ คือ การเร้าความรู้สึกของผู้เข้าชมให้เกิดความอยากเห็นต่อสิ่งที่จัดแสดง และความอยากรู้ อยากเห็นนี้จะทำให้ได้รับคำตอบเป็นที่น่าพึงพอใจ ซึ่งการสร้างความรู้ทางการศึกษาเหล่านี้สามารถนำไปใช้ได้ถึงปัญหาการรับรู้ของคนตามความรู้สึกในทางศิลปะ ความนึกคิดและอุดมคติ การจัดแสดงตัวอย่างวัตถุเป็นกลุ่มและมีคำอธิบายประกอบ เป็นการสอบผู้เข้าชมถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาทางวิทยาศาสตร์และศิลปะ และนี่เป็นจุดมุ่งหมายของพิพิธภัณฑ์ที่จะให้ความรู้อย่างกว้างขวางแก่ผู้เข้าชมจนถึงที่สุด

8. การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) การบริการที่ทำให้เกิดความสะดวกสบายและความพึงพอใจแก่ผู้เข้าชมรวม ทั้งการสร้างภาพพจน์และความสัมพันธ์ระหว่างตัวพิพิธภัณฑ์กับประชาชนถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ทั้งสิ้น ซึ่งงานประชาสัมพันธ์ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ เช่น การจัดทำสมาชิกหรือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชม การบริการให้ความสะดวกสบายแก่ผู้เข้าชม ร้านค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการสารสนเทศ เพื่อให้เข้าถึงผู้เข้าชมทุกระดับได้ง่ายยิ่งขึ้น

9. การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาระบบบริหารและการจัดการ รวมทั้งสามารถตรวจสอบได้โดยการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินงานที่มีเป้าหมายชัดเจน มีระบบการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้ จะเป็นส่วนช่วยให้การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนและได้รับการส่งเสริม

การเรียนการสอนในพิพิธภัณฑ

รววิทย์ องค์ครุฑรักษา (2544 อ้างใน Pitman-Gelles, 1981) ให้ความเห็นว่า ในปัจจุบันนี้ พิพิธภัณฑมีการเปลี่ยนแปลงไปมากภาพลักษณ์เก่าๆ ที่เคยเห็นครูนำนักเรียนเข้าชมพิพิธภัณฑ โดยการนำของเจ้าหน้าที่นำชมที่บรรยายซ้ำซากเหมือนอัดเทปไว้นั้นค่อยๆ หดไปแล้ว สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นคือ กลยุทธ์ในการนำชมเพื่อให้นักเรียนสนใจกระตือรือร้น คือ การที่พยายามสอนให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับโลกและท้องถิ่นตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้มากขึ้น การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมและการตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ จะเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนที่ดีกว่าการบรรยายสรุปเป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่การให้การศึกษาที่พิพิธภัณฑน่าจะทำได้ดี ก็คือการแนะนำให้ผู้เข้าชมรู้จักกับวัตถุแสดงที่เขาไม่เคยรู้จักมาก่อน การให้การศึกษาในพิพิธภัณฑควรบอกความหมายที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัตถุ และความเชื่อมโยงวัตถุนั้นๆ กับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ทางศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์แล้วแต่กรณีให้ได้ สำหรับวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดทำกิจกรรมทางการศึกษานั้น เพื่อให้เกิดความตระหนักว่าการมาชมพิพิธภัณฑเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ พัฒนาทักษะความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น และวัตถุตามธรรมชาติ รวมทั้งสอนแนวคิดในการประดิษฐ์สร้างสรรค์ของมนุษย์และสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้โดยอิสระ และอยากกลับมาชมพิพิธภัณฑอีก

ประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ นั้น เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถเรียนรู้ถึงสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ดีขึ้น โดยจะต้องใช้ทักษะหลายๆ อย่างรวมกัน เช่น เรียนรู้โดยผ่านการอธิบาย การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ การตีความหรือแปลความ การเรียนรู้โดยการเปรียบเทียบ สิ่งที่คุ้นเคยกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เป็นต้น

1. การตั้งคำถาม (Questioning Strategies) เป็นวิธีหนึ่งที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียน แทนการบรรยายหรือการปล่อยให้นักเรียนตามลำพัง คำถาม-คำตอบ จะช่วยให้นักเรียนได้คิดและทำให้การดูชมวัตถุแสดงหรือนิทรรศการอย่างตั้งใจมากขึ้น ลักษณะของคำถามที่ควรใช้มีหลายแบบ เช่น แบบทบทวนความจำ แบบให้อธิบาย แบบให้รู้จักจินตนาการ แบบให้รู้จักตัดสินใจและหาเหตุผลมาประกอบการตัดสินใจ เป็นต้น

2. การตั้งคำถามแบบละเอียดลึกซึ้ง (Inquiry Process) เป็นวิธีที่ใช้กับเด็กโต วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาความคิด การหาคำตอบและการหาข้อมูลสนับสนุนที่ยืนยันความคิดของตนเอง วิธีการนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด และอาจต้องอาศัยการตีความหลายๆ อย่างประกอบกัน

3. การใช้แบบประมวลผล (Data Retrieval Sheets) วิธีนี้เป็นการช่วยให้นักเรียนรวบรวมความคิดเห็นและความเข้าใจจากการได้ศึกษา สังเกต และจากการได้ชมวัตถุแสดง การใช้แบบประมวลผลนี้จะต้องเลือกใช้แบบตามระดับชั้นหรืออายุของนักเรียน สำหรับเด็กเล็กอาจให้วาดรูปวาดแผนที่ จดเขียนได้ สำหรับเด็กโตอาจตั้งคำถามแล้วให้คำตอบจากนิทรรศการหรือวัตถุแสดง

4. การให้จับต้องวัตถุ (Handling Objects) วิธีนี้ใช้ได้ดีสำหรับเด็กเล็ก ซึ่งสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้รวดเร็วจากการได้จับต้องสิ่งของมากกว่าจากคำบรรยายวัตถุ เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับขนาด น้ำหนัก สี สัน รูปทรงของวัตถุและยังช่วยเพิ่มความสนใจให้แก่เด็กๆ ด้วย

5. การให้อ่านจากเอกสารต้นฉบับ (Reading Primary Resource) วิธีนี้ช่วยกระตุ้นความสนใจให้แก่เด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดนิทรรศการทางประวัติศาสตร์ เช่น ต้นฉบับตัวเขียนลายมือ จดหมาย สมุดบันทึก ฯลฯ วิธีนี้จะนำไปสู่การซักถามระหว่างนักเรียน-ครู และเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์

6. การให้ทดลองปฏิบัติการ (Try Out a Process) วิธีนี้เสริมประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน เพราะได้ทดลองปฏิบัติการด้วยตนเอง เช่น การปั่นด้าย ทำอาหาร ประดิษฐ์สิ่งของ เป็นต้น

ประเภทการจัดแสดง

พิพิธภัณฑ์แต่เดิมการจัดแสดงถาวรอย่างเดียว เมื่อคัดเลือกว่าวัตถุแล้ว ก็นำออกจัดแสดงเป็นการถาวรตลอดไป แต่ในปัจจุบันพิพิธภัณฑ์คำนึงถึงการให้บริการแก่ผู้ชมแล้วครั้งหนึ่งหรือสองครั้งก็จะไม่มาพิพิธภัณฑ์อีก เหตุนี้การดึงดูดให้ประชาชนเข้าชมพิพิธภัณฑ์อยู่เสมอๆ ได้ก็ด้วยการจัดแสดงวัตถุเพื่อการศึกษาค้นคว้า ดังนั้นการแสดงในพิพิธภัณฑ์จึงมีนิทรรศการอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ (จิรา จงกล, ม.ป.ป.)

1. การจัดแสดงถาวร (Permanent Exhibition)

การจัดห้องแสดงแต่ละห้องเป็นการถาวรหรือเป็นการตั้งแสดงไว้เป็นประจำโดยพิจารณาถึงประโยชน์ของนักเรียนนักศึกษาและประชาชนโดยทางปฏิบัติพิพิธภัณฑ์จะคัดเลือกวัตถุที่สำคัญมีคุณค่าจัดแสดงเป็นการถาวรสำหรับผู้เข้าชม การจัดแสดงถาวรไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย แต่จะมีการแก้ไขปรับปรุงตกแต่งใหม่เป็นครั้งคราว แต่ละห้องจัดแสดงไม่ต่ำกว่า 5 ปี จึงเปลี่ยนแปลงปรับปรุงใหม่ครั้งหนึ่งในการจัดแสดงถาวรนั้นอาจแบ่งได้ดังนี้

1.1 การจัดแสดงถาวรในห้องนิทรรศการ โดยการเลือกคัดวัตถุที่มีความสำคัญนำออกจัดแสดงไม่มากขึ้นใช้เทคนิคต่างๆ ตามประเภทของวัตถุ

1.2 การจัดแสดงเพื่อการศึกษาค้นคว้า (Study Collecton) เป็นการจัดแสดงของเหลือจากการคัดเลือกสำหรับห้องนิทรรศการแล้ว ซึ่งสมัยก่อนเก็บเข้าคลังหรือจัดเก็บสุ่มกันอย่างไม่เป็นระบบ ในปัจจุบันเพื่อสนองความต้องการของบรรดานักวิชาการที่ต้องการศึกษาค้นคว้าจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพราะห้องนิทรรศการมีแต่วัตถุที่ต้องเลือกแล้วน้อยชิ้นไม่เพียงพอกับการค้นคว้า พิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันจึงสนองความต้องการดังกล่าว โดยจัดเป็นห้องศึกษาค้นคว้า พิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันจึงสนองความต้องการดังกล่าว โดยจัดเป็นห้องศึกษาค้นคว้า จำแนกแยกประเภทอย่างมีระบบ พร้อมทั้งมีป้ายบอกหมวดหมู่มีบัตรค้นอ่านความสะดวกการจัดแสดงเพื่อการศึกษาค้นคว้านั้น อาจจะต้องจัดไว้ต่างหาก หรืออาจจะแบ่งส่วนหนึ่งของห้องนิทรรศการเป็น Study Collecton

1.3 การจัดแสดงเพื่อการศึกษา (Educational Collection) ของบางประเภทไม่มีค่าในตัวเอง แต่มีค่าในทางการศึกษา ได้แก่รูปจำลอง วัตถุ อาจจะเป็นพลาสติก โลหะ หรือวัตถุอื่นที่ทำจำลองมาเพื่อใช้ในการศึกษา หรืออาจจะเป็นวัตถุของจริงที่ไม่มีคุณค่าทางความงาม เช่น กระเบื้องหลังคา ท่อน้ำโบราณชิ้นส่วนที่แตกหัก เศษหม้อ แต่เป็นตัวอย่างในการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนได้จัดแสดงของประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาให้ความรู้แก่ผู้เข้าชมได้

2. การจัดแสดงชั่วคราว (Temporary Exhibition)

หรือการจัดแสดงหมุนเวียน (Changing Exhibition) เป็นห้องจัดแสดงที่จัดไว้ชั่วคราว แต่ละเรื่องชั่วคราวระยะสั้นๆ แล้วเปลี่ยนเรื่องอื่นให้หมุนเวียนกันไปเพื่อชักจูงความสนใจแก่ชุมชน โดยทั่วไปพิพิธภัณฑ์จะเลือกเรื่องต่างๆ แล้วจัดแสดงชั่วคราวแก่ประชาชน ในกรณีพิพิธภัณฑ์ได้

รวบรวมสิ่งของเข้าใหม่เป็นจำนวนมาก ก็นำออกจัดแสดงชั่วคราวสร้างความสนใจและให้ความรู้ในเรื่องวัตถุที่ได้มาใหม่

พิพิธภัณฑ์ที่พึงประสงค์

นันทพล रामโกมุท (2544) ได้กล่าวถึงการออกแบบพิพิธภัณฑ์ที่ควรจะเป็น ดังนี้

บรรยากาศห้องจัดแสดง

บรรยากาศของห้องจัดแสดงจะต้องสัมพันธ์กับความนิยมของผู้เข้าชม ผู้เข้าชมสำหรับพิพิธภัณฑ์ทั่วไปโดยไม่แบ่งเป็น 3 แบบ คือ ผู้ที่มาเข้าชมเพื่อหาความเพลิดเพลิน ผู้ที่มาเข้าชมเพื่อหาความสวยงาม และผู้ที่มาเข้าชมเพื่อต้องการศึกษาหาความรู้ซึ่งผู้เข้าชมทั้ง 3 ประเภทมีความต้องการไม่เหมือนกัน การจัดแสดงที่ดีจะต้องสร้างบรรยากาศของห้องจัดแสดงเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มคนทั้ง 3 โดยห้องจัดแสดงจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ได้รับความสนใจในด้านความงาม (aesthetics) ความงามของวัตถุและความงามในการจัดแสดงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ในการจัดแสดงวัตถุต่างๆ ต้องถือเป็นสิ่งสำคัญ ห้องจัดแสดงใดที่แห้งแล้ง ไม่มีความน่าสนใจแล้ว ห้องจัดแสดงนั้นก็จะเป็นที่สนใจของผู้เข้าชม

2. ได้รับความสนใจให้เพลิดเพลิน (romantic) ความเพลิดเพลินในห้องจัดแสดงนับเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพราะเพียงความงามของวัตถุจัดแสดงเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ผู้เข้าชมเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นห้องจัดแสดงนอกจากเน้นในด้านความงามแล้วจะต้องสร้างความเพลิดเพลินด้วย

3. เราให้เกิดความรู้สึกรอยคำนึง (intellectual) ความอยากรู้อยากเห็นเป็นเป้าหมายของห้องจัดแสดงที่สำคัญที่สุด คือ การให้ความรู้เรื่องต่างๆ แก่ผู้เข้าชม หากต้องจัดแสดงมีแต่ความงามและความเพลิดเพลิน อาจจะไม่ประสบความสำเร็จได้ เพราะผู้เข้าชมไม่ได้รับความรู้เพิ่มเติม

เส้นทางสัญจรสำหรับนิทรรศการ จัดแสดง

การที่ผู้เข้าชมจะสามารถเข้าถึงการแสดงแนวคิดของผลงาน และเป้าหมายการเรียนรู้โดยเส้นทางสัญจรแต่ละแบบมีทั้งข้อดีและข้อด้อย ขึ้นอยู่กับเส้นทางสัญจรที่พิจารณาเลือกใช้ ดังนี้

1. เส้นทางสัญจรแบบแนะนำตามเนื้อหาจัดแสดง วิธีนี้ใช้ สี แสง สิ่งชี้ทาง และสิ่งที่ทำให้ผู้ชมเห็นสามารถเลือกเส้นทาง โดยไม่มีกลไกป้องกันตัวเองในการที่ต้องเดินไปในเส้นทางเดียว เป็นสิ่งที่ทำง่ายและควรมีการให้อิสระแก่ผู้เข้าชมในการเลือกชมด้วย

2. เส้นทางสัญจรแบบไร้โครงสร้าง มีลักษณะเป็นห้องจัดแสดงผลงานทั้งหมด ผู้เข้าชมสามารถเลือกเส้นทางเข้าชมของตัวเองได้ โดยไม่ต้องมีเส้นทางแนะนำว่าเส้นทางที่เลือกนั้นถูกต้องหรือไม่ การเคลื่อนที่หลักๆ ไม่แน่นอนเป็นลักษณะเส้นทางสัญจรของห้องจัดแสดงงานศิลปะ

3. เส้นทางสัญจรแบบเส้นทางตรง เป็นรูปแบบที่แข็ง และใช้การบังคับมากกว่าวิธีอื่นๆ การจัดแสดงเป็นแบบเรียงลำดับทิศทางเดียว เส้นทางเดินมีโอกาสน้อยสำหรับการเดินออกไปก่อน จะชมการนำเสนอทั้งหมด

การควบคุมสภาพแวดล้อมภายในห้องจัดแสดงพิพิธภัณฑ์

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ในการจัดแสดงโดยต้องมีการทำความเข้าใจให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สำหรับสภาพแวดล้อมที่จะเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ในงานจัดแสดง คือ

1. อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ปัจจัยหลักที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมของที่วางระบบปรับอากาศออกแบบ เพื่อช่วยในส่วนนี้ซึ่งต้องใช้ทุนมากในการติดตั้ง ในพิพิธภัณฑ์หลายแห่งสิ่งเหล่านี้กำลังเป็นที่ต้องการ การควบคุมสภาพอากาศทำได้ไม่ยาก แต่การติดตั้งสำหรับพิพิธภัณฑ์ทั่วทั้งหมดยังไม่คุ้มค่านักการติดตั้งจึงใช้ในส่วนเก็บงาน ซึ่งต้องมีการควบคุมความชื้นและอุณหภูมิหากไม่สามารถทำได้ก็ให้ใช้การใช้อากาศไหลเวียน หน้าต่างที่แสงส่องเข้าได้ในส่วนที่ความชื้นสัมพัทธ์น้อย การทำให้อากาศมีความชื้นเพิ่มก็จำเป็นในส่วนนี้ก็อาจมีการนำเครื่องกลเข้ามาช่วยได้

2. ผู้ดูแลเองมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ดูแลเองเข้ามาในส่วนจัดแสดงและส่วนเก็บงานแต่เป็นงานที่ยากในการทำให้สำเร็จโดยเฉพาะในส่วนของการพิพิธภัณฑ์ซึ่งไม่มีการป้องกันจากสภาพแวดล้อมภายนอก หลายแห่งไม่มีเครื่องมือกำจัดผู้ดูแลเองที่ทันสมัยการทำประตูสองชั้นจึงเป็นทางเลือกหนึ่งทางที่ช่วยลดปัญหาดังกล่าวได้

3. การควบคุมเชื้อสิ่งมีชีวิตทำได้ด้วยสามกิจกรรมหลักได้แก่ การตรวจตรา การป้องกัน และการกำจัดแมลง เชื้อรา และหนู ซึ่งอยู่ในห้องเก็บของอยู่แล้วการทำกับดักและเครื่องมือป้องกัน สามารถช่วยป้องกันได้ควรมีการตรวจตราดูแลประจำสองครั้งต่ออาทิตย์ การป้องกันดีกว่าการแก้ไขใช้นโยบายเชิงรุกในการดำเนินการช่วยลดโอกาสที่สิ่งเหล่านี้จะดำรงอยู่ต่อไป อาหาร เครื่องดื่ม เป็นสิ่งล่อให้เข้ามาอยู่อาศัยและทำลาชงานที่เก็บไว้จึงควรห้ามนำเข้าไปในส่วนจัดแสดง การแก้ไขทำได้ด้วยการกำจัดส่วนที่ถูกกัดกินและรักษาส่วนที่เสียหาย

4. วัสดุที่เกิดปฏิกิริยา วัสดุสร้างมีโอกาสสร้างปัญหาต่อชิ้นงาน ควรมีพื้นที่กันชน (buffer zone) มีการระบายอากาศและการปิดทับพื้นผิวให้มีฉนวนกันน้ำไปติดตั้งหากวัสดุมีการขึ้นสนิมหรือกร่อน ต้องมีการป้องกันสารบางชนิดทำปฏิกิริยาเคมีทำให้เกิดแก๊ส ไม้เป็นตัวอย่างทำให้เกิดกรดและฟอร์มัลดีไฮด์ หากไม่ป้องกันให้ดีอาจเกิดความเสียหายกับชิ้นงานได้

5. แสงเป็นปัจจัยหลักอีกอันหนึ่งที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาเคมี การใช้พลังงานในส่วนนี้จะทำให้เกิดความร้อนกับแสงที่ทำให้มองเห็น แสงธรรมชาตินั้นมีคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าซึ่งมีผลต่อการแผ่รังสี ซึ่งสามารถทำลายชิ้นงานต่างๆ ได้มาก

เฉลิมชัย ห่อนาค (2544) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดแสดง (Display) ของพิพิธภัณฑ์ที่ผ่านมา อันเป็นเหตุให้ไม่ค่อยดึงดูดความสนใจจากผู้เข้าชมว่า “ผู้เข้าชมสามารถดูสิ่งที่จัดแสดงได้แต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการจัดแสดงแบบนิ่ง (Static) เนื้อหาเน้นความสำคัญเฉพาะชิ้นงานมากกว่าสร้างเป็นเรื่องราว (Story Line) ที่จูงใจผู้ชมไม่สร้างบรรยากาศที่ให้ความเพลิดเพลินในลักษณะการบันเทิง จึงเกิดความเบื่อหน่ายจนไม่เกิดความสนใจที่จะเข้าชมในครั้งต่อไปอีก พิพิธภัณฑ์ในอดีตยังไม่ให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาซ่อมแซมชิ้นงานหรือห้องนิทรรศการ การจัดหมุนเวียนนิทรรศการและนิทรรศการเสริมเกิดขึ้นน้อย”

วิธิ พานิชพันธ์ (2540) ได้ให้ข้อคิดเห็นในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน” ว่าควรมีอะไรบ้างในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลในสารระบบ สมุดโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เอกสารและสิ่งพิมพ์การท่องเที่ยวที่จะกระจายไปทั่วโลก

2. ป้ายโฆษณา แผ่นโปสเตอร์ มีการประชาสัมพันธ์ในเขตปริมณฑล รัศมีและเส้นทางคมนาคม การสร้างความสนใจและการชักนำไปสู่สถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์
3. สถานที่ตั้งเหมาะสม ความสะดวกในการเดินทางไปค้นหา เส้นทางเข้าออก ความชัดเจนของข้อมูลเส้นทาง
4. รูปลักษณ์ของทางเข้า และความชัดเจน (Orientation) ของประตูทางเข้าออก หรือรูปแบบของสถาปัตยกรรม
5. ฝ่ายต้อนรับให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Counter) การจำหน่ายบัตรและ/หรือการบริจาค การกำหนดเวลาเปิดปิดที่ชัดเจน มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่บริการ และให้ข้อมูลทุกอย่างที่ผู้เข้าชมอยากรู้
6. เอกลักษณ์และความชัดเจนของเนื้อหาในการนำเสนอหรือเนื้อเรื่องเฉพาะของพิพิธภัณฑ์ในจุดแรก หรือ First Impression วัตถุประสงค์ความเป็นมา หรือการก่อตั้งซึ่งอาจเป็นเอกสารหรือป้ายประกาศหรือเป็นภาพเล่าเรื่อง
7. พิพิธภัณฑ์ภาคเหนือควรทำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ภาคเหนือ
8. การจัดแสดงในรูปแบบการนำเสนอที่ดี เช่นมีบรรยากาศที่สอดคล้องกับเนื้อหา ความรู้ความเข้าใจที่ไม่ซับซ้อนเกินไป ความมีคุณค่าของสิ่งของแสดงทั้งหมดหรือความเป็นมรดกของมนุษยชาติ
9. ความน่าดูน่าชมของและน่าชื่นชมความประทับใจและซาบซึ้ง ซึ่งจะประกอบด้วยภาพรวมภูมิหลังของเนื้อหา ความเป็นมาของเรื่อง งานหรือชิ้นงานมาตรฐาน งานหรือชิ้นงานยอดเยี่ยม ประกอบคำบรรยาย วิจารณ์หรือวิเคราะห์ งานหรือชิ้นงานที่เป็นข้อเปรียบเทียบจากแหล่งอื่น จุดกระตุ้นหรือข้อคิดที่เป็นโจทย์ให้ผู้ชมมีโอกาสสานต่อ
10. การจัดจำหน่ายของที่ระลึกต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับงาน หรือของจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ตลอดจนเอกสาร หนังสือ ข้อมูลภาพหรือเสียง ของจำลอง ของเล่น ของใช้

11. บริการต่างๆ ได้แก่ ห้องน้ำ โทรศัพท์ สิ่งสักระบุหา อาหาร ของกินเล่น เครื่องดื่ม ของใช้จำเป็น ข้อมูลการเดินทางไปในบริเวณใกล้เคียง ที่พักผ่อน ที่ถ่ายรูป ที่พักแรม

12. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของพิพิธภัณฑ์ เช่นการผลิตงานหัตถกรรมต่างๆ ณ ที่บริเวณพิพิธภัณฑ์ หรือใกล้เคียงที่สะสมหรือเก็บของ (Storage)

13. เงินทุนในการจัดหรือรายได้ที่สม่ำเสมอในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ ด้วยกองทุน การบริจาค การจัดจำหน่าย สินค้าหรือบริการ

14. ความร่วมมือของชุมชน ความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันระหว่างพิพิธภัณฑ์กับชุมชน ใกล้เคียงหรือความเป็นผู้นำในด้านกิจกรรมของชุมชน หรือกิจกรรมทางวิชาการ

15. ความมั่นใจ ความเด็ดเดี่ยว แนวคิด และปณิธานที่ไม่ไขว้เขว

16. ไม่ควรเปลี่ยนผู้ดำเนินงานบ่อย

การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

พิเชษฐ จันทรังษีฉาย (2548) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ว่าประกอบด้วย

1. การจัดองค์การพิพิธภัณฑ์สถาน

องค์การ (Organization) หมายถึงขบวนการของการจ้างงานและการรวมกลุ่มงานเข้าด้วยกันเพื่อปฏิบัติการ เพื่อกำหนดและมอบหมายความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่และเพื่อจัดวางสายสัมพันธ์ภาพโดยมุ่งหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (นิคม มุสิกคามะ. 2521)

การจัดองค์การของพิพิธภัณฑ์สถานต่างๆ ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนตายตัวแต่อย่างใด พิพิธภัณฑ์สถานแห่งหนึ่งมีโครงสร้างแบบหนึ่ง และอีกหลายๆ แห่งมีโครงสร้างที่แตกต่างกัน ในกรณีที่พิพิธภัณฑ์สถานเป็นหน่วยงานขนาดเล็ก มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจำนวนน้อยโครงสร้างขององค์การก็เป็นหน่วยงานเล็กๆ ที่ประกอบด้วยภัณฑารักษ์ ผู้ช่วยภัณฑารักษ์ เจ้าหน้าที่ธุรการ และ

พนักงานรักษาความปลอดภัย ลดหลั่นอำนาจหน้าที่กันตามลำดับในองค์การ (Organization structure) โดยทั่วไปมีอยู่ 3 แบบ คือ

1.1 โครงสร้างแบบจัดตามหน้าที่ (functional structure) โครงสร้างดังกล่าวนี้เป็นการมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์การมีโอกาสบรรลุผลในการทำงานแบบชำนาญเฉพาะอย่าง ตามหน้าที่อย่างมากที่สุด

1.2 โครงสร้างแบบจัดตามสายงานหลัก (line structure) เป็นแบบในการกำหนดอำนาจหน้าที่ในสายงานปฏิบัติงานไว้อย่างกระชับชัด เพื่อที่จะรักษาสายอำนาจหน้าที่จากระดับสูงสุดถึงระดับต่ำสุดภายในไว้ตามโครงสร้างขององค์การ พนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์การทุกคนรับผิดชอบโดยตรงต่อหัวหน้า ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของตนเพียงคนเดียวเท่านั้น

1.3 โครงสร้างที่ประสานสายงานหลักและสายงานรอง (line and staff organization) คือการนำเอาโครงสร้างขององค์การแบบที่จัดตามสายงานหลักมีขอบเขตหน้าที่ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การโดยตรง แต่กำหนดให้หน่วยงานฝ่ายสายงานรองทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่สายงานหลัก

จากหลักการดังกล่าวมานี้ นักจัดการองค์การบริหารได้สร้างแบบขององค์การขึ้น 2 แบบ คือแบบทรงสูง (tall structure) คือ การแบ่งชั้นผู้บริหารและรับผิดชอบงานลดหลั่นกันขึ้นไปเป็นหลายชั้นจนถึงผู้อำนาจสูงสุด เป็นรูปแบบสามเหลี่ยมทรงพีระมิด กับแบบทรงกรวย (flat structure) ซึ่งแบ่งชั้นผู้บริหารให้น้อยชั้นลง แต่สายงานมีขอบเขตกว้างขวางยิ่งขึ้น

ระดับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ภายในพิพิธภัณฑสถาน ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ในองค์การพิพิธภัณฑสถาน แบ่งออกเป็นระดับต่างๆ 3 ระดับ (นิคม มูลิกะคามะ 2521) คือระดับหัวหน้าสูงสุด หัวหน้าระดับกลาง และหัวหน้าระดับต้น

2. องค์ประกอบของการบริหารงานพิพิธภัณฑสถาน

นิคม มูลิกะคามะ (2521) กล่าวว่าสำนักงาน องค์การ หรือโรงงานทุกอย่างมีองค์กรสำคัญที่เป็นรากฐานในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายอยู่ 4 ประการ คือ

2.1 บุคลากรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน (Man)

2.1.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ (Museum Professionals) ซึ่งเกี่ยวข้องกับหน้าที่ทางวิชาการแขนงต่างๆ ของพิพิธภัณฑสถานและได้รับการศึกษาอบรมมาเพื่อการนี้โดยเฉพาะ เป็นต้น ภัณฑารักษ์ในแผนกวิชาต่างๆ เจ้าหน้าที่ด้านการสงวนรักษาและอนุรักษ์วัตถุของพิพิธภัณฑสถาน เจ้าหน้าที่บริการทางการศึกษาและห้องสมุด

2.1.2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร (Administration) ซึ่งทำหน้าที่ด้านธุรการ นับตั้งแต่ การดูแลอาคารสถานที่ การรักษาความปลอดภัย การผลิตเอกสารสิ่งตีพิมพ์ เจ้าหน้าที่การเงินและ ธุรการสารบรรณ ผู้จัดการสาขาต่าง ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค เช่น ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า

2.1.3 เงินทุนและงบประมาณ (Money & Budget) ทุนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีต่อหน่วยงานต่าง ๆ พิพิธภัณฑสถานก็เช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นที่จะต้องมีการดำเนินงาน ซึ่งลักษณะของทุนที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑสถานนั้น เริ่มตั้งแต่การรวบรวมวัตถุหลักฐานต่างๆ จำพวกศิลปกรรม หลักฐานด้านเอกสารทางประวัติศาสตร์ พืชและตัวอย่างสัตว์ ตลอดจนแร่และ หินที่สร้างอาคารสถานที่สำหรับจัดแสดงต่างๆ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการรักษาและดำเนินงานให้ พิพิธภัณฑสถานบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ มีงบประมาณที่สำคัญ 2 ประเภท คือ งบลงทุน (Capital Fund) งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในระยะแรกเพื่อให้องค์กรสามารถเปิด บริการได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่น ค่าอาหาร ค่าสถานที่ และงบดำเนินการ (Operation Fund) เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในแขนงต่าง ๆ เพื่อบริหารงาน

3. อุปกรณ์ในการดำเนินงาน (Materials) แยกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

3.1 อาคารสถานที่ คืออาคารพิพิธภัณฑสถานแต่ละแห่งมีส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนสำหรับเจ้าหน้าที่ เช่น สถานที่ทำงานของภัณฑารักษ์ ห้องรับวัตถุ ที่ทำทะเบียน คลังเก็บ ของเหลือจัด โรงงานช่างครุภัณฑ์ โรงงานห้องปฏิบัติการซ่อมและสงวนรักษาวัตถุ และส่วน สำหรับประชาชน ประกอบด้วยห้องโถง ห้องบรรยายและบริการทางการศึกษา ห้องแสดง ฯลฯ

3.2 ครุภัณฑ์สำหรับจัดแสดง เช่น ตู้ชั้น แท่นฐาน และอื่น ๆ รวมทั้งอุปกรณ์ในการ ปฏิบัติงาน สำหรับห้องปฏิบัติงานสงวนรักษาและอนุรักษ์วัตถุ

4. หลักการจัดการทั่วไป (Management) โดยการวางแผน คือหัวใจสำคัญของการดำเนินงาน การวางแผนงานที่ดีควรจะได้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ โดยการจัดวางวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์สถานอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

4.1 บทบาท เราจะพัฒนากิจการพิพิธภัณฑ์สถานไม่ได้ ถ้าเราขาดจุดหมายในการดำเนินงาน การวางจุดหมายทางการบริหารพิพิธภัณฑ์สถาน คือ การวางเป้าหมายในการดำเนินงานว่าเราจะสร้างสรรค์บทบาทพิพิธภัณฑ์สถานในความรับผิดชอบของเราอย่างไร ให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และเป็นที่ต้องการของประชาชน

4.2 เป้าหมาย การดำเนินงานพิพิธภัณฑ์สถานประกอบด้วย การวางเป้าหมายด้วยตนเอง โดยแบ่งออกดังต่อไปนี้ เป้าหมายมูลฐาน เป้าหมายทางวิชาการ และ เป้าหมายทางด้านเทคนิค

วิเชียร วิไลแก้ว (2545) สรุปปัญหาการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์สถานไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. รัฐบาลไม่เห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์สถานในการให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชน และไม่มีหน่วยงานกลางที่จัดดำเนินการให้พิพิธภัณฑ์สถานมีจุดหมาย มีการดำเนินการไปในทางเดียวกันทำให้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในการให้ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์สถานการสนับสนุนด้านงบประมาณ
2. พิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทยมีจำนวนน้อยและจำกัดอยู่เพียงด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจพิพิธภัณฑ์สถานว่าเปรียบเหมือนสถานที่เก็บรักษาของเก่าแก่ที่เป็นสมบัติของชาติเท่านั้น และไม่มีความน่าสนใจหรือมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันแต่อย่างใด
3. วัตถุประสงค์ของพิพิธภัณฑ์สถานที่มีมุ่งอนุรักษ์ศิลปะของชาติด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ส่งผลให้งานที่ให้บริการส่วนใหญ่เป็นงานด้านดังกล่าว ซึ่งเป็นเรื่องไกลตัวของประชาชนทำให้ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร
4. เทคนิคในการจัดแสดงไม่ดึงดูด หรือเข้าใจผู้ชมรวมทั้งมีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้น้อยมาก

พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ความเป็นมา (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2545 ก)

เนื่องในวโรกาส ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปีพุทธศักราช 2539 และพสกนิกรชาวไทยพร้อมยกย่องพระองค์เป็น “กษัตริย์เกษตร” เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติฯ แด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นความหวังของเกษตรกรทั้งมวล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกษตร จึงได้จัดตั้งพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ขึ้น ในพื้นที่ประมาณ 500 ไร่ ณ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นการเผยแพร่พระเกียรติคุณ และพระบุญญาธิการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงปกครองแผ่นดินเป็นเวลาอันยาวนานและด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีต่อเกษตรกรสุดที่จะพรรณนา ทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินทรงแปรพระราชฐานไปยังภูมิภาคต่างๆ ได้ทรงเยี่ยมเยียนพสกนิกรในถิ่นฐานกันดาร โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก ด้วยทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น ซึ่งพระราชกรณียกิจดังกล่าวเป็นความประทับใจแก่ปวงชนชาวไทย ตลอดจนชาวโลก ที่ตระหนักถึงพระเกียรติคุณของพระองค์ท่าน

โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์การก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ดังกล่าว เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พุทธศักราช 2539 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานในงานเปิดพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 21 มกราคม พุทธศักราช 2545

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพิพิธภัณฑการเกษตรฯ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2545 ข)

1. เป็นสถานที่แสดงเรื่องราวการเกษตรไทยตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน โดยรวบรวมและแสดงข้อมูลของโครงการตามพระราชดำริ วิวัฒนาการด้านการเกษตรจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. แสดงความสัมพันธ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกับการเกษตรเพื่อให้ประชาชนเข้าชมและรำลึกถึงพระราชกรณียกิจด้านการเกษตร และเรียนรู้ถึงพระอัจฉริยภาพในการพัฒนาการเกษตรของพระองค์สืบต่อไป

3. เป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในลักษณะ One-Stop Service โดยรวบรวมความรู้และผลงานด้านการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ความหมายของสัญลักษณ์

ภาพที่ 1 ตราสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

สัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นรูปหลังคาทรงไทย แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นชาติไทย หมายถึง พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นที่แสดงเรื่องราวกิจกรรมการเกษตรของไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่อการเกษตรไทยโดยพื้นที่สี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นสิ่ว้นพระราชสมภพของรัชกาลที่ 9 ตรงกับวันจันทร์ พระพิรุณทรงนาคอยู่ตรงกลางงอบที่สวมศีรษะของชานาชาวไร่ ซึ่งเป็นเกษตรกรของประเทศ แสดงข้อความพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เบื้องล่างตราสัญลักษณ์เป็นแพรแถบน้ำเงิน แสดงข้อความพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ลักษณะตัวอาคาร

ตัวอาคารออกแบบด้วยสถาปัตยกรรมของหมู่อาคารหลังคาทรงปั้นหยา ประดับด้วยเอกลักษณ์อันวิจิตรของศิลปะสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ อาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยอาคาร 9 หลัง ซึ่งหมายถึงรัชกาลที่ 9 มีหลังคาสี่เหลี่ยมทอง ซึ่งเป็นสิ่ว้นพระราชสมภพของรัชการที่ 9 คือวันจันทร์ และหลังคาสีเขียวคือ ความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตร

การจัดกิจกรรม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2545 ข)

การจัดแสดงภายในอาคาร เป็นการจัดแสดงนิทรรศการถาวร เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ให้ความรู้สึกลึกซึ้งน่าสนใจ สัมผัสได้ ผู้เข้าชมสามารถรับความรู้ เกิดความรู้สึกร่วม และได้รับความ

ผลิตเพลนในเวลาเดียวกัน กิจกรรมต่างๆ ภายในพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้กำหนดไว้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. กิจกรรมภายในอาคาร เป็นการนำเสนอผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ การถาม-ตอบ หรือการหาข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ การนำเสนอด้วยเทคนิค Magic Vision การจัดแสดงเรื่องราวประกอบ แสง เสียง ภาพ หุ่นจำลอง มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ คือ กิจกรรม Walk Rally กิจกรรมเต่าทอง กิจกรรมรู้จักต้นไม้ กิจกรรมบัญชีครัวเรือน กิจกรรมจับคู่ระบบนิเวศน์ กิจกรรมสำรวจดิน กิจกรรมรู้จักใบไม้ กิจกรรมปั้นดิน และกิจกรรมการปศุสัตว์ เป็นต้น

2. กิจกรรมภายนอกอาคาร เป็นการสร้างบรรยากาศให้สอดคล้องกับเรื่องที่จัดแสดง อาทิ การจำลองสภาพชุมชนเกษตร เรือนไทยสี่ภาค การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้งมีทั้งการแสดง การสาธิต การทดลองวิจัย และกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจของผู้เข้าชม โดยกิจกรรมการเกษตรมีความหลากหลายตามรูปแบบ อาทิ กิจกรรมแปลงปลูกผัก กิจกรรมเพาะเห็ด การจัดกิจกรรมดำนา กิจกรรมมัดย้อม กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย กิจกรรมถักทอ กิจกรรมผ้าบาติก เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในนี้ จะมีการจัดหมุนเวียนสลับกันไป และหากิจกรรมใหม่มาเพิ่ม แล้วแต่ทางผู้จัดทำกิจกรรมเป็นผู้ดำเนินการ

จุดเยี่ยมชมและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง (พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ, 2546)

1. โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย

1.1 โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในด้านการเกษตรมาตั้งแต่ช่วงสมัยแรกแห่งการครองราชย์ตราบนานนับทุกวันนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการทดลองโครงการเกษตรในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางภายในอาณาบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ซึ่งมีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงเมื่อเปรียบเทียบกับพระราชวังซึ่งเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ในประเทศอื่นๆ โครงการทดลองดังกล่าวเรียกว่า “โครงการส่วนพระองค์” วัตถุประสงค์ของโครงการส่วนพระองค์ คือเป็นโครงการทดลอง เป็นโครงการตัวอย่าง ในกรณีที่

โครงการนั้นทดลองได้ผล ผู้สนใจสามารถนำไปทดลองปฏิบัติต่อไปได้ และเป็นโครงการที่ไม่หวังกำไร ถ้าโครงการใดขาดทุนก็สามารถทำต่อไปได้ เพื่อให้บรรลุสำเร็จตามพระราชประสงค์ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. โครงการแบบไม่ใช่ธุรกิจ หมายถึง โครงการที่ได้รับความสนับสนุนจากราชการหลายหน่วยงาน เพราะฉะนั้น จึงไม่มีรายรับรายจ่ายประจำ เช่น การเลี้ยงและการขยายพันธุ์ปลาหมอเทศ ป่าไม้สาธิต นาข้าวทดลอง การเลี้ยงโคนม การเลี้ยงขยายพันธุ์ปลานิล การปลูกข้าวไร่ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ อาคารวิจัยและพัฒนา งานควบคุมคุณภาพผลผลิต เป็นต้น ส่วนงานปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา ศึกษาวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการนำวัตถุดิบและสิ่งเหลือใช้จากภาคเกษตรมาทำให้เกิดประโยชน์ ด้วยกระบวนการแปรรูปทางอุตสาหกรรมการเกษตรรวมทั้งมีงานควบคุมคุณภาพการผลิตตรวจสอบและควบคุมผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนดด้วยการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบกระบวนการผลิตและคุณภาพของผลิตภัณฑ์

2. โครงการแบบกึ่งธุรกิจไม่ใช่ธุรกิจเต็มตัว คือโครงการที่มีรายรับรายจ่าย ที่เรียกกึ่งธุรกิจก็เพราะว่า ไม่มีการแจกและไม่แบ่งผลกำไร เพราะนำผลกำไรมาขยายงาน โครงการแบบกึ่งธุรกิจมีโรงโคนม ศูนย์รวมนม โรงสีข้าวทดลอง โรงผลิตน้ำผลไม้ โรงนมผงสวนดุสิต โรงนมเม็ด โรงเนยแข็ง โรงอบผลไม้ โรงบดและอัดแกลบ โรงกลั่นแอลกอฮอล์เพื่อการคั่นคว้าน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น นำมาผสมกับเบนซินเป็นแก๊สโซฮอล์ และผสมกับดีเซลเป็นดีเซลโซฮอล์ โรงหล่อเทียนหลวง โรงผลิตกระดาษสา โรงเห็ดและโรงอาหารปลา เป็นต้น กับมีโครงการวิจัยและพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตคั่นคว้านเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ของโครงการฯ ตลอดจนส่งเสริมเพิ่มความรู้ความสามารถให้กับเจ้าหน้าที่ เป็นขวัญและกำลังใจเพื่อการวิจัย และพัฒนาโครงการ

1.2 โครงการหลวง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำความรู้เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่ต่างๆ มาทรงวิเคราะห์เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ทรงตระหนักถึงผลกระทบอันเกิดจากความขาดแคลน ความทุกข์ยากและความไม่รู้ของราษฎร ที่จะส่งผลเป็นอันตรายต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ จึงทรงริเริ่มที่จะช่วยชาวเขาอย่างจริงจัง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาขึ้นเมื่อ พ.ศ.2512 โดยใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ทรงพระราชทานวัตถุประสงค์ของโครงการไว้ 3 ประการ คือ “ช่วยชาวเขา ช่วยชาวโลก” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแสเกี่ยวกับเป้าหมายของโครงการหลวงว่า ช่วยชาวเขา เพื่อบุณยธรรม

โครงการหลวงเป็นโครงการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือเป็นโครงการส่วนพระองค์ เป็นศูนย์รวมของนักวิชาการ หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน และองค์กรต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ทำให้ได้รับรางวัลแมกไซไซ ในสาขา International Understanding เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2531

งานส่วนใหญ่ของมูลนิธิโครงการหลวงเป็นการปฏิบัติงานในลักษณะของโครงการนำร่อง งานริเริ่มใหม่ที่ต้องการความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และโครงการหลวงได้ทำการส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านชาวเขา 295 แห่ง อย่างเป็นระบบและครอบคลุมในทุกๆด้าน แบ่งงานเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. งานวิจัย โดยมีสถานีวิจัยหลัก 4 สถานี คือ

1.1 สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง อ. ฝาง จ. เชียงใหม่ วิจัยไม้ผลเมืองหนาว ผักเมืองหนาว พืชไร่ ไม้โตเร็ว ไม้ชนิดต่างๆ และด้านป่าไม้ รวมทั้งเป็นสถานีฝึกอบรมและขยายพันธุ์

1.2 สถานีเกษตรหลวงปางดะ อ. สะเมิง จ. เชียงใหม่ วิจัยไม้ผลเมืองหนาว ผักเมืองหนาว ไม้ดอกเมืองหนาว ถั่วชนิดต่างๆ และงานวิจัยด้านป่าไม้

1.3 สถานีโครงการหลวงอินทนนท์ อ. จอมทอง จ. เชียงใหม่ วิจัยไม้ดอกเมืองหนาว ที่สถานีย่อยขุนห้วยแห้งได้ทดลองปลูกไม้ผล ทับทิม มะเดื่อหวาน ฝรั่งคั้นน้ำ และองุ่น ไม่มีเมล็ด

1.4 ศูนย์วิจัยและส่งเสริมกาแฟอาราบิก้า แม่หลอด อ.แม่แตง จ. เชียงใหม่ วิจัยหาสายพันธุ์กาแฟอาราบิก้าที่ปลอดโรคราสนิม

2. งานพัฒนา ประกอบด้วยกลุ่มงานต่างๆดังนี้

2.1 กลุ่มศูนย์พัฒนาโครงการหลวง มีทั้งหมด 34 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด 20 อำเภอ มีหน้าที่สำคัญคือ

2.1.1 ส่งเสริมให้เกษตรกรในหมู่บ้านใกล้เคียงมีรายได้จากการปลูกพืชชนิดต่างๆ จากผลงานวิจัย รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการประมงด้วย

2.1.2 พัฒนาปัจจัยพื้นฐานและคุณภาพชีวิตของชาวเขาพร้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น

2.1.3 สนับสนุนงานทดสอบ สาริต วิจัย และผลิตพันธุ์พืช และสัตว์

2.1.4 อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 กลุ่มงานอารักขาพืช โดยมีนโยบายไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช กรณีที่มีความจำเป็นจริงๆเท่านั้นจึงจะใช้

2.3 กลุ่มงานพัฒนาและส่งเสริมการผลิต มีหน้าที่สำคัญ คือ

2.3.1 พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อการผลิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด

2.3.2 กำหนดเป้าหมาย วางแผน ประเมินการ ติดตามและประเมินผลการผลิต

2.3.3 สนับสนุน และประสานความร่วมมือระหว่างนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม และฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2.3.4 จัดทำแผนงาน งบประมาณ และรายงานผลการดำเนินงานประจำปีต่อ คณะอนุกรรมการฝ่ายพัฒนา

2.4 กลุ่มงานพัฒนาการศึกษาและสังคม สาธารณสุข

3. งานการตลาด ดำเนินงานวิจัยหลังการเก็บเกี่ยว งานขนส่ง งานคัดบรรจุ งานวิจัยและพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลผลิตของเกษตรกร โดยมีโรงงานอาหารสำเร็จรูป 3 แห่ง คือ โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ และโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป อ.แม่จัน จ. เชียงราย และงานวิจัยด้านการตลาด โดยมีหน่วยงานตลาด ภายใต้ชื่อ ‘คอยคำ’

1.3 โครงการฝนหลวง

เป็นหนึ่งในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงตระหนักถึงความทุกข์ยากของราษฎร โดยเฉพาะเกษตรกรที่ประสบภาวะแห้งแล้งอันเนื่องมาจากความผันแปรของฤดูกาล เพราะการที่ฝนตกล่าช้าไปจากฤดูกาลเพาะปลูกตามปกติ และการที่ฝนทิ้งช่วงก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อผลผลิตทางการเกษตร

ในการจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อแก้ปัญหาหน้าน้อย หรือปัญหาขาดแคลนน้ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า น่าจะมีการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง นำเทคโนโลยีมาทำฝนเทียมซึ่งใช้ได้ผลดีในต่างประเทศ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนทุกข์ยากของราษฎร โดยในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรที่จังหวัดกาฬสินธุ์ในปี พ.ศ. 2498 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ์ เทวกุล ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ทดลองทำ “ฝนเทียม” ขึ้น

ด้วยพระปรีชาสามารถ พระอัจฉริยภาพ ตลอดจนพระอุตสาหะวิริยะยาวนานในการคิดค้นและวิจัย หาแนวทางประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาทำฝนเทียม จนสามารถค้นพบวิธีการทำฝนเทียมแบบใหม่ เรียกว่า “การทำฝนในเมฆอุ่น” เป็นกรรมวิธีที่ใช้ปฏิบัติการทำฝนเพื่อปริมาณน้ำอยู่ในปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกำหนดขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ก่อทวน : เป็นขั้นตอนที่เร่งให้เมฆธรรมชาติเริ่มก่อตัวทางแนวตั้ง มุ่งใช้สารเคมีไปกระตุ้นให้มวลอากาศเกิดการลอยตัวขึ้นสู่เบื้องบน เพื่อให้เกิดกระบวนการชักนำไอน้ำหรือความชื้นเข้าสู่ระดับการเกิดเมฆ โดยใช้ แคลเซียมคาร์ไบด์ แคลเซียมออกไซด์ แคลเซียมคลอไรด์ หรือสารผสมระหว่างโซเดียมคลอไรด์กับยูเรีย หรือยูเรียกับแอมโมเนียในตรพ โปรย

ทางด้านเหนือลมของพื้นที่เป้าหมาย ที่ระดับความสูง 3,000-8,000 ฟุต เพื่อเร่งให้เมฆก่อตัวเร็ว
กว่าและเพิ่มปริมาณมากกว่า

ขั้นตอนที่ 2 เลี้ยงให้อ้วน : เป็นขั้นตอนที่เสริมให้เมฆเจริญเติบโต ซึ่งเป็นระยะที่
สำคัญมาก การโปรยสารเคมีซึ่งได้แก่ โซเดียมคลอไรด์ร่วมด้วย โดยพิจารณาลักษณะการเติบโต
ของเมฆ ปริมาณเมฆและการเกิดฝนในวันนั้นๆเป็นหลักโดยโปรยเป็นวงกลมหรือเป็นแนวถล่ม
มาทางใต้ลมที่ระดับความสูง 5,000-10,000 ฟุต

ขั้นตอนที่ 3 โจมตี : เป็นการบังคับหรือเร่งให้ฝนตกก่อนที่กลุ่มหรือก้อนเมฆฝน
จะเคลื่อนผ่านพื้นที่เป้าหมาย โดยโปรยสารเคมีที่ทำให้อุณหภูมิลดต่ำลง ได้แก่ ยูเรีย แอมโมเนียม
ไนเตรท และสารผสมระหว่างโซเดียมคลอไรด์กับน้ำแข็งแห้ง หรือน้ำแข็งแห้ง หรือสารละลาย
ระหว่างยูเรียกับแอมโมเนียมไนเตรท จัดฝนที่ระดับฐานหรือยอดเมฆ หรือทั้งยอดและฐานของเมฆ
พร้อมกัน พิจารณาจุดมุ่งหมาย 2 ประเด็น คือเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำฝน หรือ เพื่อให้เกิดการกระจาย
การตกของฝน

1.4 ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีแนวพระราชดำริเรื่องทฤษฎีใหม่ โดยเน้นที่
เกษตรกรรายย่อยเป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อยประมาณ 15 ไร่ ให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ โดยผลิต
ข้าวให้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี และต้องมีหลักเกณฑ์สำหรับการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้ง และ
พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการสาธิตในพื้นที่โครงการวัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี
จนประสบความสำเร็จ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทฤษฎีใหม่ของพระองค์เริ่มด้วยการช่วยเหลือราษฎรให้มี
แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ โดยการขุดสระน้ำกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ ต่อจากนั้น
จะต้องให้ความรู้แก่เกษตรกรให้ใช้น้ำที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการทำเกษตรแบบ
ผสมผสาน หรือไร่นาสวนผสมราษฎรจะประสบความสำเร็จได้ถ้ามีความขยันขันแข็งและมีความรู้
ทางการเกษตรพอสมควร

วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการเกษตรของเกษตรกร ในพื้นที่แห้งแล้งขาดแคลนน้ำใน
การเกษตร และพื้นที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝน โดยวิธีการขุดสระ แหล่งน้ำที่ได้นอกจากใช้ในการ
การทำนาเป็นหลักแล้วยังใช้น้ำจากแหล่งน้ำเพื่อการปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ผล ไม้ยืนต้น เลี้ยงปลา

และทำการเกษตรแบบหมุนเวียน ได้แก่ การเลี้ยงไก่ เป็ด สุกร จะต้องคัดสรรการใช้เนื้ออย่างเหมาะสมตามสัดส่วนของพื้นที่

แนวทางทฤษฎีใหม่ เป็นวิธีการที่ทำให้เกษตรกรสามารถมีอาหารไว้บริโภคในครัวเรือน ที่เหลือจากการบริโภคจึงขายเป็นรายได้ แนวพระราชดำริดังกล่าว เกิดขึ้นจากการที่ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการผลิตอาหารในแปลงไร่นาของเกษตรกรที่สามารถทำให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ยังทรงพระราชทานพระราชดำริการเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นและความแข็งแกร่งของชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามขั้นตอนดังกล่าว คือ ขั้นแรก จัดดูสภาพของการใช้พื้นที่ ขั้นที่สอง การรวมพลังเกษตรกรเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์เพื่อสร้างประสิทธิภาพทางการผลิต การตลาดขั้นที่สาม การประสานกับแหล่งทุนและแหล่งพลังงาน

ประการสำคัญในการจัดทำแปลงสาธิตการใช้ประโยชน์ที่ดินแห่งนี้ คือ การเป็นสถานที่ที่เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาแบบแผน และคำแนะนำ ในการแก้ไขปัญหาคือการเสื่อมโทรมดิน ดินเปรี้ยวจัด แล้วนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาพื้นที่ของตนเอง อันเป็นการสร้างคุณภาพของชีวิตในครัวเรือนเกษตรกรให้ดีขึ้น สมดังที่ได้ตั้งพระราชปณิธานไว้

1.5 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นศูนย์การพัฒนาแห่งแรก จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2522 มีเนื้อที่ประมาณ 1,230 ไร่ สภาพดินในเขตตะวันออกส่วนใหญ่เป็นดินทราย มีการพังทลายของดินสูง ทำให้ขาดอินทรีย์วัตถุในดิน ไม่เหมาะแก่การปลูกพืช

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์ตัวอย่างที่รวมการพัฒนาด้านเกษตรกรรมสมบูรณ์แบบ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาที่ดิน การฟื้นฟูสภาพป่า การปศุสัตว์ และงานศิลปาชีพ โดยเน้นการปรับปรุงสภาพของดินและน้ำให้มีความสมบูรณ์ รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่รอบนอก คือบริเวณลุ่มน้ำโจนให้มีความเจริญขึ้น

เนื่องมาจากพระราชดำริ ทำการศึกษาทดลอง ทดสอบ เรื่องการปรับปรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยสด ปลูกพืชตระกูลถั่ว การใช้ปุ๋ยน้ำ การทำปุ๋ยหมัก การใช้วิธีทางธรรมชาติในการป้องกัน

ศัตรูพืช โดยการใช้สะเดาเป็นสารสกัด เพื่อเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติพื้นฐาน ตลอดจนส่งเสริมการปลูกพันธุ์ไม้ผล การเลี้ยงสัตว์ การประมง

1.6 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์การศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ที่ ต. กะลุวอเหนือ อ. เมือง จ.นราธิวาส จัดตั้งเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2524 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้ทำการศึกษา วิจัย และปรับปรุงวิธีการพัฒนาด้านต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่พรุ ซึ่งดินแดนภาคใต้ของไทยมีฝนตกชุกตลอดปีนาน 8 เดือน ช่วง มิถุนายน-มกราคม ทำให้น้ำท่วมขังตลอดเวลา เป็นเหตุให้ซากพืชและซากใบไม้ที่ล่องลอยมาสะสมตัวซ้ำ จะมีสภาพความเป็นกรดของดินและน้ำสูง ให้สามารถมาใช้ประโยชน์ในทางเกษตรกรรมให้ได้มากที่สุด

พื้นที่พรุในภาคใต้ พรุโต๊ะแดง เกิดจากตะกอนสันทรายมาทับน้ำทะเลเดิมให้ตัดขาดกันหมายถึงว่าแบ่งน้ำทะเลเดิมเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือ อยู่ฝั่งที่ไม่ติดทะเล และจากนั้นน้ำทะเลก็ค่อยๆ จืดลงเนื่องจากมีน้ำไหลลงมา ดันไม้ก้พัฒนาจากพวกหญ้าขึ้นมาเป็นป่าชายเลน น้ำกร่อยเล็กน้อย และจากนั้นก็ขึ้นป่าพรุขึ้นมา โดยเฉพาะป่าพรุโต๊ะแดง เป็นป่าดิบชื้น ไม้ผลัดใบ มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ 276,500 ไร่ ซึ่งการไปบุกรุกพื้นที่ป่า ทำให้พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเกิดไฟฟ้า โดยขั้นแรกของการพัฒนา จะกำหนดขอบเขตพื้นที่พรุให้ชัดเจน แบ่งออกเป็น 3 เขต คือ เขตพัฒนา เขตอนุรักษ์ และเขตสงวน ซึ่งเปรียบเทียบจากกำแพงป้องกันภัยให้ป่าพรุโต๊ะแดง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้ส่วนราชการร่วมกันพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงพื้นที่ป่าพรุที่มีน้ำขังตลอดปีให้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางเกษตรมากที่สุด โดยมีพระราชดำริทฤษฎีการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวคือ แกล้งดิน โดยเร่งให้ดินเป็นกรดจัด เริ่มจากทำให้ดินแห้งเปื่อยสลายกัน เพื่อเร่งปฏิกิริยาทางเคมีของสารประกอบไพไรท์ในชั้นดินเลนกับออกซิเจนในอากาศ ซึ่งจะส่งผลให้ดินปลดปล่อยกรดกำมะถันออกมา ทำให้ดินเป็นกรดรุนแรง จนพืชไม่สามารถเติบโตได้ หลังจากนั้นทำการปรับปรุงโดยควบคุมระดับน้ำใต้ดินเพื่อป้องกันการเกิดกรดกำมะถัน โดยให้น้ำใต้ดินอยู่เหนือชั้นดินที่มีสารประกอบไพไรท์ แก้ไขความเป็นกรดโดยใช้น้ำชลประทานล้าง ทำอย่างต่อเนื่อง หรือใช้ปูนขาวเพื่อลดความเป็นกรด ถ้าใช้ 2 วิธีร่วมกันจะสมบูรณ์ที่สุดให้ธาตุอาหารเพิ่มคือ ไนโตรเจน และฟอสฟอรัสเลือกชนิดที่ทนความเปรี้ยว เช่น ข้าวพันธุ์พื้นเมือง กข.21 กข.23 และขาวดอกมะลิ 105

1.7 ศูนย์การศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์การศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2524 ที่ อ. ท่าใหม่ จ. จันทบุรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้จัดหาที่ดินเพื่อทำการศึกษหาแนวทางพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล เพื่อแนะนำให้ประชาชนได้มีความรู้และเห็นถึงความสำคัญของการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะให้มีความเหมาะสมและคงไว้ซึ่งระบบนิเวศวิทยาที่สมบูรณ์ในระยะยาวสืบไป

โดยดำเนินการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และสาธิตการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านประมงชายฝั่ง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเลี้ยงกุ้งอย่างถูกวิธีและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก อีกทั้งอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์ไม้ป่าชายเลนไว้เพื่อการศึกษาและการปลูกฟื้นคืนสู่ระบบนิเวศที่สมบูรณ์ และส่งเสริมให้มีการทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อการพัฒนาตนเองในระยะยาวต่อไป

ศูนย์การศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ได้สนองพระราชดำริ โดยศึกษาวิจัยการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่ป่าชายเลนที่เสื่อมโทรมแบบพัฒนา ผสมผสานกับการอนุรักษ์และปลูกป่าชายเลนทดแทนเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรแบบยั่งยืน รวมทั้งมีการบำบัดน้ำทิ้งด้วยวิธีชีวภาพ เช่น เลี้ยงหอยนางรม และหอยแมลงภู่ การเลี้ยงสาหร่ายและหญ้าทะเล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้ราษฎรบริเวณนี้ มีความรู้และเห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆอย่างเหมาะสม ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อฟื้นฟูธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ เป็นการช่วยเหลือให้มีแหล่งอาหารแหล่งทำกินและเลี้ยงชีพต่อไปอย่างรู้คุณค่าของธรรมชาติ ศูนย์การศึกษามีรูปแบบในลักษณะของสหวิทยาการ คือมีการปฏิบัติงานในหลายๆฝ่ายร่วมกันแบบครบวงจร เพื่อค้นคว้า วิจัยและหาแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อถ่ายทอดให้แก่ราษฎรในพื้นที่และบริเวณพื้นที่อื่นที่มีปัญหา

ศูนย์การศึกษานำเสนอเรื่องการส่งเสริมอาชีพประมงอาชีพเพาะเลี้ยงชายฝั่ง โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำพื้นที่เสื่อมโทรมบริเวณรอบป่าชายเลน และรอบอ่าวจัดสรรให้ราษฎรเข้าทำกินในเรื่องของการเลี้ยงกุ้งกุลาดำหลังป่าชายเลน พื้นที่ที่เหลือพื้นที่เสื่อมโทรม ส่วนป่าชายเลนที่ยังไม่ถูกบุกรุกให้อนุรักษ์ไว้ นอกจากนี้ให้เลี้ยงกุ้งแบบรักษาสังแวดล้อมโดยการเลี้ยงแบบระบบปิด คือตลอดการเลี้ยงไม่มีการเปลี่ยนถ่ายน้ำ น้ำที่ระเหยหรือรั่วซึมก็เติมเข้าไป โดยจะมีน้ำทิ้งครั้งเดียวซึ่งมีป่าชายเลนดูดซับไว้ ส่วนการควบคุมค่าความเป็นกรด-ด่างของน้ำ

ให้เติมปูนขาว และเติมคลอรีนแก้ความเป็นด่างเล็กน้อยทุกครั้งก่อนให้อาหารกุ้งและ นอกจากนี้มีการสร้างระบบบำบัดน้ำทิ้งแบบมาตรฐานในการรองรับน้ำทิ้งจากบ่อเลี้ยงกุ้ง ส่วนบ่อเก็บเลนนั้นต้องตักมาเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป มีการสร้างปะการังเทียมบริเวณปากอ่าวให้สัตว์น้ำได้ไปอยู่ ราษฎรทำกินได้โดยอาศัยประมงชายฝั่ง เพราะฉะนั้น ราษฎรที่อยู่ข้างบนจะเลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา ราษฎรที่อยู่กลางอ่าวทำการประมงเลี้ยงปลาในกระชังกลางอ่าว ราษฎรที่อยู่ชายฝั่งทำการประมงจับปลาชายฝั่ง โดยเป็นลักษณะเกื้อกูลสมดุลกันไปป่าชายเลนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญบริเวณชายฝั่ง ทางศูนย์ได้เข้ามาจัดเป็นโซน คือส่วนที่ติดทะเลจะอนุรักษ์เป็นป่าชายเลนแล้วปลูกฟื้นฟูเพื่อให้เป็นตัวกรอง ด้านหลังที่เป็นป่าเสื่อมโทรมจัดสรรเป็นนาุ้ง ซึ่งจะท้าวควบคู่กันไป ป่าชายเลนมีพันธุ์ไม้ดั้งเดิมประมาณ 15 ชนิด ปัจจุบันมีประมาณ 30 ชนิด มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 1100 ไร่ มีกิจกรรมหลัก 3 แผนงาน คือ ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับระบบนิเวศน์วิทยาป่าชายเลน ปลูกป่าในพื้นที่เสื่อมโทรม และเป็นสถานที่ศึกษาป่าธรรมชาติ

ระบบเกษตรผสมผสานบริเวณอ่าวคุ้งกระเบน มี 3 รูปแบบคือ 1) เน้นกิจกรรมผสมผสาน การปลูกไม้ผลเป็นพืชหลักและมีไม้อื่นผสม 2) เน้นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ปานกลางโดยปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ เป็นพืชหลัก พืชผักสวนครัว และพืชอื่นเป็นพืชเสริม 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนา และอนุรักษ์ ทำการส่งเสริมให้มีการปลูกป่าชายเลนเพิ่มหลังนาุ้งพร้อมกับอนุรักษ์ส่วนที่มีอยู่แล้ว อนุรักษ์และควบคุมหญ้าทะเล เพาะพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่งทะเล ส่งเสริมให้ราษฎรมีอาชีพถาวรยั่งยืน ด้วยการให้ความรู้ในการสร้างปัจจัยที่ให้ผล รวมทั้งส่งเสริมฝึกอบรมเรื่องของสหกรณ์ให้เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้ง สหกรณ์

1.8 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ที่บ้านนาแก อำเภอดงหลวง จังหวัดสกลนคร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคัดเลือกพื้นที่นี้ด้วยพระองค์เองด้วยที่มีลักษณะสภาพดิน น้ำและป่าไม้คล้ายคลึงกับพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทรงพระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525 เพื่อเป็นศูนย์ศึกษา และทดลองด้านการพัฒนาเป็นแบบจำลอง และทำหน้าที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีแผนใหม่ให้แก่ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานมีพื้นที่ทั้งหมด 13,300 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่พัฒนาการเกษตร 2,300 ไร่ และพื้นที่พัฒนาป่าไม้ 11,000 ซึ่งตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าภูผามาศและป่าภูเพ็ก

การดำเนินงานนั้นเน้นที่จะให้หน่วยงานราชการต่างๆ ร่วมมือประสานกันอย่างใกล้ชิด โดยเป็นแหล่งผสมผสานทางวิชาการ และการปฏิบัติที่นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติและประชาชนที่สามารถสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้กัน ในลักษณะสหวิทยาการ ประกอบด้วย 2 งานหลักที่สำคัญ คือ ทำการศึกษา ค้นคว้าวิจัย และทดลองงานพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่น และทำการเผยแพร่ผลการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จสู่เกษตรกร

การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาระบบเกษตรกรรม และอาชีพของราษฎรที่สอดคล้อง เหมาะสมกับศักยภาพของท้องถิ่นและเกิดผลปฏิบัติในพื้นที่ของเกษตรกรอย่างชัดเจน คุณประโยชน์นี้ไม่เพียงเฉพาะเพื่อราษฎรในหมู่บ้านเป้าหมายเท่านั้น แต่สามารถแผ่ขยายสู่ราษฎรได้ทั่วทั้งภาค ทำให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน เป็นแม่แบบการพัฒนาของภาคอีสาน ที่จะพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืนสืบไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้ง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้นที่ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นศูนย์ศึกษาและทดลองด้านพัฒนารูปแบบและถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ให้แก่ราษฎรทรงพระราชดำเนินทอดพระเนตรการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ และบริเวณเขตปริมณฑลหลายครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งจะทรงเน้นให้มีการศึกษาและทดลองงานการพัฒนาด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการประมง การเลี้ยงสัตว์ ป่าไม้ การเพาะปลูกพืช การเพาะเห็ด และการแปรรูปสภาพพืชเกษตร เช่นการแปรรูปเส้นจากถั่วเขียว การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทอผ้า ทรงมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนเกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ทำการศึกษาและพัฒนาการปลูกข้าว แนะนำให้เกษตรกรปลูกข้าวไว้ทำพันธุ์ และส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ดี มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การปลูกโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ ไม่ใช่สารเคมี และการปลูกถั่วพุ่มฝักสดหลังนา ซึ่งเก็บได้ทั้งผลผลิตและเป็นปุ๋ยพืชสดได้ด้วย สนับสนุนการปลูกถั่วเขียว เพื่อแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรจากการศึกษาการทำเกษตรกรรมแบบผสมผสานในสภาพพื้นที่ราบอาศัยน้ำฝนและมีแหล่งน้ำของเกษตรกรพบว่าจากการทำนา ไม้ผล พืชผล และการเลี้ยงปลานั้น เกษตรกรมีรายได้จากทุกกิจกรรมรวมกันเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมถึงร้อยละ 100 ปีแรก และอีกหกปีต่อมา สามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 3 เท่าตัว ส่วนการทำเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ราบในเขตชลประทานนั้น ได้ส่งเสริมให้มีการทำเกษตรผสมผสานแบบ “ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ” ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง

1.9 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอค้อยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2525 เพื่อเป็นศูนย์กลางในการศึกษารูปแบบการพัฒนาพื้นที่ดินน้ำลำธาร โดยใช้ระบบชลประทาน เข้าเสริมการปลูกป่า 3 อย่าง 3 วิธี อันได้แก่

1. การปลูกป่าในพื้นที่มีการนำระบบชลประทานภายนอกเข้ามาเสริม
2. การปลูกป่าตามแนวร่องเขา โดยใช้ฝายกักเก็บน้ำขนาดเล็ก รักษาความชุ่มชื้น หรือที่เรียกว่า Check dam
3. การปลูกป่าในเขตพื้นที่รับน้ำฝน

ผลการศึกษาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งนี้ ส่งผลให้สภาพป่าซึ่งมีสภาพเสื่อมโทรมลงให้มีความชุ่มชื้นขึ้น ลดปัญหาไฟป่า ตลอดจนได้มีการทดลองระบบป้องกันไฟป่าเปียก หรือเรียกว่า West fly best ซึ่งได้รับผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ได้มีการศึกษาทดลองการปลูกพืชไม้ผลชนิดต่างๆ การพัฒนาเกษตรกรรมแบบปราณีต การศึกษาและพัฒนาด้านการประมง และปศุสัตว์ โดยเฉพาะโคนม รวมทั้งมีการรณรงค์การปลูกหญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันและตามไหล่เขา เพื่อลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินด้วย

1.10 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริศูนย์

ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นศูนย์อันดับสุดท้าย จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2526 เนื่องมาจากสภาพพื้นที่บริเวณใต้ถูกบุกรุกถางป่าไปจนหมดสิ้น ดังนั้นจึงมีพระราชดำริให้ทำการศึกษาและพัฒนาด้านป่าไม้ เพื่อให้ความสมดุลของธรรมชาติกลับคืนมาและพัฒนาอาชีพต่างๆควบคู่กันไป ขยายผลการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรในระบบเกษตร เกษตรในระบบธรรมชาติ ตลอดจนหาพืชพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ รวมถึงการเพาะและขยายพันธุ์สัตว์ป่า โดยเฉพาะเนื้อทราย เร่งสร้างความสมดุลของระบบนิเวศน์วิทยาให้กลับคืนดังเดิม จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2526 เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ การประกอบอาชีพยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ และป่าถูกทำลายดินเสีย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานพระราชดำริให้พัฒนาพื้นที่บริเวณห้วยทรายเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาด้านการเกษตรกรรม โดยเน้นการฟื้นฟูป่าไม้ให้คืนสู่สภาพเดิม เพื่อรักษาภาวะสมดุลทางธรรมชาติควบคู่ไปกับการค้นคว้าทดลองระบบการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จัดให้ราษฎรที่ทำกินอยู่เดิมได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้ โดยกำหนดแผนงานหลัก 3 แผน คือ

1. แผนงานการฟื้นฟูระบบนิเวศวิทยาของห้วยทรายและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ให้สมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ประกอบด้วยระบบนิเวศน์ป่าต้นน้ำ เพื่อคืนสภาพป่าต้นน้ำลำธาร ระบบนิเวศน์พื้นที่ราบ ระบบวนเกษตร ระบบนิเวศน์ชายฝั่งทะเล
2. แผนการศึกษาทดลอง ทำการศึกษา ทดลองวิจัย เพื่อให้ได้รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพต่างๆ และนำความรู้เผยแพร่สู่ประชาชนมุ่งเน้นการฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม
3. แผนการพัฒนาเพื่อช่วยเหลือประชาชน โดยการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม อาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

งานฟื้นฟูระบบนิเวศน์ พื้นที่ 22,000 ไร่ มีอยู่ 3 ส่วนด้วยกัน นิเวศน์ระบบแรก คือ ระบบนิเวศน์ป่าต้นน้ำ เป็นภูเขาทางด้านทิศตะวันตก ระบบนิเวศน์ที่สอง เป็นระบบนิเวศน์เกษตรกรรม เป็นพื้นที่ราบ สามเป็นพื้นที่ระบบนิเวศน์ชายฝั่ง ประกอบด้วยป่าชายหาดและป่าชายหาด ส่วนด้านการปลูกป่า จะปลูกไม้ 3 อย่าง คือไม้โตเร็วจะปลูกก่อน ไม้ผลเพื่อให้เก็บผลผลิตแล้วราษฎรจะมาใช้ประโยชน์ได้ด้วย คือมะม่วงหิมพานต์ และไม้ใช้งานหรือไม้พลังงาน นอกจากนี้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายยังได้ทำการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่า หลายชนิด โดยเฉพาะเนื้อทราย เก้ง ละอง ละมั่ง ทำการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดิน และน้ำป้องกันสารพิษไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำ

2. กิจกรรมทางการเกษตร

2.1 ด้านชลประทาน

แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเขื่อนต่างๆ ที่สำคัญในประเทศไทย ประวัติ และ วิศวกรรมการของงานชลประทานในประเทศไทย การควบคุมและนำ น้ำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรในลักษณะต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในงานชลประทาน

2.2 ด้านแมลง และการอารักขาพืช

เป็นอาคารที่นำเสนอเกี่ยวกับโลกของแมลงที่ก่อให้เกิด ประโยชน์และโทษต่อมนุษย์ หุ่นจำลองศัตรูพืช โรคพืช การป้องกันกำจัดโดยการใช้สารเคมีและวิธีเกษตรอินทรีย์ เรื่องราวเกี่ยวกับผึ้ง ผลิตภัณฑ์จากผึ้ง การปลูกหม่อน-เลี้ยงไหม รวมถึงเห็ด และผลิตภัณฑ์จากเห็ด

2.3 ด้านพืชพรรณ

เป็นการแสดงประวัติ และวิวัฒนาการการปลูกข้าว พืชไร่ พืชสวน ยางพารา ฝ้าย การขยายพันธุ์พืช เครื่องจักรกลการเกษตร ของไทย นอกจากนี้ยังมีการแสดงเกี่ยวกับกิจกรรมอุตสาหกรรม และรับรองคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร

2.4 อาคารพัฒนาที่ดิน

แสดงข้อมูลและหุ่นจำลองของสิ่งมีชีวิต สภาพลักษณะใต้ดิน ตัวอย่างลักษณะที่ดิน 4 ภูมิภาค อุปกรณ์การสำรวจดิน ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินสหกรณ์ตามทฤษฎีใหม่โดยแบ่งได้ คือ การกำเนิดและองค์ประกอบของดิน ลักษณะดิน 4 ภูมิภาค การสำรวจและการทำแผนที่ภูเขา และหุ่นจำลองคนขณะทำงานสำรวจ การอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนา ปฏิรูปที่ดิน การสหกรณ์

2.5 อาคารทรัพยากรป่าไม้

แสดงภาพจำลองป่าชนิดต่าง ๆ สภาพถ้ำ สัตว์ป่า อุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้า เครื่องมือในการทำไม้ การทำป่าไม้ในอดีต ชีวประวัติ สืบ นาคะเสถียร และการอนุรักษ์สัตว์ป่า ข้อมูลแนะนำอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย โดยแบ่งเป็นส่วนย่อย ๆ ดังนี้ บรรยายเนื้อหาโดยรวมที่จัดแสดงภายใน และส่วนจำลองสภาพป่าชนิดต่าง ๆ น้ำตก สภาพถ้ำ และสัตว์ป่าจำลอง วิศวกรรมป่าไม้ กฎหมายป่าไม้ การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า การทำป่าไม้ในอดีต และการใช้ป่าไม้อย่างมีคุณค่า

2.6 อาคารประมง

แสดงเรื่องราวกิจการประมงน้ำเค็ม น้ำจืดและระบบนิเวศวิทยาได้นำ โดยแบ่งเป็นส่วนย่อย ๆ ดังนี้ การจัดแสดงหุ่นจำลองเรือประมง รวมทั้งพัฒนาการด้านการประมงไทย และพันธุ์ไม้น้ำ ประมงน้ำจืด จัดแสดงข้อมูลการประมงน้ำจืด หุ่นจำลองเครื่องมือเครื่องใช้และระบบนิเวศน้ำจืด ประมงชายฝั่ง จัดแสดงข้อมูลการประมงชายฝั่ง หุ่นจำลองแสดงภาพบ้านชาวประมง ประมงทะเล จัดแสดงข้อมูลการใช้อุปกรณ์ประมงทะเลที่เลี้ยงลูกด้วยนม ปลาผิวน้ำ ปะการัง ภาพแกะสลักหุ่นดำโครงกระดูกปลาฉลาม พันธ์ปลาน้ำจืดและทะเล จัดแสดงภาพพันธุ์ปลาชนิดต่าง ๆ

2.7 อาคารระบบนิเวศ

เป็นการแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเต่าทะเล การเลี้ยงหอยแบบต่าง ๆ ระบบนิเวศป่าชายเลน การทำนาเกลือแบบปิด สัตว์เศรษฐกิจที่น่าสนใจ อาทิ จระเข้ ตะพาบน้ำ หมูบ้านชาวประมง รวมถึงผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ผลิตภายในประเทศไทย โดยแบ่งเป็นส่วนย่อย ๆ ดังนี้ คือ การแนะนำและบรรยายเนื้อหาโดยรวม เต่าทะเล และการเลี้ยงหอย ป่าชายเลน นาเกลือ กุ้งน้ำจืด กุ้งน้ำเค็ม การเพาะพันธุ์ การอนุรักษ์ และการพัฒนาพันธุ์ จระเข้ และเต่าน้ำจืด อุตสาหกรรมสัตว์น้ำ

2.8 อาคารการปศุสัตว์

แสดงข้อมูลและหุ่นจำลองเกี่ยวกับพันธุ์สัตว์ และวิวัฒนาการด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ การจัดการเลี้ยงดู โรคและการป้องกันรักษา สัตว์เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ตลอดจนประเพณีเกี่ยวกับสัตว์ที่มีความสัมพันธ์กับสังคมเกษตรกรไทยใน 4 ภาค อาทิ การชนวัวใน

ภาคใต้ การชนไก่ในภาคกลาง การใช้ควายไถนาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และวิถีชีวิตของชาวเขาภาคเหนือ แสดง ความสัมพันธ์ระหว่างการปศุสัตว์กับสังคมเกษตรกรไทย พันธุ์สัตว์ และวิวัฒนาการด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ และวิวัฒนาการด้านอาหารสัตว์ วิวัฒนาการด้านการจัดการเลี้ยงดูสัตว์ รวมทั้งโรค และวิวัฒนาการด้านการป้องกัน การรักษา การเลี้ยงสัตว์ เศรษฐกิจแต่ละประเภท

2.9 เรือนไทย 4 ภาค (กองเกษตรสารนิเทศร่วมกับกองแผนงานฯ, 2540)

เป็นสถานที่แสดงวิถี ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทยในภาคต่างๆ เช่น รูปแบบการสร้างบ้าน ทั้ง 4 ภาค ข้าวของเครื่องใช้ เครื่องมือในการทำการเกษตร ซึ่งแต่ละภาคจะมีความแตกต่างกันไป และมีการปลูกต้นไม้ จัดสวนอย่างสวยงาม นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชม ร่วมกิจกรรมที่ทางเจ้าหน้าที่จัดให้ เช่นกิจกรรมมัดข้อม กิจกรรมถักทอ กิจกรรมผ้าบาติก กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น

เป็นสถานที่จัดกิจกรรมภายนอกอาคารพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ ซึ่งจะมีการจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้งที่มีทั้งการแสดง การสาธิต การทดลองวิจัยและ กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจของผู้เข้าชมโดยกิจกรรม การเกษตรมีความหลากหลาย ตามรูปแบบ และ สภาพภูมิประเทศ ที่จัดจำลองขึ้น อาทิ เรือนเพาะปลูก แปลงนาสาธิต และการจำลองสภาพวิถี ชีวิต รวมถึงสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรที่ครอบคลุม ทุกภูมิภาค ของประเทศไทย

3. แหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง

3.1 อาคารอำนวยการ เป็นสถานที่ตั้งศูนย์อำนวยการ ประชาสัมพันธ์ ให้บริการข้อมูลต่างๆและเป็นสถานที่ทำงานของข้าราชการและพนักงานของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ และมีบริการห้องประชุม สามารถรับรองคนได้ จำนวน 100 คน และ เป็นจุดแรกที่คอยต้อนรับนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาภายในพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ จุดนี้สามารถสอบถามข้อมูลต่างๆได้

3.2 ห้องสมุด เป็นสถานที่รวบรวมและให้บริการหนังสือ เอกสาร ข้อมูล ตลอดจนสื่อต่างๆ สำหรับการค้นคว้า ทางการเกษตร ประชาชนที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ สามารถเข้าไปใช้บริการได้

3.3 ศูนย์อาหาร เป็นสถานที่ให้บริการอาหารและเครื่องดื่มในบรรยากาศร่มรื่นริมทะเลสาบและจำหน่ายสินค้าที่ระลึก นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้ออาหาร และของที่ระลึกได้ เช่น เสื้อ เข็มกลัด หนังสือ สมุด ฯลฯ และบริเวณทางไปศูนย์อาหารยังมีจุดบริการให้อาหารปลาอีกด้วย

การดำเนินงาน

พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในการควบคุมดูแลของสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สังกัดสำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ บริหารงานร่วมกับองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินงานทั้งการจัดกิจกรรม การรับนักท่องเที่ยว การนำชม การบรรยาย การดูแลอุปกรณ์ภายในอาคาร ส่วนพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ทำในส่วนของการบริหาร และเป็นผู้ดูแลให้ความร่วมมือกับองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

นอกจากจุดท่องเที่ยวต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้ว ทางพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ยังมีบริการห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยว และผู้ประชุมสัมมนา ห้องพักมี 2 อาคาร จำนวนห้องพักที่ให้บริการ ทั้งหมด 60 ห้อง ทุกห้องมีเครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ โทรศัพท์ พร้อมเฟอร์นิเจอร์ครบครัน อัตราค่าบริการ คืนละ 500 บาท

สถานที่ตั้ง

พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ถนนพหลโยธิน หลักกิโลเมตรที่ 46-48 ตำบลคลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.

ปทุมธานี บนเนื้อที่กว่า 500 ไร่ อยู่ใกล้กับศูนย์วิจัยข้าวคลองหลวง และหน่วยงานราชการอื่นๆ อยู่ห่างจากจังหวัดปทุมธานี 30 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 20 กิโลเมตร

การให้บริการเข้าชม

พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีการเปิดให้บริการทุกวันอังคาร – วันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 9.30 - 15.30 น. หยุดวันจันทร์และวันนักขัตฤกษ์ มีวิทยากรบรรยายประจำอาคารทุกอาคาร โดยไม่เก็บค่าเข้าชมใดๆ ทั้งสิ้น นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อเข้าชมล่วงหน้า ในกรณีที่เป็นหมู่คณะ โดยติดต่อกับสำนักงาน โทรศัพท์ 0-2529-2211-13 โทรสาร 0-2529-2214

การเดินทาง

พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่บน ถนนพหลโยธิน หลักกิโลเมตรที่ 46-48 ตำบลคลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

รถยนต์ส่วนตัวเริ่มต้นจากกรุงเทพมหานคร วิ่งตามถนนพหลโยธิน ผ่านรังสิตจนถึงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เข้าทางคู่ขนานผ่านโรงพยาบาลนวนคร ก่อนถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ขึ้นสะพานกลับรถ พอลงจากสะพานประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงทางเข้าพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ทางด้านซ้ายมือ เข้าไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร จะถึงตัวอาคารอำนวยการพอดี

รถโดยสารประจำทางที่ผ่าน คือ รถปรับอากาศหมายเลข 338 (โรงเรียนเซิงจางน้อย-รังสิต-ประตูน้ำพระอินทร์) รถตู้ปรับอากาศ (นวนคร-อนุสาวรีย์ชัยฯ) และรถต่างจังหวัดที่ผ่านนวนคร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อารีย์ อัสวานภาพ (2531) ได้เสนอรูปแบบการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสำรวจความคิดเห็นด้านรูปแบบ การจัดกิจกรรม กระบวนการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะในการจัดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจากผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการจัดทำพิพิธภัณฑ์ และประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) คณะกรรมการที่จัดตั้งควรมาจากประชาชนในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 2) ควรตั้งอยู่ในสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน 3) ควรมีเนื้อหาการแสดงในด้านวิถีทางการดำเนินชีวิตและพัฒนาการความเป็นมาของท้องถิ่น 4) ควรแสดงวัตถุที่เป็นของจริงมีคำบรรยายประกอบ และจัดกิจกรรมที่ให้ผู้ชมมีส่วนร่วม 5) มีการจัดบริการการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชม เช่น การบริการนำชม การแนะนำรายละเอียดต่างๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ ป้ายบอกทาง เอกสารประกอบการชม บริเวณพักผ่อนภายในพิพิธภัณฑ์ 6) การบริหารควรดำเนินงานโดยหน่วยงานราชการภายในท้องถิ่น และแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายเทคนิค 7) ใช้งบประมาณแผ่นดิน เงินบริจาค และการจัดกิจกรรมหารายได้ 8) ควรใช้สื่อทุกรูปแบบ และสื่อวิทยุ และโทรทัศน์เหมาะสมที่สุด

อังคณา วสุรวงศ์ (2533) วิจัยเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนของพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่ในภาคเหนือ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นแสดงความสนใจและต้องการเกี่ยวกับการจัดพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการถาวรและนิทรรศการเสริม อยู่ในระดับมากเช่นกัน และความคิดเห็นในรายการกิจกรรมของทั้ง 2 ประเภทนิทรรศการ อยู่ในระดับมากทั้ง 9 กิจกรรม คือ นิทรรศการเรื่องน้ำกับชีวิต นิทรรศการเรื่องพลังงานกับชีวิต มุมชวนคิด ห้องสมุดเคลื่อนที่ การฉายภาพยนตร์ วีดีโอและสไลด์ การสาธิตและการบรรยายทางวิชาการ เทคโนโลยีสำหรับชาวบ้าน นิทรรศการพิเศษ และการดูดาวในท้องฟ้า จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่เป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนในชนบทไม่เคยได้รับบริการการศึกษาในรูปแบบพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่ ที่มีรูปแบบแปลกใหม่ใช้เทคโนโลยีการนำเสนอความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่นนี้มาก่อน ประกอบกับการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นบริการที่ให้เปล่าโดยไม่คิดมูลค่า และจัดบริการถึงในพื้นที่ ประชาชนจึงให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ

หัตถ์ ธิยาพันธ์ (2540) ได้วิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดหนองคาย โดยการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชน และข้าราชการด้วยแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 390 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดตั้งควรให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์อย่างยิ่ง เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการพัฒนาท้องถิ่นทางด้านต่างๆ โดยมีหน่วยงานภายในจังหวัดเป็นแกนนำในการจัดตั้ง มีคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องเร้าความสนใจส่งเสริมให้เกิดผลในทางที่ดีงาม เกิดจินตนาการ ความรื่นรมย์เพลิดเพลิน โดยการใช้แสง สี แสง และสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถสื่อสารได้สองทางตามความต้องการ ด้านการดำเนินงานเพื่อเป็นการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื้อหาในการจัดกิจกรรมควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับโบราณคดี โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หัตถกรรมท้องถิ่น เป็นต้น มีกิจกรรมที่ให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม การสัมมนา การประชุม การแสดง การประกวด การจัดกิจกรรมทางด้านต่างๆ พิพิธภัณฑ์เป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผน ออกแบบ และจัดสร้างสื่อแสดง ด้านการบริหาร จัดตั้งคณะกรรมการในการควบคุม และการบริหาร ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ เช่น ข้าราชการ ประชาชน และผู้เชี่ยวชาญในจังหวัดหนองคาย มีอิสระในการบริหาร มีหน่วยงานกลางในการสนับสนุนวิชาการ

ชำนาญ ภูมิ (2542) ได้ทำวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เพื่อการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานเพื่อการศึกษาควรมีรูปแบบรายละเอียดดังนี้ คือด้านบุคลากรการศึกษา มีนักวิชาการศึกษา ผู้ประสานงานกับสถานศึกษา และเจ้าหน้าที่นำชมที่เพียงพอกับผู้เข้าชม ด้านการจัดนิทรรศการ มีการนำเสนอให้ผู้เข้าชมได้รับทั้งความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ความงาม ความสำคัญ และสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีสื่อภาพและเสียง เอกสารแจก คู่มือแนะนำชมประกอบการชม ในการชมควรมีการบรรยายสรุปก่อนการเข้าชม อุปกรณ์นำชมด้วยตนเอง มีเสียงบรรยายอัตโนมัติ มีการแสดงแสง สี เสียง คอมพิวเตอร์ วัสดุอุปกรณ์ที่มีปฏิสัมพันธ์ ผู้ชมสามารถทดลองทดสอบได้ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการศึกษา ได้แก่ ห้องสมุด ห้องเรียน ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ห้องค้นคว้าสืบข้อมูล ห้องบรรยาย ห้องประชุม ห้องสัมมนา นอกจากนี้ยังต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไปอื่นๆ ด้วย เช่น ที่พักผ่อน ร้านอาหารเครื่องดื่ม ที่รับฝากของ และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติควรมีกิจกรรมทางการศึกษาด้วย เช่น การแสดงและการละเล่นต่างๆ โดยมีการร่วมมือจากสมาชิกพิพิธภัณฑ์สถาน ในการติดต่อเข้าชม ครู หรือสถาบันต้องมีการเตรียมการทั้งในด้านความรู้ และความสะดวกในการเข้าชม ภายหลังจากกลับไปจากการเข้าชมจะต้องมีการประเมินผลด้วย

ศรินทิรา ปัทมคม (2544) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาจากประชากรในพื้นที่ที่พิพิธภัณฑสถานตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่ากลุ่มประชากรมีความเห็นด้วยในระดับสูงทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการใช้ ด้านหลักการและความสำคัญของการใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้ และด้านความคาดหวังต่อผลที่ใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้

Herbert (1981 อ้างใน สิริยา จูรเทียบ, 2546) ได้รับรายงานการพัฒนาความหมายของการศึกษาพิพิธภัณฑสถานในประเทศแคนาดา ผู้เข้าชมที่มารับบริการจำนวนมาก การปรากฏของบุคลากรทางการศึกษา (นักวิชาการศึกษา) ของพิพิธภัณฑสถานและความหมายของความสัมพันธ์กับการศึกษาพิพิธภัณฑสถาน หน้าที่และสถานภาพของนักวิชาการศึกษาในพิพิธภัณฑสถานภายในพิพิธภัณฑสถานเอง การสื่อสารและความสัมพันธ์ในการทำงานกับระบบโรงเรียนรัฐบาลและครูผู้สอน การให้บริการแก่โรงเรียนในด้านต่างๆ และแนวทางในอนาคต

Day (1996 อ้างใน ฅนดล เจนวินิจชัย, 2544) ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์ภารกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดโครงสร้างพิพิธภัณฑสถานศิลปะในมหาวิทยาลัย โดยผลการศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อกำหนดภารกิจของพิพิธภัณฑสถานศิลปะในมหาวิทยาลัย จากการวิเคราะห์ภารกิจที่กำหนดขึ้นในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานศิลปะในมหาวิทยาลัยที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน แสดงให้เห็นว่า ข้อกำหนดในภารกิจดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะที่สะสมไว้ นิทรรศการ การแปลความหมาย การศึกษา ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านความงาม งานวิจัย ทนุการศึกษา และผู้ชม งานวิจัยครั้งนี้พิจารณาถึงจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจดังกล่าวข้างต้น จากโครงสร้างเชิงปรัชญา สังคม และประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งศึกษาผลกระทบของวัฒนธรรมการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อจุดมุ่งหมาย นอกจากนี้ทฤษฎีการสร้างงานศิลปะที่ผสมผสานรูปแบบเก่าและใหม่เข้าด้วยกัน โดยเสนอโครงสร้างที่มีความซับซ้อนเพื่อนำมาพิจารณา กำหนดภารกิจของพิพิธภัณฑสถานศิลปะในมหาวิทยาลัย

Jim-tsann (2001 อ้างใน สุวรรณ ทศธร, 2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องพิพิธภัณฑสถานเป็นทรัพยากรสำคัญทางการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ชาวไต้หวันที่ต้องเรียนรู้ โดยสุ่มตัวอย่างผู้ที่เข้าชมผู้ใหญ่ที่เข้าชมในพิพิธภัณฑสถานได้หวัน จำนวน 300 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใหญ่ที่เป็นผู้หญิงอายุประมาณ 40 ปี จากนอกเมืองไต้หวัน เป็นนักธุรกิจ และนักเขียน ผู้ใหญ่ต้องการเรียน และมี

กิจกรรมที่มีการพูดคุย และการสาธิตของศิลปินในหอศิลป์ ผู้ใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะดีมากสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะพวกเขาไม่ต้องคำนึงถึงอายุ และผู้ใหญ่ได้มีโอกาสเข้าชมภายในพิพิธภัณฑ์บ่อยครั้งขึ้น และมีความรู้เกี่ยวกับศิลปะมากขึ้น จากกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดขึ้นด้วย

สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะพบว่าพิพิธภัณฑ์ได้ถูกนำมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างเต็มรูปแบบ มีการจัดการเรียนการสอนภายในพิพิธภัณฑ์สำหรับผู้ใหญ่และเด็ก นอกจากนั้นบทบาทของพิพิธภัณฑ์ที่ต้องมีการจัดกิจกรรม กระบวนการดำเนินงาน และเทคนิคการจัดแสดงที่ทำให้ผู้เข้าชมสนใจมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่จัดแสดงเพื่อให้เกิดจินตนาการในการเข้าชม

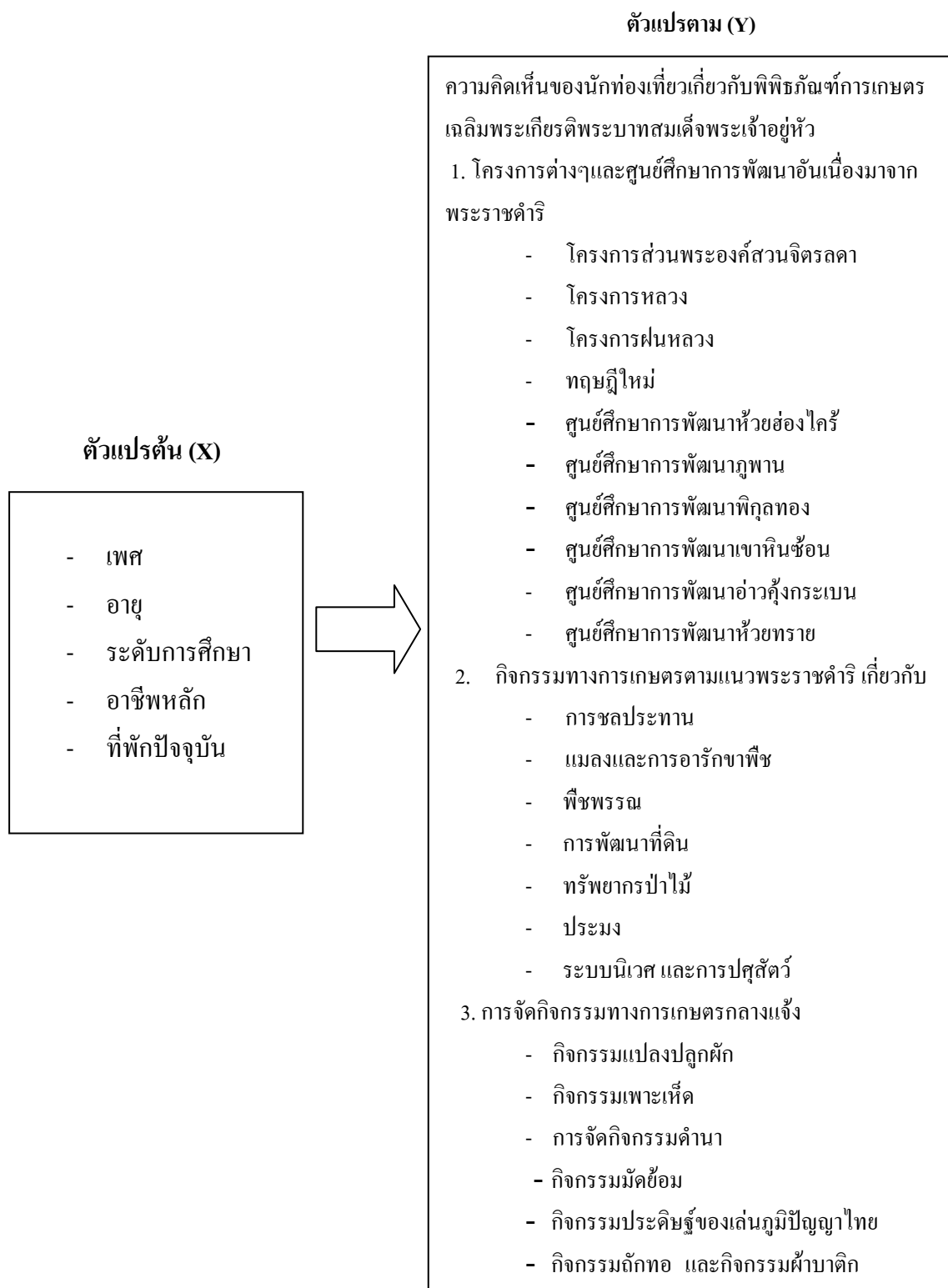
สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และที่พักปัจจุบันแตกต่างกันจะได้รับความรู้ จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และที่พักปัจจุบันแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์ จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และที่พักปัจจุบันแตกต่างกันจะได้รับความพึงพอใจ จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษา คือนักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในระหว่างเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2549 ถึงเดือน มกราคม ปี พ.ศ. 2550

กลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนประชากรที่เยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2548 ถึงเดือน มกราคม ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,839 คน ได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 329 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็น แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรเกี่ยวกับการชลประทาน แมลงและการอารักขาพืช และพืชพรรณการพัฒนาที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ประมง ระบบนิเวศ การปศุสัตว์

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการเยี่ยมชมการจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริการของการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และการบริการของแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการบริการของการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และการบริการของแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง

สำหรับเกณฑ์การวัดความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้คือ

ได้ความรู้มากที่สุด/ได้ประโยชน์มากที่สุด/พึงพอใจมากที่สุด	5	คะแนน
ได้ความรู้มาก/ได้ประโยชน์มาก/พึงพอใจมาก	4	คะแนน
ได้ความรู้ปานกลาง/ได้ประโยชน์ปานกลาง/พึงพอใจปานกลาง	3	คะแนน
ได้รู้น้อย/ได้ประโยชน์น้อย/พึงพอใจน้อย	2	คะแนน
ได้รู้น้อยที่สุด/ได้ประโยชน์น้อยที่สุด/พึงพอใจน้อยที่สุด	1	คะแนน

ส่วนคะแนนเฉลี่ยการวัดความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่ทำการศึกษามีดังต่อไปนี้ คือ

ได้ความรู้มากที่สุด/ได้ประโยชน์มากที่สุด/พึงพอใจมากที่สุด	4.50-5.00	คะแนน
ได้ความรู้มาก/ได้ประโยชน์มาก/พึงพอใจมาก	3.50-4.49	คะแนน
ได้ความรู้ปานกลาง/ได้ประโยชน์ปานกลาง/พึงพอใจปานกลาง	2.50-3.49	คะแนน
ได้ความรู้น้อย/ได้ประโยชน์น้อย/พึงพอใจน้อย	1.50-2.49	คะแนน
ได้ความรู้น้อยที่สุด/ได้ประโยชน์น้อยที่สุด/พึงพอใจน้อยที่สุด	1.00-1.49	คะแนน

การทดสอบแบบสอบถาม

เมื่อได้สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ และได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จะนำไปทดสอบกับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน แล้วนำมาแก้ไข และปรับปรุงให้ถูกต้องและเหมาะสม แล้วจึงนำไปรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในระหว่างเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2549 ถึงเดือน มกราคม ปี พ.ศ. 2550 รวมจำนวน 329 คน โดยวิธี Accidental Sampling

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการรวบรวมแบบสอบถามแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่า t-test

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจที่ได้รับเกี่ยวกับ พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

สำหรับผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการแหล่งบริการที่เกี่ยวข้องของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

เพศ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวและใช้บริการแหล่งบริการที่เกี่ยวข้องของ พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นหญิง ร้อยละ 55.0 เป็นชาย ร้อยละ 45.0

อายุ อายุของนักท่องเที่ยว ปรากฏว่าเป็นผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี มากที่สุด ร้อยละ 28.0 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 26.4 ผู้ที่มีอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 20.4 ผู้ที่มีอายุ 55-64 ปี ร้อยละ 4.3 นอกจากนั้นยังพบว่า นักท่องเที่ยวมีอายุน้อยที่สุด 11 ปี อายุมากที่สุด 62 ปี ดังนั้นอายุเฉลี่ยจึงเท่ากับ 26.64 ปี

ระดับการศึกษา จากผลการศึกษาระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวพบว่า เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 31.9 รองลงมาเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ร้อยละ 28.6 และเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปวท. เพียงร้อยละ 0.3

อาชีพหลัก สำหรับอาชีพของนักท่องเที่ยว พบว่า เป็นผู้ที่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 45.6 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ ร้อยละ 13.7 และเป็นผู้ที่มีอาชีพข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 1.2

ที่พักปัจจุบัน ส่วนผลการศึกษา พบว่า เป็นนักท่องเที่ยวที่พักอยู่ในจังหวัดปทุมธานีมากที่สุด ร้อยละ 47.4 รองลงมาเป็นผู้ที่พักอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 24.0 และพักอยู่ในกรุงเทพฯ ฯ ร้อยละ 19.5

การเคยเข้าเยี่ยมชม จากผลการศึกษาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว พบว่า เป็นผู้ที่ไม่เคยเข้าเยี่ยมชม ร้อยละ 37.1 เป็นผู้เข้าเยี่ยมชม ร้อยละ 62.9 โดยผู้ที่เคยเข้าเยี่ยมชม 1-10 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 59.0 รองลงมาเป็นผู้ที่เคยเข้าเยี่ยมชม 11-20 ครั้ง

แหล่งข้อมูลข่าวสาร สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยว พบว่า เพื่อน เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ร้อยละ 44.4 รองลงมา คือ แผ่นป้ายโฆษณา ร้อยละ 21.3 ญาติ ร้อยละ 20.1 แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่ ร้อยละ 19.8 โทรทัศน์ ร้อยละ 17.0 และป้ายหน้าทางเข้า ร้อยละ 0.3

เหตุผลการเข้าเยี่ยมชม จากผลการศึกษาเหตุผลการเข้าเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว พบว่า เข้าเยี่ยมชมเพื่อทัศนศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 44.1 รองลงมา คือ พักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 27.1 มาเที่ยวกับครอบครัว ร้อยละ 25.8 เก็บข้อมูลทำรายงาน ร้อยละ 14.6 ศึกษาดูงานกับคณะทำงาน ร้อยละ 8.2 และประชุม ร้อยละ 2.1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ
ที่พักปัจจุบัน การเข้าเยี่ยมชม แหล่งข้อมูลข่าวสาร และเหตุผลของการเข้าเยี่ยมชม

(n=329)

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	148	45.0
หญิง	181	55.0
อายุ (ปี) ^{1/}		
น้อยกว่า 15 ปี	92	28.0
15-24	87	26.4
25-34	67	20.4
35-44	31	9.4
45-54	38	11.6
55-64	14	4.3
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	57	17.3
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	94	28.6
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	22	6.7
ปวช.	12	3.6
ปวส.	26	7.9
ปวท.	1	0.3
ปริญญาตรี	105	31.9
ปริญญาโท	12	3.6

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=329)		
ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	150	45.6
ข้าราชการ/พนักงานราชการ	45	13.7
พนักงานบริษัทเอกชน	43	13.1
เกษตรกร	27	8.2
ธุรกิจส่วนตัว	23	7.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.6
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	10	3.0
รับจ้าง	6	1.8
อาจารย์	6	1.8
ข้าราชการบำนาญ	4	1.2
ที่พักปัจจุบัน		
ปทุมธานี	156	46.8
ภาคกลาง	160	48.6
พระนครศรีอยุธยา	79	24.0
กรุงเทพมหานคร	64	19.5
นนทบุรี	11	3.3
นครนายก	2	0.6
สระบุรี	2	0.6
ลพบุรี	1	0.3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7	2.1
นครราชสีมา	4	1.2
มหาสารคาม	2	0.6
ชัยภูมิ	1	0.3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=329)		
ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ภาคเหนือ	4	1.2
พิจิตร	3	0.9
อุตรดิตถ์	1	0.3
ภาคตะวันตก	2	0.6
เพชรบุรี	1	0.3
ประจวบคีรีขันธ์	1	0.3
ภาคใต้	1	0.3
ชุมพร	1	0.3
การเคยเข้าเยี่ยมชม		
ไม่เคย	122	37.1
เคย (ครั้ง)	207	62.9
1-10	194	59.0
11-20	11	3.3
มากกว่า 20 ครั้ง	2	0.6
แหล่งข้อมูลข่าวสาร ^{2/}		
เพื่อน	146	44.4
แผ่นป้ายโฆษณา	70	21.3
ญาติ	66	20.1
แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่	65	19.8
โทรทัศน์	56	17.0
การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน	43	13.1
วิทยุ	29	8.8
หนังสือพิมพ์	20	6.1
เพื่อนบ้าน	12	3.6

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=329)		
ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
วารสาร/นิตยสาร	11	3.3
อินเทอร์เน็ต	10	3.0
หน่วยงานราชการ	4	1.2
บริษัทนำเที่ยว	2	0.6
ป้ายหน้าทางเข้า	1	0.3
เหตุผลของการเข้าเยี่ยมชม^{3/}		
ทัศนศึกษา	145	44.1
พักผ่อนหย่อนใจ	89	27.1
มาเที่ยวกับครอบครัว	85	25.8
เก็บข้อมูลเพื่อทำรายงาน	48	14.6
ศึกษาดูงานกับคณะทำงาน	27	8.2
ประชุม	7	2.1

^{1/} นักท่องเที่ยวอายุน้อยที่สุด 11 ปี อายุมากที่สุด 62 ปี อายุเฉลี่ย 26.64 ปี

^{2/} แหล่งข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยวมากกว่าคนละ 1 แหล่ง

^{3/} เหตุผลของการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวมีมากกว่าคนละ 1 เหตุผล

ตอนที่ 2 ความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ได้รับเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ในการได้รับความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี คือ

1. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการเยี่ยมชม กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค ได้รับความรู้มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.07 คะแนน โครงการต่างๆ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับความรู้มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.01 คะแนน และกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ ได้รับความรู้มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.99 คะแนน (ตารางที่ 2)

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชม จากตารางที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค พบว่านักท่องเที่ยวได้รับความรู้มากจากกิจกรรมด้านา ด้วยคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 4.19 คะแนน รองลงมาคือกิจกรรมผ้าบาติก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.17 คะแนน และกิจกรรมถักทอ ก็ได้รับความรู้มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.97 คะแนน

สำหรับโครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่านักท่องเที่ยวได้รับความรู้มากที่สุดจาก โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.76 คะแนน ส่วนโครงการที่ได้รับความรู้มากคือโครงการฝนหลวง ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.26 คะแนน ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.25 คะแนน และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับความรู้ปานกลาง ด้วยคะแนนเฉลี่ย 2.77 คะแนน

ส่วนกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ พบว่านักท่องเที่ยวได้รับความรู้มากจาก ด้านทรัพยากรป่าไม้ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.22 คะแนน ด้านการปศุสัตว์ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.21 คะแนน ด้านการพัฒนาที่ดิน ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.20 คะแนน ด้านแมลงและอารักขาพืช ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.19 คะแนน เท่ากับ ด้านประมง สำหรับ ด้านระบบนิเวศ นักท่องเที่ยวได้รับความรู้มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.16 คะแนน ด้านพืชพรรณ ได้รับความรู้มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.11 คะแนน และได้พบว่าด้านชลประทานนักท่องเที่ยว ได้รับความรู้ปานกลาง ด้วยคะแนนเฉลี่ยเพียง 2.63 คะแนน

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การ
เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

จุดเยี่ยมชม	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ							
1. โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา (n=302)	105	148	46	2	1	4.76	มากที่สุด
2. โครงการหลวง(n=299)	116	135	47	-	1	4.22	มาก
3. โครงการฝนหลวง (n=291)	121	129	38	2	1	4.26	มาก
4. ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ (n=293)	111	145	36	-	1	4.25	มาก
5. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ(n=262)	86	124	48	2	2	4.11	มาก
6. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=252)	88	116	45	2	1	4.14	มาก
7. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=240)	77	113	46	4	-	4.10	มาก
8. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=253)	75	127	48	3	-	4.08	มาก
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=227)	80	100	45	2	-	3.39	ปานกลาง
10. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=223)	72	107	41	3	-	2.77	ปานกลาง
รวม						4.01	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ							
1. ด้านชลประทาน (n=292)	118	127	45	2	-	2.63	ปานกลาง
2. ด้านแมลงและอารักขาพืช (n=272)	107	115	46	4	-	4.19	มาก
3. ด้านพืชพรรณ (n=253)	88	110	51	4	-	4.11	มาก
4. ด้านการพัฒนาที่ดิน (n=265)	100	121	42	2	-	4.20	มาก
5. ด้านทรัพยากรป่าไม้ (n=268)	110	110	45	3	-	4.22	มาก
6. ด้านประมง (n=182)	73	72	36	1	-	4.19	มาก
7.ด้านระบบนิเวศ (n=242)	92	99	49	2	-	4.16	มาก
8. ด้านการปศุสัตว์ (n=250)	104	101	39	5	1	4.21	มาก
รวม						3.99	มาก
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค							
1. กิจกรรมแปลงปลูกผัก (n=172)	62	65	40	5	-	4.07	มาก
2. กิจกรรมเพาะเห็ด (n=135)	43	52	33	7	-	4.06	มาก
3. การจัดกิจกรรมค่านา (n=164)	69	64	25	5	1	4.19	มาก
4. กิจกรรมมัดข้อม (n=200)	55	91	49	5	-	3.98	มาก
5. กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย (n=147)	51	58	35	3	-	4.04	มาก
6. กิจกรรมถักทอ (n=148)	47	57	36	8	-	3.97	มาก
7.กิจกรรมผ้าบาติก (n=108)	48	37	17	5	1	4.17	มาก
รวม						4.07	มาก

2. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับ จากการเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการเยี่ยมชม กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริได้รับประโยชน์มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.14 คะแนน และได้รับประโยชน์มากจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.07 คะแนน รวมทั้งกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.05 คะแนน (ตารางที่ 3)

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี คือ (ตารางที่ 3)

จากกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการกิจกรรมทุกกิจกรรมมีประโยชน์มากคือ กิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน ได้รับประโยชน์มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.19 คะแนน เท่ากับ ด้านการปศุสัตว์ ส่วนด้านทรัพยากรป่าไม้ มีคะแนนเฉลี่ย 4.18 คะแนน และด้านพืชพรรณ มีคะแนนเฉลี่ย 4.06 คะแนน

สำหรับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่าได้รับประโยชน์มากจากการเยี่ยมชม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 4.32 คะแนน ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ก็มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมา 4.21 คะแนน ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า ได้รับประโยชน์ปานกลาง ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.35 คะแนน

ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค พบว่า นักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์มากทุกกิจกรรม คือ การจัดกิจกรรมด้านนา มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 4.18 คะแนน รองลงมาเป็นกิจกรรมผ้าบาติก มีคะแนนเฉลี่ย 4.12 คะแนน กิจกรรมมัดข้อม มีคะแนนเฉลี่ย 4.01 คะแนน กิจกรรมถักทอ มีคะแนนเฉลี่ย 3.97 คะแนน และกิจกรรมเพาะเห็ด มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 คะแนน

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์
การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี

จุดเยี่ยมชม	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนนเฉลี่ย	ระดับประโยชน์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ							
1. โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา (n=302)	104	138	55	4	1	4.13	มาก
2. โครงการหลวง(n=299)	116	129	51	2	1	4.19	มาก
3. โครงการฝนหลวง (n=291)	115	123	50	3	-	4.20	มาก
4. ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ (n=293)	109	139	44	-	1	4.20	มาก
5. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ(n=262)	82	129	47	3	1	4.09	มาก
6. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=252)	83	117	48	3	1	4.32	มาก
7. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทออันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=240)	76	109	52	2	1	4.07	มาก
8. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=253)	74	122	54	3	-	4.06	มาก
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=227)	76	98	51	2	-	3.35	ปานกลาง
10. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=223)	73	103	44	3	-	4.10	มาก
รวม						4.07	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนนเฉลี่ย	ระดับประโยชน์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ							
1. ด้านชลประทาน (n=292)	104	137	48	3	-	4.16	มาก
2. ด้านแมลงและอารักขาพืช (n=272)	97	119	52	4	-	4.14	มาก
3. ด้านพืชพรรณ (n=253)	82	109	58	4	-	4.06	มาก
4. ด้านการพัฒนาที่ดิน (n=265)	104	110	48	3	-	4.19	มาก
5. ด้านทรัพยากรป่าไม้ (n=268)	104	111	49	4	-	4.18	มาก
6. ด้านประมง (n=182)	69	67	44	2	-	4.12	มาก
7.ด้านระบบนิเวศ (n=242)	83	107	48	4	-	4.11	มาก
8. ด้านการปศุสัตว์ (n=250)	96	109	41	4	-	4.19	มาก
รวม						4.14	มาก
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค							
1. กิจกรรมแปลงปลูกผัก (n=172)	61	65	43	3	-	4.07	มาก
2. กิจกรรมเพาะเห็ด (n=135)	40	54	35	6	-	3.95	มาก
3. การจัดกิจกรรมค่านา (n=164)	63	73	23	5	-	4.18	มาก
4. กิจกรรมมัดข้อม (n=200)	56	95	44	5	-	4.01	มาก
5. กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย (n=147)	52	56	35	4	-	4.03	มาก
6. กิจกรรมถักทอ (n=148)	48	57	34	9	-	3.97	มาก
7.กิจกรรมผ้าบาติก (n=108)	42	43	18	4	1	4.12	มาก
รวม						4.05	มาก

3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้องของ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สำหรับความพึงพอใจในการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ปรากฏในตารางที่ 4 ดังนี้ คือ

กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า มีความพึงพอใจมาก คือ ด้านการปศุสัตว์ (4.25 คะแนน) ด้านชลประทาน (4.25 คะแนน) ด้านการพัฒนาที่ดิน (4.20 คะแนน) ด้านทรัพยากรป่าไม้ (4.19 คะแนน) ด้านประมง (4.17 คะแนน) เท่ากับ ด้านระบบนิเวศ ด้านแมลงและอารักขาพืช (4.14 คะแนน) ด้านพืชพรรณ (4.08 คะแนน)

ส่วนโครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจมาก คือ โครงการฝนหลวง (4.23 คะแนน) ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ (4.22 คะแนน) โครงการหลวง (4.19 คะแนน) ส่วนศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลาง (3.38 คะแนน)

สำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก คือ กิจกรรมดำนา (4.21 คะแนน) เท่ากับ กิจกรรมผ้าบาติก กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย (4.10 คะแนน) กิจกรรมแปลงปลูกผัก (4.05 คะแนน) กิจกรรมถักทอ (4.03 คะแนน) กิจกรรมมัดย้อม (4.02 คะแนน) และกิจกรรมเพาะเห็ด (3.94 คะแนน)

อีกทั้งได้พบว่าการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจเกี่ยวกับ ข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) (4.23 คะแนน) ห้องสุขา (4.03 คะแนน) ผู้นำชม / วิทยากรประจำอาคาร (4.01 คะแนน) เส้นทางเดินเยี่ยมชม (3.92 คะแนน) เส้นทางเข้าถึง (3.89 คะแนน) การบริการข้อมูล (ประชาสัมพันธ์) (3.88 คะแนน) ห้องสมุด (3.83 คะแนน) อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง (คอมพิวเตอร์, เป็นสัมผัสอัตโนมัติ) (3.50 คะแนน) ส่วนบริการที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจปานกลาง คือ ร้านขายของที่ระลึก (3.42 คะแนน) และ ศูนย์อาหาร (3.41 คะแนน)

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

จุดเยี่ยมชม	ระดับความพึงพอใจ					คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
โครงการต่างๆ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง							
1. โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา (n=302)	110	131	56	3	2	4.14	มาก
2. โครงการหลวง(n=299)	116	126	55	1	1	4.19	มาก
3. โครงการฝนหลวง (n=291)	117	125	47	2	-	4.23	มาก
4. ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ (n=293)	107	143	43	-	-	4.22	มาก
5. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ(n=262)	85	125	46	4	2	4.10	มาก
6. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=252)	92	107	50	2	1	4.14	มาก
7. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=240)	81	106	51	2	-	4.11	มาก
8. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=253)	83	120	45	3	2	4.10	มาก
9. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=227)	82	98	43	2	2	3.38	ปานกลาง
10. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=223)	82	102	36	3	-	4.18	มาก
รวม						4.08	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม	ระดับความพึงพอใจ					คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ							
1. ด้านชลประทาน (n=292)	118	124	49	1	-	4.22	มาก
2. ด้านแมลงและอารักขาพืช (n=272)	104	108	54	5	1	4.14	มาก
3. ด้านพืชพรรณ (n=253)	91	97	59	6	-	4.08	มาก
4. ด้านการพัฒนาที่ดิน (n=265)	108	108	45	3	1	4.20	มาก
5. ด้านทรัพยากรป่าไม้ (n=268)	111	104	47	4	2	4.19	มาก
6. ด้านประมง (n=182)	74	69	36	2	1	4.17	มาก
7.ด้านระบบนิเวศ (n=242)	95	95	49	3	-	4.17	มาก
8. ด้านการปศุสัตว์ (n=250)	110	100	34	5	1	4.25	มาก
รวม						4.18	มาก
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค							
1. กิจกรรมแปลงปลูกผัก (n=172)	65	59	41	6	1	4.05	มาก
2. กิจกรรมเพาะเห็ด (n=135)	41	52	35	7	-	3.94	มาก
3. การจัดกิจกรรมค่านา (n=164)	70	62	28	4	-	4.21	มาก
4. กิจกรรมมัดข้อม (n=200)	59	91	45	5	-	4.02	มาก
5. กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย (n=148)	57	55	31	4	-	4.10	มาก
6. กิจกรรมถักทอ (n=147)	51	58	31	8	-	4.03	มาก
7.กิจกรรมผ้าบาติก (n=108)	49	39	15	4	1	4.21	มาก
รวม						4.08	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
การบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง							
1. ข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) (n=329)	149	115	57	7	1	4.23	มาก
2. อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง (คอมพิวเตอร์, แป้นสัมผัสอัตโนมัติ) (n=329)	80	84	103	46	16	3.50	มาก
3. ผู้นำชม / วิทยากรประจำอาคาร (n=210)	77	68	58	5	2	4.01	มาก
4. การบริการข้อมูล (ประชาสัมพันธ์)(n=212)	69	67	60	13	3	3.88	มาก
5. เส้นทางเข้าถึง (n=329)	94	126	92	15	2	3.89	มาก
6. เส้นทางการเดินเยี่ยมชม (n=329)	102	118	95	9	5	3.92	มาก
7. ศูนย์อาหาร (n=260)	64	60	90	40	6	3.41	ปานกลาง
8. ร้านขายของที่ระลึก (n=173)	51	34	58	27	3	3.42	ปานกลาง
9. ห้องสุขา (n=313)	99	138	64	11	1	4.03	มาก
10. ห้องสมุด (n=164)	58	46	47	12	1	3.83	มาก
รวม						3.83	มาก

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเยี่ยมชมและใช้บริการของแหล่งบริการที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สำหรับโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ซึ่งมีผู้เยี่ยมชม 302 คน คิดเป็นร้อยละ 91.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด เป็นผู้มีปัญหาร้อยละ 3.6 ซึ่งเป็นปัญหาว่า ภาพและชิ้นงานแสดงเก่า ร้อยละ 2.4 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 4.8 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงชิ้นงานให้ใช้ได้ ร้อยละ 2.7 และข้อมูลเนื้อหาไม่ค่อยเป็นปัจจุบัน ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 6)

ส่วนโครงการหลวง เป็นโครงการที่นักท่องเที่ยว ได้เยี่ยมชม 299 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 3.0 โดยมีปัญหาในเรื่องของคอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 3.0 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะร้อยละ 3.9 โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงชิ้นงานให้สมบูรณ์ ร้อยละ 2.4 (ตารางที่ 6)

โครงการฝนหลวง ซึ่งมีผู้เยี่ยมชม 291 คิดเป็นร้อยละ 88.4 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 3.0 โดยมีปัญหา ภาพและชิ้นงานแสดงเก่า ร้อยละ 1.8 ชิ้นงานจัดแสดงชำรุด ร้อยละ 0.9 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 2.4 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงคอมพิวเตอร์ให้ใช้ได้ ร้อยละ 1.8 (ตารางที่ 6)

ส่วนทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 293 คน คิดเป็นร้อยละ 89.1 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 1.5 โดยมีปัญหาอุปกรณ์จัดแสดงชำรุด ร้อยละ 0.9 และไฟไม่ติด ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.8 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงอุปกรณ์จัดแสดงให้ใช้ได้ ร้อยละ 1.2 (ตารางที่ 6)

สำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 293 คน คิดเป็นร้อยละ 79.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 4.6 โดยมีปัญหาระบบการจัดแสดงเสีย ร้อยละ 1.8 และรายละเอียดในนิทรรศการมีน้อยเกินไป ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 5) ซึ่ง

นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 2.4 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงอุปกรณ์จัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 1.8 นิทรรศการควรมีเนื้อหาที่ทันสมัยมากกว่านี้ ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 6)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 252 คน คิดเป็นร้อยละ 76.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 3.6 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 1.8 และเนื้อหารายละเอียดน้อยเกินไป ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 2.7 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 1.8 และ นิทรรศการควรมีเนื้อหาที่ทันสมัยมากกว่านี้ ร้อยละ 0.9 (ตารางที่ 6)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีผู้เยี่ยมชม 240 คน คิดเป็นร้อยละ 72.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.7 โดยมีปัญหาเรื่องระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 1.5 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.8 โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 0.9 (ตารางที่ 6)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีผู้เยี่ยมชม 253 คน คิดเป็นร้อยละ 76.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 3.0 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 1.2 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 0.9 (ตารางที่ 6)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 227 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.5 โดยมีปัญหา ภายในอาคารจัดแสดงอากาศร้อน ร้อยละ 1.2 และ ชิ้นงานจัดแสดงชำรุด ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.6 โดยเสนอแนะว่า เส้นทางเดินชมสวน ร้อยละ 0.3 เท่ากับ ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้ (ตารางที่ 6)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 223 คน คิดเป็นร้อยละ 67.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.8 โดยมีปัญหาเรื่องชิ้นงานจัดแสดงชำรุดใช้การไม่ได้ ร้อยละ 1.8 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.6 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 6)

กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

สำหรับด้านชลประทาน มีผู้เยี่ยมชม 293 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.1 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์และไฟเสีย ร้อยละ 2.1 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.4 โดยเสนอแนะว่า ควรแก้ไขเรื่องไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ให้ใช้งานได้ ร้อยละ 1.4 (ตารางที่ 6)

ส่วนด้านแมลงและอารักขาพืช มีผู้เยี่ยมชม 273 คน คิดเป็นร้อยละ 82.7 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.7 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 2.7 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 3.0 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงเรื่องของไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 2.4 (ตารางที่ 6)

ด้านพืชพรรณ มีผู้เยี่ยมชม 253 คน คิดเป็นร้อยละ 76.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.4 เกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 2.4 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 เสนอแนะว่า ควรซ่อมคอมพิวเตอร์ให้ใช้งานได้ ร้อยละ 1.2 (ตารางที่ 6)

ด้านการพัฒนาที่ดินมีผู้เยี่ยมชม 265 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.2 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เสีย ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 5) ซึ่งมีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ให้ใช้งานได้ ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 6)

ด้านทรัพยากรป่าไม้ มีผู้เยี่ยมชม 268 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 3.3 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ ภายในอาคารจัดแสดงแสงสว่างไม่เพียงพอ ร้อยละ 1.8 และคอมพิวเตอร์เสีย ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 2.1 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงให้มีแสงสว่างให้เพียงพอ ร้อยละ 1.5 (ตารางที่ 6)

ด้านประมง มีผู้เยี่ยมชม 182 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งไม่พบปัญหา และข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว (ตารางที่ 5) และ (ตารางที่ 6)

ด้านระบบนิเวศ มีผู้เยี่ยมชม 242 คน คิดเป็นร้อยละ 73.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.8 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ ระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 1.8 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีว่า ควรปรับปรุงอุปกรณ์การจัดแสดงให้ใช้งานได้ ร้อยละ 1.5 (ตารางที่ 6)

ด้านการปศุสัตว์ มีผู้เยี่ยมชม 250 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.1 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ ภายในอาคารจัดแสดงบางจุดอากาศร้อนร้อยละ 1.8 (ตารางที่ 5) ซึ่งมีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงอุปกรณ์การจัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 1.5 (ตารางที่ 6)

กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค

สำหรับกิจกรรมแปลงปลูกผัก มีผู้เยี่ยมชม 172 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 0.6 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ พื้นที่ไม่เหมาะในการทำแปลง ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 5) ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.9 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปลูกผักให้หลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 0.6 และควรมีการกางสแลนใหม่เพราะหนาเกินไป ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 6)

ส่วนกิจกรรมเพาะเห็ด มีผู้เยี่ยมชม 135 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 0.3 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ โรงเพาะเห็ดมีขนาดเล็ก ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 5) ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.6 โดย ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ชำนาญโดยเฉพาะร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 6)

การจัดกิจกรรมค่านา มีผู้เยี่ยมชม 164 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 0.3 คือ ทุกคนไม่สามารถลงไปทำกิจกรรมในแปลงนาได้ทุกคน (ตารางที่ 5) มีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 โดยเสนอแนะว่า ควรมีกิจกรรมเกี่ยวข้าวด้วย ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 6)

กิจกรรมมัดข้อม มีผู้เยี่ยมชม 200 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.2 คือมีสีให้เลือกน้อย (ตารางที่ 5) ข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.8 เสนอแนะว่า สีที่ใช้ควรเลือกให้มีสีสันมากกว่านี้ ร้อยละ 1.5 และควรมีแผ่นพับอธิบายวิธีทำด้วย ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 6)

กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย มีผู้เยี่ยมชม 148 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดไม่พบปัญหา และข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว (ตารางที่ 5) และ (ตารางที่ 6)

กิจกรรมถักทอ มีผู้เยี่ยมชม 148 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดไม่พบปัญหา และข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว (ตารางที่ 5) และ (ตารางที่ 6)

กิจกรรมผ้าบาติก มีผู้เยี่ยมชม 108 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ไม่พบปัญหา และข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว (ตารางที่ 5) และ (ตารางที่ 6)

การบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) ซึ่งมีผู้ให้บริการทุกคน โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ รูปภาพที่ใช้ในการจัดแสดงเก่าและไม่ทันสมัย ร้อยละ 1.2 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.8 โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ควรหาภาพที่เข้ากับยุคสมัยมาจัดแสดง ร้อยละ 1.8 (ตารางที่ 6)

อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง มีผู้ให้บริการทุกคน โดยมีปัญหาในเรื่อง คอมพิวเตอร์บางตัวเสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 14.3 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 9.7 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรซ่อมคอมพิวเตอร์ให้ใช้การได้ ร้อยละ 9.7 (ตารางที่ 6)

ผู้นำชม/วิทยากรประจำ มีผู้ให้บริการ 210 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 0.6 โดยมีปัญหาเรื่องเจ้าหน้าที่น้อยเกินไป ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.9 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้ชมเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 0.3 เท่ากับ ควรมีโทรทัศน์ในการบรรยายหรือแนะนำข้อมูล เท่ากับควรแต่งกายให้สอดคล้องกับสถานที่ (ตารางที่ 6)

ในส่วนของการบริการข้อมูล(ประชาสัมพันธ์) มีผู้ให้บริการ 210 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 0.6 โดยมีปัญหาเรื่อง ไม่มีข้อมูลไว้สำหรับบริการ เช่น แผ่นพับ แผ่นซีดี ร้อยละ 0.9 และ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์น้อยเกินไป ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์มากกว่านี้ ร้อยละ 1.2 (ตารางที่ 6)

เส้นทางเข้าถึง มีผู้ให้บริการทุกคน ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 4.2 โดยมีปัญหาในเรื่อง ทางเข้าต้องเดินไกล ร้อยละ 3.3 รถเข้าถึงพิพิธภัณฑ์น้อย ร้อยละ 0.6 และร้อยละ 0.3 ทางเข้าด้านหน้าไม่เป็นระเบียบ (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีรถบริการบริเวณทางเข้า ร้อยละ 2.1 ควรมีป้ายบอกทางไปเรือนไทยหรือตามอาคารต่างๆ ร้อยละ 0.6 และ ควรจัดระเบียบการจอดรถยนต์และไม่ให้มีการขายของบริเวณทางเข้า ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 6)

เส้นทางเดินเยี่ยมชม มีผู้ให้บริการทุกคน ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 1.5 โดยมีปัญหาในเรื่อง เส้นทางเดินชมซับซ้อน ร้อยละ 1.5 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.2 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีป้ายบอกทางเดินให้ชัดเจนกว่านี้ ร้อยละ 1.2 (ตารางที่ 6)

ศูนย์อาหาร มีผู้ให้บริการ 260 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 6.1 โดยมีปัญหาเรื่อง อาหารไม่หลากหลายร้อยละ 5.2 และร้อยละ 0.9 แม้ค่าขายของไม่ตรงกับราคาป้าย (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 4.0 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีร้านอาหารมากกว่านี้ (ตารางที่ 6)

ร้านขายของที่ระลึก มีผู้ให้บริการ 173 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 3.3 โดยมีปัญหาเรื่องมีของจำหน่ายน้อย ร้อยละ 2.7 และ ของที่ระลึกเกี่ยวกับ พิพิธภัณฑการเกษตรจำหน่ายน้อย ร้อยละ 0.3 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 3.0 โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีสินค้าจำหน่ายมากกว่านี้ ร้อยละ 2.4 และ ควรตั้งอยู่ในจุดที่เห็นได้ ชัดเจน ร้อยละ 0.3 เท่ากับ น่าจะมีของที่ระลึกเกี่ยวกับพิพิธภัณฑการเกษตรมากกว่านี้ (ตารางที่ 6)

ห้องสุขา มีผู้ให้บริการ 313 คน คิดเป็นร้อยละ 95.1 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 2.1 โดยมีปัญหาเรื่อง ห้องสุขามีกลิ่นเหม็น ร้อยละ 1.5 และ กระจายพิษขุไม่มี ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.8 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการฉีดสเปรย์ดับกลิ่น ร้อยละ 1.2 และ คอยดูแลกระจายพิษขุตลอดเวลา ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 6)

ห้องสมุด มีผู้ให้บริการ 164 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 3.6 โดยมีปัญหาเรื่องหนังสือน้อย ร้อยละ 2.4 ไม่มีเจ้าหน้าที่บรรณรักษ์ ร้อยละ 0.3 เท่ากับ ไม่สามารถยืมคืนหนังสือกลับไปอ่านที่บ้านได้ เท่ากับ ไม่มีหนังสือพิมพ์ให้บริการ เท่ากับ ไม่มี บริการถ่ายเอกสาร (ตารางที่ 5) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 4.5 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีหนังสือหลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 2.7 ควรมีการยืมคืนหนังสือที่สมบูรณ์กว่านี้ ร้อยละ 0.6 และร้อยละ 0.3 อยากให้มีอินเทอร์เน็ต (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามปัญหาของจุดเยี่ยมชม และการบริการ
ของแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง

ปัญหา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้		
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ		
โครงการสวนจิตรลดา (n=302)		
ไม่มีปัญหา	290	88.1
มีปัญหา	12	3.6
- ภาพและชิ้นงานแสดงเก่า	8	2.4
- คอมพิวเตอร์เสีย	2	0.6
- ชิ้นงานจัดแสดงชำรุด	2	0.6
โครงการหลวง (n=299)		
ไม่มีปัญหา	289	87.8
มีปัญหา	10	3.0
- คอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้	10	3.0
โครงการฝนหลวง (n=291)		
ไม่มีปัญหา	281	85.4
มีปัญหา	10	3.0
- ภาพและชิ้นงานแสดงเก่า	6	1.8
- ชิ้นงานจัดแสดงชำรุด	3	0.9
- ไฟส่วนใหญ่ไม่ติด	1	0.3
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ (n=293)		
ไม่มีปัญหา	288	87.5
มีปัญหา	5	1.5
- ไฟไม่ติด	3	0.9
- อุปกรณ์จัดแสดงชำรุด	2	0.6

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=262)		
ไม่มีปัญหา	250	76.0
มีปัญหา	12	4.6
- ระบบการจัดแสดงเสีย	6	1.8
- ภายในอาคารจัดแสดงอากาศร้อน	4	1.2
- รายละเอียดในตัวนิทรรศการมีน้อยเกินไป	2	0.6
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=252)		
ไม่มีปัญหา	240	72.9
มีปัญหา	12	3.6
- ระบบการจัดแสดงเสีย	6	1.8
- ภายในอาคารจัดแสดงอากาศร้อน	3	0.9
- ชิ้นงานจัดแสดงชำรุด	2	0.6
- เนื้อหารายละเอียดน้อยเกินไป	1	0.3
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=240)		
ไม่มีปัญหา	231	70.2
มีปัญหา	9	2.7
- ระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้	5	1.5
- ภายในอาคารจัดแสดงอากาศร้อน	3	0.9
- เนื้อหารายละเอียดน้อยเกินไป	1	0.3
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยหินร่อง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=253)		
ไม่มีปัญหา	243	73.9
มีปัญหา	10	3.0
- ระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้	6	1.8
- ภายในอาคารจัดแสดงอากาศร้อน	2	0.6
- ชิ้นงานจัดแสดงชำรุด	2	0.6

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=227)		
ไม่มีปัญหา	222	67.5
มีปัญหา	5	1.5
- ภายในอาคารจัดแสดงอากาศร้อน	4	1.2
- ชิงงานจัดแสดงชำรุด	1	0.3
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=223)		
ไม่มีปัญหา	217	66.0
มีปัญหา	6	1.8
- ชิงงานจัดแสดงชำรุดใช้การไม่ได้	6	1.8
กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ		
ด้านชลประทาน (n=293)		
ไม่มีปัญหา	286	86.9
มีปัญหา	7	2.1
- คอมพิวเตอร์และไฟเสีย	7	2.1
ด้านแมลงและอารักขาพืช (n=272)		
ไม่มีปัญหา	263	86.9
มีปัญหา	9	2.7
- คอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้	9	2.7
ด้านพืชพรรณ (n=253)		
ไม่มีปัญหา	245	74.5
มีปัญหา	8	2.4
- คอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้	8	2.4

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ด้านการพัฒนาที่ดิน (n=265)		
ไม่มีปัญหา	261	79.9
มีปัญหา	4	1.2
- ภายในอาคารจัดแสดงมีกลิ่นอับ	2	0.6
- คอมพิวเตอร์เสีย	2	0.6
ด้านทรัพยากรป่าไม้ (n=268)		
ไม่มีปัญหา	257	78.1
มีปัญหา	11	3.3
- ภายในอาคารจัดแสดงแสงสว่างไม่เพียงพอ	5	1.8
- มีกลิ่นอับภายในอาคาร	3	0.9
- คอมพิวเตอร์เสีย	2	0.6
ด้านประมง (n=182)		
ไม่มีปัญหา	182	55.3
มีปัญหา	-	-
ด้านระบบนิเวศ (n=242)		
ไม่มีปัญหา	236	71.7
มีปัญหา	6	1.8
- ระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้	6	1.8
ด้านการปลูสัตว์ (n=250)		
ไม่มีปัญหา	243	73.9
มีปัญหา	7	2.1
- ภายในอาคารจัดแสดงบางจุดอากาศร้อน	6	1.8
- มีกลิ่นอับภายในอาคาร	1	0.3

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค		
กิจกรรมแปลงปลูกผัก (n=172)		
ไม่มีปัญหา	170	51.7
มีปัญหา	2	0.6
- พื้นที่ไม่เหมาะในการทำแปลง	1	0.3
- มีผักปลูกน้อยไม่หลากหลาย	1	0.3
กิจกรรมเพาะเห็ด (n=135)		
ไม่มีปัญหา	134	40.7
มีปัญหา	1	0.3
- โรงเพาะเห็ดมีขนาดเล็ก	1	0.3
กิจกรรมดำนา (n=164)		
ไม่มีปัญหา	163	49.5
มีปัญหา	1	0.3
- ทุกคนไม่สามารถลงไปทำได้หมดทุกคน	1	0.3
กิจกรรมมัดย้อม (n=200)		
ไม่มีปัญหา	196	59.6
มีปัญหา	4	1.2
- มีสีให้เลือกน้อย	4	1.2
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย (n=148)		
ไม่มีปัญหา	148	45.0
มีปัญหา	-	-

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กิจกรรมลัทธิ (n=148)		
ไม่มีปัญหา	148	45.0
มีปัญหา	-	-
กิจกรรมผ้าบาติก (n=108)		
ไม่มีปัญหา	108	32.8
มีปัญหา	-	-
การบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง		
ข้อมูลการจัดแสดง (n=329)		
ไม่มีปัญหา	325	98.8
มีปัญหา	4	1.2
- รูปภาพที่ใช้ในการจัดแสดงเก่าและไม่ทันสมัย	4	1.2
อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง (n=329)		
ไม่มีปัญหา	282	85.7
มีปัญหา	47	14.3
- คอมพิวเตอร์บางตัวเสียใช้การไม่ได้	47	14.3
ผู้นำชม/วิทยากรประจำอาคาร (n=210)		
ไม่มีปัญหา	208	63.2
มีปัญหา	2	0.6
- เจ้าหน้าที่น้อยเกินไป	2	0.6
การบริการข้อมูล(ประชาสัมพันธ์) (n=212)		
ไม่มีปัญหา	207	62.9
มีปัญหา	5	1.5

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
- ข้อมูลไม่มีบริการ เช่น แผ่นซีดี แผ่นพับ	3	0.9
- การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์น้อยเกินไป	2	0.6
เส้นทางเข้าถึง (n=329)		
ไม่มีปัญหา	315	95.7
มีปัญหา	14	4.2
- ทางเข้าต้องเดินไกล	11	3.3
- รถเข้าถึงอาคารพิพิธภัณฑ์น้อย	2	0.6
- ทางเข้าด้านหน้าไม่เป็นระเบียบ	1	0.3
เส้นทางเดินเยี่ยมชม (n=329)		
ไม่มีปัญหา	324	98.5
มีปัญหา	5	1.5
- เส้นทางเดินชมซับซ้อน	5	1.5
ศูนย์อาหาร (n=260)		
ไม่มีปัญหา	240	72.9
มีปัญหา	20	6.1
- อาหารไม่หลากหลาย	17	5.2
- แม่ค้าขายของไม่ตรงกับราคาป้าย	3	0.9
ร้านขายของที่ระลึก (n=173)		
ไม่มีปัญหา	163	46.5
มีปัญหา	10	3.3
- มีของจำหน่ายน้อย	9	2.7
- ของที่ระลึกเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การเกษตรจำหน่ายน้อย	1	0.3

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ห้องสุขา (n=313)		
ไม่มีปัญหา	306	93.1
มีปัญหา	7	2.1
- ห้องสุขามีกลิ่นเหม็น	5	1.5
- กระจายพิษไม่มี	2	0.6
ห้องสมุด (n=164)		
ไม่มีปัญหา	151	45.9
มีปัญหา	12	3.6
- หนังสือน้อย	8	2.4
- ไม่มีเจ้าหน้าที่โดยตรงด้านบรรณารักษ์	1	0.3
- ไม่สามารถยืมคืนหนังสือไปอ่านที่บ้านได้	1	0.3
- ไม่มีหนังสือพิมพ์ให้บริการ	1	0.3
- ไม่มีบริการถ่ายเอกสาร	1	0.3

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามข้อเสนอแนะของจุดเยี่ยมชม และการบริการของแหล่งบริการที่เกี่ยวข้องข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ		
โครงการสวนจิตรลดา (n=302)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	286	86.9
มีข้อเสนอแนะ	16	4.8
- ควรปรับปรุงชิ้นงานให้ใช้ได้	9	2.7
- ควรมีการแนะนำโครงการมากกว่านี้	2	0.6
- ควรมีเนื้อหาเป็นปัจจุบัน	2	0.6
- ควรปรับปรุงเรื่องไฟและคอมพิวเตอร์	1	0.3
- ควรมีการพัฒนามากกว่านี้	1	0.3
- อยากให้นำผลิตภัณฑ์จากโครงการมาจำหน่าย	1	0.3
โครงการหลวง (n=299)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	286	86.9
มีข้อเสนอแนะ	13	3.9
- ควรปรับปรุงชิ้นงานให้สมบูรณ์	8	2.4
- ควรมีเนื้อหาและรายละเอียดมากกว่านี้	3	0.9
- อยากให้มีตัวอย่างพรรณไม้ของโครงการมากกว่านี้	1	0.3
โครงการฝนหลวง (n=291)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	283	86.0
มีข้อเสนอแนะ	8	2.4
- ควรปรับปรุงคอมพิวเตอร์ให้ใช้ได้	6	1.8
- ควรปรับปรุงชิ้นงานที่ชำรุดให้ใช้ได้	1	0.3
- ควรให้ช่างเข้ามาดูแลซ่อมเรื่องไฟฟ้า	1	0.3

ตอนที่ 6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ (n=293)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	287	87.2
มีข้อเสนอแนะ	6	1.8
- ควรปรับปรุงอุปกรณ์จัดแสดงให้ใช้ได้	4	1.2
- ควรแก้ไขเรื่องไฟฟ้า	2	0.6
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=262)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	254	77.2
มีข้อเสนอแนะ	8	2.4
- ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้ได้	6	1.8
- นิทรรศการควรมีเนื้อหาที่ทันสมัยมากกว่านี้	2	0.6
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=252)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	240	72.9
มีข้อเสนอแนะ	9	2.7
- ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้ได้	6	1.8
- นิทรรศการควรมีเนื้อหาที่ทันสมัยมากกว่านี้	3	0.9
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=240)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	234	71.1
มีข้อเสนอแนะ	6	1.8
- ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้ได้	3	0.9
- เพิ่มเนื้อหารายละเอียดมากกว่านี้	2	0.6
- นิทรรศการควรมีเนื้อหาที่ทันสมัยมากกว่านี้	1	0.3

ตอนที่ 6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=253)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	248	75.4
มีข้อเสนอแนะ	5	1.5
- ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้ได้	3	0.9
- เพิ่มเนื้อหารายละเอียดมากกว่านี้	2	0.6
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=227)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	225	68.4
มีข้อเสนอแนะ	2	0.6
- เส้นทางเดินทวน	1	0.3
- ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้ได้	1	0.3
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (n=223)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	221	67.2
มีข้อเสนอแนะ	2	0.6
- ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้ได้	2	0.6
กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ		
ด้านชลประทาน (n=292)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	288	87.5
มีข้อเสนอแนะ	4	1.2
- ควรแก้ไขเรื่องไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ให้ใช้ได้	4	1.2
ด้านแมลงและอารักขาพืช (n=272)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	262	79.6
มีข้อเสนอแนะ	10	3.0
- ควรมีการปรับปรุงเรื่องของไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์	8	2.4
- ควรเพิ่มตัวอย่างแมลงให้มากกว่านี้	2	0.6

ตอนที่ 6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ด้านพืชพรรณ (n=253)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	248	75.4
มีข้อเสนอแนะ	5	1.5
- ควรซ่อมคอมพิวเตอร์และไฟฟ้าให้ใช้งานได้	4	1.2
- ควรมีการจำลองชิ้นงานและเนื้อหาการขยายเมล็ดพันธุ์	1	0.3
ด้านการพัฒนาที่ดิน (n=265)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	263	79.9
มีข้อเสนอแนะ	2	0.6
- ควรมีการปรับปรุงนิทรรศการอยู่เสมอ	1	0.3
- ควรปรับปรุงไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ให้ใช้งานได้	1	0.3
ด้านทรัพยากรป่าไม้ (n=268)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	261	79.3
มีข้อเสนอแนะ	7	2.1
- ปรับปรุงให้มีแสงสว่างให้เพียงพอ	5	1.5
- ควรซ่อมคอมพิวเตอร์ให้ใช้งานได้	2	0.6
ด้านประมง (n=182)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	182	55.3
มีข้อเสนอแนะ	-	-
ด้านระบบนิเวศ (n=242)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	237	72.0
มีข้อเสนอแนะ	5	1.5
- ควรปรับปรุงคอมพิวเตอร์ให้ใช้งานได้	5	1.5

ตอนที่ 6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ด้านการปศุสัตว์ (n=250)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	245	74.5
มีข้อเสนอแนะ	5	1.5
- ควรปรับปรุงอุปกรณ์จัดแสดงให้ใช้ได้	5	1.5
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค		
กิจกรรมแปลงปลูกผัก (n=172)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	168	51.1
มีข้อเสนอแนะ	4	1.2
- ควรปลูกผักให้หลากหลายกว่านี้	2	0.6
- ควรมีการกางสแลนใหม่เพราะหนาเกินไป	1	0.3
- ควรมีการสาธิตการปลูกผัก	1	0.3
กิจกรรมเพาะเห็ด (n=135)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	133	40.4
มีข้อเสนอแนะ	2	0.6
- ควรมีแผนที่บอกว่ามีกิจกรรมเพาะเห็ดอยู่ด้านไหน	1	0.3
- ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ชำนาญเรื่องเพาะเห็ดโดยตรง	1	0.3
กิจกรรมดำนา (n=164)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	163	49.5
มีข้อเสนอแนะ	1	0.3
- ควรมีกิจกรรมเกี่ยวข้าวด้วย	1	0.3

ตอนที่ 6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กิจกรรมมัตย้อม (n=200)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	194	59.0
มีข้อเสนอแนะ	6	1.8
- สีที่ใช้ควรเลือกที่มีสีส้นมากกว่านี้	5	1.5
- ควรจะมีแผ่นพับอธิบายวิธีการทำด้วย	1	0.3
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย (n=148)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	148	45.0
มีข้อเสนอแนะ	-	-
กิจกรรมถักทอ (n=148)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	148	45.0
มีข้อเสนอแนะ	-	-
กิจกรรมผ้าบาติก (n=108)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	108	32.8
มีข้อเสนอแนะ	-	-
การบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง		
ข้อมูลการจัดแสดง (n=329)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	323	98.2
มีข้อเสนอแนะ	6	1.8
- ควรหาภาพที่เข้ากับยุคสมัยมาจัดแสดง	6	1.8
อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง (n=329)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	297	90.3
มีข้อเสนอแนะ	32	9.7
- ควรซ่อมคอมพิวเตอร์เพื่อให้ใช้งานได้	32	9.7

ตอนที่ 6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ผู้นำชม/วิทยากรประจำอาคาร (n=210)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	207	62.9
มีข้อเสนอแนะ	3	0.9
- ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้ชมเพิ่มมากขึ้น	1	0.3
- ควรมีโทรทัศน์ในการบรรยายหรือแนะนำข้อมูล	1	0.3
- ควรแต่งกายให้สอดคล้องกับสถานที่	1	0.3
การบริการข้อมูล(ประชาสัมพันธ์) (n=212)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	207	62.9
มีข้อเสนอแนะ	5	1.5
- ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ให้มากกว่านี้	4	1.2
- ควรมี แผ่นซีดี แผ่นพับแจกหรือจำหน่าย	1	0.3
เส้นทางเข้าถึง (n=329)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	319	97.0
มีข้อเสนอแนะ	10	3.9
- ควรมีรถบริการบริเวณทางเข้า	7	2.1
- ควรมีป้ายบอกทางไปเรือนไทยหรือตามอาคารต่างๆ	2	0.6
- จัดระเบียบการจอดรถไม่ให้มีการขายของบริเวณทางเข้า	1	0.3
เส้นทางเดินเยี่ยมชม (n=329)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	325	98.8
มีข้อเสนอแนะ	4	1.2
- ควรมีป้ายบอกทางเดินให้ชัดเจนกว่านี้	4	1.2

ตอนที่ 6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ศูนย์อาหาร (n=260)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	247	75.1
มีข้อเสนอแนะ	13	4.0
- ควรมีร้านอาหารมากกว่านี้	13	4.0
ร้านขายของที่ระลึก (n=173)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	163	49.5
มีข้อเสนอแนะ	10	3.0
- ควรมีสินค้าจำหน่ายมากกว่านี้	8	2.4
- น่าจะมีของที่ระลึกเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การเกษตรมากกว่านี้	1	0.3
ห้องสุขา (n=313)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	307	93.3
มีข้อเสนอแนะ	6	1.8
- ควรมีการฉีดสเปรย์ดับกลิ่น	4	1.2
- คอยดูแลกระดาษทิชชูตลอดเวลา	2	0.6
ห้องสมุด (n=164)		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	149	46.2
มีข้อเสนอแนะ	15	4.5
- ควรมีหนังสือหลากหลายมากกว่านี้	9	2.7
- ควรมีการยืมคืนหนังสือที่สมบูรณ์กว่านี้	2	0.6
- ควรมีหนังสือพิมพ์ให้บริการ	1	0.3
- อยากให้มีอินเทอร์เน็ต	1	0.3
- ควรมีบริการถ่ายเอกสารบนห้องสมุด	1	0.3
- ควรจัดหนังสือให้เป็นหมวดหมู่	1	0.3

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และภูมิลำเนาแตกต่างกันจะได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน ปรากฏดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ดังนี้คือ

1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการฝนหลวง ($t=2.755$) และโครงการทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t=-1.985$) (ตารางที่ 7)

1.2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 7)

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมด้านการพัฒนาที่ดิน ($t=-3.442$) ด้านระบบนิเวศ ($t=-3.150$) ด้านทรัพยากรป่าไม้ ($t=-2.756$) ด้านพืชพรรณ ($t=-2.754$) ด้านการปศุสัตว์ ($t=-2.735$) ด้านประมง ($t=-2.316$) ด้านแมลงและอารักขาพืช ($t=-2.464$) (ตารางที่ 7)

1.4 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม กิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกันเพียงกิจกรรมเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ กิจกรรมถักทอ ($t=-2.361$) (ตารางที่ 7)

2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทาง การเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือน ไทย 4 ภาค ดังต่อไปนี้คือ

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จากโครงการฝนหลวง ($t = 5.293$) ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = 5.086$) โครงการ หลวง ($t = 4.302$) และโครงการสวนจิตรลดา ($t = 3.304$) (ตารางที่ 8)

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = 6.655$) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = 5.991$) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้ง กระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = 5.846$) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ($t = 5.154$) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = 4.978$) และ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = 4.960$) (ตารางที่ 8)

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ แตกต่างกันทุกกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านแมลงและอารักขาพืช ($t = 6.641$) ด้านพืชพรรณ ($t = 5.412$) ด้านการ พัฒนาที่ดิน ($t = 5.224$) ด้านชลประทาน ($t = 4.996$) ด้านการปศุสัตว์ ($t = 4.892$) ด้านทรัพยากรป่าไม้ ($t = 4.832$) ด้านระบบนิเวศ ($t = 4.689$) และด้านประมง ($t = 4.584$) (ตารางที่ 8)

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น ($t = 4.382$) กิจกรรมถักทอ ($t = 3.852$) กิจกรรมปลูกผัก ($t = 3.814$) กิจกรรมมัดย้อม ($t = 3.521$) กิจกรรมดำนานา ($t = 3.417$) กิจกรรมผ้าบาติก ($t = 2.698$) และกิจกรรมเพาะเห็ด ($t = 2.538$) (ตารางที่ 8)

3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการ ต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรม ในเรือน ไทย 4 ภาค ดังต่อไปนี้คือ

3.1 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับโครงการหลวง ($t = 4.488$) โครงการสวนจิตรลดา ($t = 3.706$) ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = 3.622$) และโครงการฝนหลวง ($t = 2.975$) (ตารางที่ 9)

3.2 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง (ตารางที่ 9)

3.3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เยี่ยมชม ด้านแมลงและอารักขาพืช ($t = 4.688$) ด้านชลประทาน ($t = 4.591$) ด้านพืชพรรณ ($t = 4.419$) ด้านการพัฒนาที่ดิน ($t = 4.328$) ด้านทรัพยากรป่าไม้ ($t = 3.709$) ด้านการปศุสัตว์ ($t = 3.681$) ด้านระบบนิเวศ ($t = 3.415$) และด้านประมง ($t = 3.415$) (ตารางที่ 9)

3.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม กิจกรรมปลูกผัก ($t = 5.602$) กิจกรรมมัดข้อม ($t = 5.581$) กิจกรรมเพาะเห็ด ($t = 5.011$) กิจกรรมถักทอ ($t = 3.825$) กิจกรรมผ้าบาติก ($t = 3.019$) กิจกรรมดำนา ($t = 2.900$) และกิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น ($t = 2.756$) (ตารางที่ 9)

4. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ดังต่อไปนี้คือ

4.1 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม โครงการฝนหลวง ($t = -3.950$) และทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.797$) (ตารางที่ 10)

4.2 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -3.580$) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -3.220$) ศูนย์ศึกษาการ

พัฒนาคุณภาพ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -2.825$) และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -2.567$) (ตารางที่ 10)

4.3 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม กิจกรรม ด้านทรัพยากรป่าไม้ ($t = -3.656$) ด้านประมง ($t = -3.535$) ด้านการปศุสัตว์ ($t = -3.421$) ด้านระบบนิเวศ ($t = -3.346$) ด้านพืชพรรณ ($t = -3.186$) ด้านการพัฒนาที่ดิน ($t = -3.149$) ด้านชลประทาน ($t = -2.516$) และด้านแมลงและอารักขาพืช ($t = -2.424$) (ตารางที่ 10)

4.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันจะได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น ($t = -3.468$) กิจกรรมถักทอ ($t = -2.771$) กิจกรรมผ้าบาติก ($t = -2.456$) และกิจกรรมมัดย้อม ($t = -2.104$) (ตารางที่ 10)

5. นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบัน แตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ดังต่อไปนี้คือ

5.1 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -3.015$) โครงการฝนหลวง ($t = -2.845$) และโครงการหลวง ($t = -2.146$) (ตารางที่ 11)

5.2 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เกี่ยวกับ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ($t = -4.768$) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -4.415$) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -4.132$)ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -4.123$) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -3.802$) และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -3.707$) (ตารางที่ 11)

5.3 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จากการเชื่อมชมกิจกรรม ด้านการปศุสัตว์ ($t = -5.301$) ด้านนิทรรศน์วิเทศ ($t = -4.674$) ด้านพืชพรรณ ($t = -4.234$) ด้านแมลงและอารักขาพืช ($t = -4.037$) ด้านทรัพยากรป่าไม้ ($t = -3.783$) ด้านประมง ($t = -3.426$) และด้านการพัฒนาที่ดิน ($t = -3.048$) (ตารางที่ 11)

5.4 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบัน แตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จากการเชื่อมชม กิจกรรมเพาะเห็ด ($t = -5.126$) กิจกรรมปลูกผัก ($t = -4.519$) และกิจกรรมผ้าบาติก ($t = -3.081$) และกิจกรรมถักทอ ($t = -2.634$) (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ที่ได้เชื่อมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของนักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
ชาย (n=137)	44	65	25	2	1	4.08	-1.850	0.065
หญิง (n=165)	61	83	21	-	-	4.24		
โครงการหลวง								
ชาย (n=136)	54	56	25	-	1	4.19	-0.642	0.522
หญิง (n=163)	62	79	22	-	-	4.25		
โครงการฝนหลวง								
ชาย (n=134)	48	60	23	2	1	4.13	-2.755	0.006
หญิง (n=157)	73	69	15	-	-	4.37		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
ชาย (n=138)	48	66	23	1	-	4.17	-1.985	0.048
หญิง (n=155)	63	79	13	-	-	4.32		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=120)	39	53	26	1	1	3.42	-0.766	0.442
หญิง (n=142)	47	71	22	1	1	4.14		

ตารางที่ 7 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=116)	37	51	25	2	1	4.04	-1.936	0.054
หญิง (n=136)	51	65	20	-	-	4.22		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิบูลทอง								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=114)	37	48	28	1	-	4.06	-0.670	0.504
หญิง (n=126)	40	65	18	3	-	4.13		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=119)	31	59	28	1	-	4.01	-1.542	0.124
หญิง (n=134)	44	68	20	2	-	4.15		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=109)	37	46	24	2	-	4.08	-1.036	0.301
หญิง (n=118)	43	54	21	-	-	4.19		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=106)	33	45	26	2	-	4.03	-1.611	0.109
หญิง (n=117)	39	62	15	1	-	4.06		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
ชาย (n=135)	50	57	27	1	-	4.16	-1.761	0.79
หญิง (n=157)	68	70	18	1	-	4.31		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
ชาย (n=125)	43	51	28	3	-	4.07	-2.464	0.014
หญิง (n=147)	64	64	18	1	-	4.30		

ตารางที่ 7 (ต่อ)

จุดเชื่อมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านพืชพรรณ								
ชาย (n=120)	38	45	33	4	-	3.98	-2.754	0.006
หญิง (n=133)	50	65	18	-	-	4.24		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
ชาย (n=122)	38	53	29	2	-	4.04	-3.442	0.001
หญิง (n=143)	62	68	13	-	-	4.34		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
ชาย (n=122)	43	49	27	3	-	4.07	-2.756	0.006
หญิง (n=146)	67	61	18	-	-	4.34		
ด้านประมง								
ชาย (n=82)	30	27	24	1	-	4.05	-2.316	0.022
หญิง (n=100)	43	45	12	-	-	4.31		
ด้านระบบนิเวศ								
ชาย (n=108)	32	45	29	2	-	3.99	-3.150	0.002
หญิง (n=134)	60	54	20	-	-	4.30		
ด้านการปศุสัตว์								
ชาย (n=116)	41	44	28	3	-	4.06	-2.735	0.007
หญิง (n=134)	63	57	11	2	1	4.34		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
ชาย (n=83)	27	29	25	2	-	3.98	-1.416	0.158
หญิง (n=89)	35	36	15	3	-	4.16		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
ชาย (n=67)	17	26	20	4	-	3.84	-1.777	0.078
หญิง (n=68)	26	26	13	3	-	4.10		

ตารางที่ 7 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมด้านา								
ชาย (n=82)	34	29	16	2	1	4.13	-0.828	0.409
หญิง (n=82)	35	35	9	3	-	4.24		
กิจกรรมมัดย้อม								
ชาย (n=93)	26	34	29	4	-	3.88	-1.625	0.106
หญิง (n=107)	29	57	20	1	-	4.07		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
ชาย (n=73)	25	27	18	3	-	4.01	-0.800	0.425
หญิง (n=74)	26	31	17	-	-	4.12		
กิจกรรมถักทอ								
ชาย (n=74)	20	25	23	6	-	3.80	-2.361	0.020
หญิง (n=74)	27	32	13	2	-	4.14		
กิจกรรมผ้าบาติก								
ชาย (n=59)	23	18	14	4	-	4.02	-1.873	0.064
หญิง (n=49)	25	19	3	1	1	4.35		

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
อายุน้อย (n=179)	72	88	18	-	1	4.28	3.304	0.001
อายุมาก (n=123)	33	60	28	2	-	3.72		
โครงการหลวง								
อายุน้อย (n=183)	86	79	17	1	-	4.30	4.302	0.000
อายุมาก (n=116)	30	56	30	-	-	4.00		
โครงการฝนหลวง								
อายุน้อย (n=181)	91	78	11	1	-	4.43	5.293	0.000
อายุมาก (n=110)	30	51	27	1	1	3.98		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=180)	85	83	12	-	-	4.41	5.086	0.000
อายุมาก (n=113)	26	62	24	1	-	4.00		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=157)	67	70	19	1	-	4.29	4.960	0.000
อายุมาก (n=105)	19	54	29	1	2	3.94		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=154)	71	67	16	-	-	4.36	5.991	0.000
อายุมาก (n=98)	17	49	29	2	1	3.81		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=141)	61	61	17	2	-	4.28	4.978	0.000
อายุมาก (n=99)	16	52	29	2	-	3.83		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=149)	62	66	20	1	-	4.27	5.154	0.000
อายุมาก (n=104)	13	61	28	2	-	3.82		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=136)	65	55	16	-	-	4.36	5.846	0.000
อายุมาก (n=91)	15	45	29	2	-	3.80		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=133)	61	59	13	-	-	4.36	6.655	0.000
อายุมาก (n=90)	11	48	28	3	-	3.74		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
อายุน้อย (n=182)	91	72	19	-	-	4.40	4.996	0.000
อายุมาก (n=110)	27	55	26	2	-	3.97		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
อายุน้อย (n=181)	89	76	15	1	-	4.40	6.641	0.000
อายุมาก (n=91)	18	39	31	3	-	3.97		
ด้านพืชพรรณ								
อายุน้อย (n=163)	70	73	19	1	-	4.30	5.412	0.000
อายุมาก (n=90)	18	37	32	3	-	3.78		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
อายุน้อย (n=171)	77	80	14	-	-	4.37	5.224	0.000
อายุมาก (n=94)	23	41	28	2	-	3.90		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
อายุน้อย (n=175)	86	70	18	1	-	4.38	4.832	0.000
อายุมาก (n=93)	24	40	27	2	-	3.92		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

จุดเชื่อมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านประมง								
อายุน้อย (n=109)	55	42	12	-	-	4.39	4.584	0.000
อายุมาก (n=73)	18	30	24	1	-	3.89		
ด้านระบบนิเวศ								
อายุน้อย (n=157)	74	61	21	1	-	4.32	4.689	0.000
อายุมาก (n=85)	18	38	28	1	-	3.86		
ด้านการปศุสัตว์								
อายุน้อย (n=161)	82	60	18	1	-	4.39	4.892	0.000
อายุมาก (n=89)	22	41	21	4	1	3.89		
กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรม บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
อายุน้อย (n=101)	47	36	16	2	-	4.27	3.814	0.000
อายุมาก (n=71)	15	29	24	3	-	4.18		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
อายุน้อย (n=82)	30	34	16	2	-	4.12	2.538	0.012
อายุมาก (n=53)	13	18	17	5	-	3.74		
กิจกรรมค่านา								
อายุน้อย (n=97)	49	37	10	-	1	4.37	3.417	0.001
อายุมาก (n=67)	20	27	15	5	-	3.93		
กิจกรรมมัดข้อม								
อายุน้อย (n=125)	42	59	22	2	-	4.13	3.521	0.001
อายุมาก (n=75)	13	32	27	3	-	3.73		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
อายุน้อย (n=96)	41	41	13	1	-	4.27	4.382	0.000
อายุมาก (n=51)	10	17	22	2	-	3.69		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมถักทอ								
อายุน้อย (n=100)	37	46	13	4	-	4.16	3.852	0.000
อายุมาก (n=48)	10	11	23	4	-	3.56		
กิจกรรมผ้าบาติก								
อายุน้อย (n=75)	37	30	5	2	1	4.32	2.678	0.009
อายุมาก (n=33)	11	7	12	3	-	3.79		

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ								
พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
การศึกษาน้อย (n=139)	67	55	15	1	1	4.34	3.706	0.000
การศึกษามาก (n=163)	38	93	31	-1	-	4.03		
โครงการหลวง								
การศึกษาน้อย (n=143)	78	48	16	-	1	4.41	4.488	0.000
การศึกษามาก (n=156)	38	87	31	-	-	4.04		
โครงการฝนหลวง								
การศึกษาน้อย (n=140)	75	48	15	1	1	4.39	2.975	0.003
การศึกษามาก (n=151)	46	81	23	1	-	4.14		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=138)	72	50	15	1	-	4.40	3.622	0.000
การศึกษามาก (n=155)	39	95	21	-	-	4.12		

ตารางที่ 9 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=125)	60	49	15	1	-	4.34	4.934	0.000
การศึกษามาก (n=137)	26	75	33	1	2	3.89		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=122)	66	41	13	2	-	4.40	5.526	0.000
การศึกษามาก (n=130)	22	75	32	-	1	3.90		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=114)	58	39	15	2	-	4.34	4.999	0.000
การศึกษามาก (n=126)	19	74	31	2	-	3.87		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=123)	60	44	17	2	-	4.32	5.200	0.000
การศึกษามาก (n=130)	15	83	31	1	-	3.86		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=113)	61	34	17	1	-	4.37	4.902	0.000
การศึกษามาก (n=114)	19	66	28	1	-	3.90		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=112)	56	41	14	1	-	4.36	5.243	0.000
การศึกษามาก (n=111)	16	66	27	2	-	3.86		

ตารางที่ 9 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
การศึกษาน้อย (n=141)	79	45	16	1	-	4.43	4.591	0.000
การศึกษามาก (n=151)	39	82	29	1	-	4.05		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
การศึกษาน้อย (n=136)	73	46	16	1	-	4.40	4.688	0.000
การศึกษามาก (n=136)	34	69	30	3	-	3.99		
ด้านพืชพรรณ								
การศึกษาน้อย (n=119)	61	38	19	1	-	4.34	4.419	0.000
การศึกษามาก (n=134)	27	72	32	3	-	3.92		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
การศึกษาน้อย (n=79)	65	1	12	1	-	4.40	4.328	0.000
การศึกษามาก (n=136)	35	70	30	1	-	4.02		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
การศึกษาน้อย (n=129)	73	36	18	2	-	4.33	3.709	0.000
การศึกษามาก (n=139)	37	74	27	1	-	4.06		
ด้านประมง								
การศึกษาน้อย (n=93)	51	27	14	1	-	4.38	3.415	0.000
การศึกษามาก (n=89)	22	45	22	-	-	4.00		
ด้านระบบนิเวศ								
การศึกษาน้อย (n=113)	62	38	12	1	-	4.42	3.415	0.000
การศึกษามาก (n=129)	30	61	37	1	-	4.03		
ด้านการปศุสัตว์								
การศึกษาน้อย (n=121)	66	38	16	1	-	4.40	3.681	0.000
การศึกษามาก (n=129)	38	63	23	4	1	4.03		

ตารางที่ 9 (ต่อ)

จุดเชื่อมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม								
บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
การศึกษาน้อย (n=96)	50	32	13	1	-	4.36	5.602	0.000
การศึกษามาก (n=76)	12	33	27	4	-	3.70		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
การศึกษาน้อย (n=78)	36	29	11	2	-	4.27	5.011	0.000
การศึกษามาก (n=57)	7	23	22	5	-	3.56		
กิจกรรมดำนา								
การศึกษาน้อย (n=94)	49	33	9	2	1	4.35	2.900	0.004
การศึกษามาก (n=70)	20	31	16	3	-	3.97		
กิจกรรมมัดย้อม								
การศึกษาน้อย (n=101)	42	45	13	1	-	4.27	5.581	0.000
การศึกษามาก (n=99)	13	46	36	4	-	3.69		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
การศึกษาน้อย (n=86)	37	32	16	1	-	4.22	2.756	0.007
การศึกษามาก (n=61)	14	26	19	2	-	3.85		
กิจกรรมถักทอ								
การศึกษาน้อย (n=88)	35	36	16	1	-	4.19	3.825	0.000
การศึกษามาก (n=60)	12	21	20	7	-	3.63		
กิจกรรมผ้าบาติก								
การศึกษาน้อย (n=69)	36	25	6	2	-	4.38	3.019	0.004
การศึกษามาก (n=39)	12	12	11	3	1	3.79		

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยว
ที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
อาชีพเกษตร (n=23)	9	5	8	1	-	3.91	-1.123	0.272
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=279)	96	143	38	1	1	4.19		
โครงการหลวง								
อาชีพเกษตร (n=22)	8	6	8	-	-	4.00	-1.483	0.139
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=277)	108	129	39	-	1	4.24		
โครงการฝนหลวง								
อาชีพเกษตร (n=21)	4	7	9	1	-	3.67	-3.950	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=270)	117	122	29	1	1	4.31		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=21)	4	10	7	-	-	3.86	-2.797	0.006
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=272)	107	135	29	1	-	4.28		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=17)	3	9	5	-	-	3.88	-1.235	0.218
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=245)	83	115	43	2	2	4.12		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=17)	2	8	6	1	-	3.65	-2.825	0.005
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=235)	86	108	39	1	1	4.18		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=17)	1	10	5	1	-	3.65	-2.567	0.011
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=223)	76	103	41	3	-	4.13		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=20)	2	10	7	1	-	3.65	-2.813	0.005
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=233)	73	117	41	2	-	4.12		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=16)	2	6	7	1	-	3.56	-3.220	0.001
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=211)	78	94	38	1	-	4.18		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=15)	-	8	6	1	-	3.47	-3.580	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=208)	72	99	35	2	-	4.16		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
อาชีพเกษตร (n=22)	4	12	5	1	-	3.86	-2.516	0.012
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=270)	114	115	40	1	-	4.27		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
อาชีพเกษตร (n=21)	4	10	6	1	-	3.81	-2.424	0.016
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=251)	103	105	40	3	-	4.23		
ด้านพืชพรรณ								
อาชีพเกษตร (n=19)	1	10	7	1	-	3.58	-3.186	0.002
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=234)	87	100	44	3	-	4.16		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
อาชีพเกษตร (n=19)	2	10	6	1	-	3.68	-3.149	0.005
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=246)	98	111	36	1	-	4.24		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
อาชีพเกษตร (n=16)	2	6	7	1	-	3.56	-3.656	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=252)	108	104	38	2	-	4.26		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านประมง								
อาชีพเกษตรกร (n=13)	1	5	6	1	-	3.46	-3.535	0.003
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=169)	72	67	30	-	-	4.25		
ด้านระบบนิเวศ								
อาชีพเกษตรกร (n=13)	1	5	6	1	-	3.46	-3.346	0.005
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=229)	91	94	43	1	-	4.20		
ด้านการปศุสัตว์								
อาชีพเกษตรกร (n=15)	1	7	6	1	-	3.60	-3.421	0.002
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=235)	103	94	33	4	1	4.25		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
อาชีพเกษตรกร (n=18)	3	9	5	1	-	5.67	-1.562	0.120
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=154)	59	56	35	4	-	5.14		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
อาชีพเกษตรกร (n=12)	1	6	4	1	-	3.58	-1.605	0.111
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=123)	42	46	29	6	-	4.01		
กิจกรรมค่านา								
อาชีพเกษตรกร (n=16)	3	8	4	1	-	3.81	-1.885	0.061
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=148)	66	56	21	4	1	4.22		
กิจกรรมมัดข้อม								
อาชีพเกษตรกร (n=13)	2	4	6	1	-	3.54	-2.104	0.037
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=187)	53	87	43	4	-	4.01		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
อาชีพเกษตรกร (n=15)	1	5	8	1	-	3.40	-3.468	0.001
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=132)	50	53	27	2	-	4.14		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมถักทอ								
อาชีพเกษตรกร (n=14)	1	5	6	2	-	3.36	-2.771	0.006
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=134)	46	52	30	6	-	4.03		
กิจกรรมผ้าบาติก								
อาชีพเกษตรกร (n=10)	1	4	4	1	-	3.50	-2.456	0.016
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=98)	47	33	13	4	1	4.23		

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มี
ที่พักปัจจุบันแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=143)	43	75	24	1	-	4.12	-1.209	0.227
อยู่จังหวัดอื่น (n=159)	62	73	22	1	1	4.22		
โครงการหลวง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=137)	41	72	24	-	-	4.12	-2.146	0.033
อยู่จังหวัดอื่น (n=162)	75	63	23	-	1	4.30		
โครงการฝนหลวง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=132)	40	71	20	-	1	4.13	-2.845	0.005
อยู่จังหวัดอื่น (n=159)	81	58	18	2	-	4.37		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=137)	40	75	21	1	-	4.12	-3.015	0.003
อยู่จังหวัดอื่น (n=156)	71	70	15	-	-	4.36		

ตารางที่ 11 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=118)	24	64	28	-	2	3.92	-3.707	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=144)	62	60	20	2	-	4.26		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=114)	24	64	23	2	1	3.94	-3.802	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=138)	64	52	22	-	-	4.30		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=107)	19	58	28	2	-	3.88	-4.123	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=133)	58	55	18	2	-	4.27		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=115)	19	64	30	2	-	3.87	-4.415	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=138)	56	63	18	1	-	4.26		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=99)	20	52	25	2	-	3.89	-4.132	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=128)	60	48	20	-	-	4.31		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=97)	15	55	25	2	-	3.86	-4.768	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=126)	57	52	16	1	-	4.63		

ตารางที่ 11 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=131)	40	64	25	2	-	4.08	-3.274	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=161)	78	63	20	-	-	4.36		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=121)	31	59	30	1	-	3.99	-4.037	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=151)	76	56	16	3	-	4.36		
ด้านพืชพรรณ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=115)	24	57	32	2	-	3.90	-4.234	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=138)	64	53	19	2	-	4.30		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=121)	34	62	23	2	-	4.05	-3.048	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=144)	66	59	19	-	-	4.33		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=122)	38	52	30	2	-	4.03	-3.783	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=146)	72	58	15	1	-	4.38		
ด้านประมง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=84)	24	36	23	1	-	3.99	-3.426	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=98)	49	36	13	-	-	4.37		
ด้านระบบนิเวศ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=110)	26	50	33	1	-	3.92	-4.674	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=132)	66	49	16	1	-	4.36		
ด้านการปศุสัตว์								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=115)	31	51	28	4	1	3.93	-5.301	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=135)	73	50	11	1	-	4.44		

ตารางที่ 11 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม								
บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=80)	17	33	25	5	-	4.19	-4.519	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=92)	45	32	15	-	-	4.33		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=66)	11	24	25	6	-	3.61	-5.126	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=69)	32	28	8	1	-	4.32		
กิจกรรมค่านา								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=79)	24	32	17	5	1	3.91	-4.036	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=85)	45	32	8	-	-	4.44		
กิจกรรมมัดข้อม								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=90)	16	38	32	4	-	3.73	-4.159	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=110)	39	53	17	1	-	4.18		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=59)	10	25	21	3	-	3.71	-4.488	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=88)	41	33	14	-	-	4.31		
กิจกรรมถักทอ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=59)	15	18	21	5	-	3.73	-2.634	0.010
อยู่จังหวัดอื่น (n=89)	32	39	15	3	-	4.12		
กิจกรรมผ้าบาติก								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=43)	16	9	13	4	1	3.81	-3.081	0.003
อยู่จังหวัดอื่น (n=65)	32	28	4	1	-	4.40		

สมมติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และภูมิถิ่นกำเนิดแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน ปรากฏดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ดังนี้คือ

1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.817$) และโครงการสวนหลวง ($t = -3.030$) (ตารางที่ 12)

1.2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน $t = -2.478$) (ตารางที่ 12)

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการจัดกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม (ตารางที่ 12)

1.4 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 12)

2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทาง การเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือน ไทย 4 ภาค ดังนี้คือ

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ตารางที่ 13)

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง 6 (ตารางที่ 13)

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมด้านแมลงและอารักขาพืช ($t = 7.392$) ด้านการพัฒนาที่ดิน ($t = 5.626$) ด้านทรัพยากรป่าไม้ ($t = 5.257$) และด้านประมง ($t = 4.616$) (ตารางที่ 13)

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค (ตารางที่ 13)

3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการ ต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรม ในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน ดังนี้คือ

3.1 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ตารางที่ 14)

3.2 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเชื่อมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง (ตารางที่ 14)

3.3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเชื่อมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม (ตารางที่ 14)

3.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเชื่อมชมกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาคทุกกิจกรรม (ตารางที่ 14)

4. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเชื่อมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน ดังนี้คือ

4.1 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเชื่อมชมโครงการฝนหลวง ($t = -4.416$) และทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.783$) (ตารางที่ 15)

4.2 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเชื่อมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -3.462$) และศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -2.553$) (ตารางที่ 15)

4.3 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเชื่อมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม (ตารางที่ 15)

4.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น ($t = -3.336$) และกิจกรรมมัดข้อม ($t = -2.288$) (ตารางที่ 15)

5. นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน ดังนี้คือ

5.1 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.436$) โครงการฝนหลวง ($t = -2.177$) และโครงการหลวง ($t = -2.074$) (ตารางที่ 16)

5.2 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง (ตารางที่ 16)

5.3 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม (ตารางที่ 16)

5.4 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมการจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยประโยชน์ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
ชาย (n=137)	43	61	30	2	1	4.02	-1.689	0.092
หญิง (n=165)	61	77	25	2	-	4.19		
โครงการหลวง								
ชาย (n=136)	51	55	29	-	1	3.92	-1.126	0.261
หญิง (n=163)	65	74	22	2	-	4.24		
โครงการฝนหลวง								
ชาย (n=134)	44	56	32	2	-	4.06	-3.030	0.003
หญิง (n=157)	71	67	18	1	-	4.32		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
ชาย (n=138)	42	68	27	1	-	4.09	-2.817	0.005
หญิง (n=155)	67	71	17	-	-	4.32		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=120)	37	56	25	1	1	4.23	-0.809	0.419
หญิง (n=142)	45	73	22	2	-	4.13		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=116)	34	50	28	3	1	3.97	-2.478	0.014
หญิง (n=136)	49	67	20	-	-	4.21		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=114)	35	46	31	1	1	3.99	-1.513	0.131
หญิง (n=126)	41	63	21	1	-	4.14		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=119)	33	51	34	1	-	3.97	-1.630	0.104
หญิง (n=134)	41	71	20	2	-	4.13		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=109)	32	46	29	2	-	3.99	-1.931	0.055
หญิง (n=118)	44	52	22	-	-	4.19		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=106)	33	43	28	2	-	4.01	-1.772	0.078
หญิง (n=117)	40	60	16	1	-	4.19		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
ชาย (n=135)	40	67	26	2	-	4.07	-2.119	0.035
หญิง (n=157)	64	70	22	1	-	4.25		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
ชาย (n=125)	37	54	31	3	-	4.08	-2.724	0.007
หญิง (n=147)	60	65	21	1	-	4.67		
ด้านพืชพรรณ								
ชาย (n=120)	35	46	35	4	-	3.93	-2.529	0.012
หญิง (n=133)	47	63	23	-	-	4.18		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
ชาย (n=122)	40	50	29	3	-	4.04	-2.944	0.004
หญิง (n=143)	64	60	19	-	-	4.31		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

จุดเชื่อมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
ชาย (n=122)	39	50	31	2	-	4.03	-2.784	0.006
หญิง (n=146)	65	61	18	2	-	4.29		
ด้านประมง								
ชาย (n=82)	28	25	28	1	-	3.96	-2.130	0.035
หญิง (n=100)	41	42	16	1	-	4.22		
ด้านระบบนิเวศ								
ชาย (n=108)	31	45	30	2	-	3.97	-2.546	0.012
หญิง (n=134)	52	62	18	2	-	4.22		
ด้านการปศุสัตว์								
ชาย (n=116)	38	45	31	2	-	4.02	-3.192	0.002
หญิง (n=134)	58	64	10	2	-	4.33		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
ชาย (n=83)	29	29	23	2	-	4.02	-0.704	0.483
หญิง (n=89)	32	36	20	1	-	4.11		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
ชาย (n=67)	17	24	22	4	-	3.58	-1.931	0.056
หญิง (n=68)	23	30	13	2	-	4.09		
กิจกรรมดำนา								
ชาย (n=82)	31	32	16	3	-	4.11	-1.195	0.234
หญิง (n=82)	32	41	7	2	-	4.25		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

จุดเชื่อมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมมัดข้อม								
ชาย (n=93)	26	33	30	4	-	3.87		
หญิง (n=107)	30	62	14	1	-	4.13	-2.343	0.20
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
ชาย (n=73)	27	23	20	3	-	4.01		
หญิง (n=74)	25	33	15	1	-	4.09	-0.682	0.496
กิจกรรมถักทอ								
ชาย (n=74)	22	24	22	6	-	3.84		
หญิง (n=74)	26	33	12	3	-	4.11	-1.851	0.066
กิจกรรมผ้าบาติก								
ชาย (n=59)	21	20	14	4	-	3.98		
หญิง (n=49)	21	23	4	-	1	4.45	-1.792	0.076

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยประโยชน์ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มี
อายุแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
อายุน้อย (n=179)	76	79	23	1	-	4.28	4.456	0.000
อายุมาก (n=123)	28	59	32	3	1	3.89		
โครงการหลวง								
อายุน้อย (n=183)	90	71	21	1	-	4.37	5.113	0.000
อายุมาก (n=116)	26	58	30	1	1	3.92		
โครงการฝนหลวง								
อายุน้อย (n=181)	88	71	21	1	-	4.36	4.698	0.000
อายุมาก (n=110)	27	52	29	2	-	3.95		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=180)	85	76	19	-	-	4.37	4.819	0.000
อายุมาก (n=113)	24	63	25	1	-	3.97		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=157)	66	70	20	1	-	4.28	4.980	0.000
อายุมาก (n=105)	16	59	27	2	1	3.82		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=154)	65	68	20	1	-	4.28	4.732	0.000
อายุมาก (n=98)	18	49	28	2	1	3.83		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=141)	60	59	20	1	1	4.25	4.387	0.000
อายุมาก (n=99)	16	50	32	1	-	3.81		

ตารางที่ 13 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=149)	60	64	24	1	-	4.23	4.601	0.000
อายุมาก (n=104)	14	58	30	2	-	3.81		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=136)	64	52	20	-	-	4.32	5.953	0.000
อายุมาก (n=91)	12	46	31	2	-	3.75		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=133)	62	57	14	-	-	4.36	6.797	0.000
อายุมาก (n=90)	11	46	30	3	-	3.72		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
อายุน้อย (n=182)	81	81	19	1	-	4.21	4.954	0.000
อายุมาก (n=110)	23	56	29	2	-	3.91		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
อายุน้อย (n=181)	84	79	17	1	-	4.36	7.398	0.000
อายุมาก (n=91)	13	40	35	3	-	3.69		
ด้านพืชพรรณ								
อายุน้อย (n=163)	66	72	24	1	-	4.25	5.225	0.000
อายุมาก (n=90)	16	37	34	3	-	3.73		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
อายุน้อย (n=171)	82	71	18	-	-	4.37	5.626	0.000
อายุมาก (n=94)	22	39	30	3	-	3.85		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
อายุน้อย (n=175)	83	72	18	2	-	4.35	5.257	0.000
อายุมาก (n=93)	21	39	31	2	-	3.85		

ตารางที่ 13 (ต่อ)

จุดเชื่อมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านประมง								
อายุน้อย (n=109)	53	39	17	-	-	4.33	4.616	0.000
อายุมาก (n=73)	16	28	27	2	-	3.79		
ด้านระบบนิเวศ								
อายุน้อย (n=157)	68	68	18	3	-	4.28	4.822	0.000
อายุมาก (n=85)	15	39	30	1	-	3.80		
ด้านการปศุสัตว์								
อายุน้อย (n=161)	75	68	18	-	-	4.35	4.845	0.000
อายุมาก (n=89)	21	41	23	4	-	3.89		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
อายุน้อย (n=101)	46	38	16	1	-	4.28	4.136	0.000
อายุมาก (n=71)	15	27	27	2	-	3.77		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
อายุน้อย (n=82)	28	35	17	2	-	4.08	2.350	0.020
อายุมาก (n=53)	12	19	18	4	-	3.74		
กิจกรรมค่านา								
อายุน้อย (n=97)	45	42	9	1	-	4.35	3.393	0.001
อายุมาก (n=67)	18	31	14	4	-	3.94		
กิจกรรมมัดข้อม								
อายุน้อย (n=125)	42	63	18	2	-	4.16	3.634	0.000
อายุมาก (n=75)	14	32	26	3	-	3.76		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
อายุน้อย (n=96)	43	39	13	1	-	4.29	4.927	0.000
อายุมาก (n=51)	9	17	22	3	-	3.63		

ตารางที่ 13 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมถักทอ								
อายุน้อย (n=100)	38	45	13	4	-	4.17	3.841	0.000
อายุมาก (n=48)	10	12	21	5	-	3.56		
กิจกรรมผ้าบาติก								
อายุน้อย (n=75)	33	35	5	1	1	4.29	3.159	0.003
อายุมาก (n=33)	9	8	13	3	-	3.70		

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยประโยชน์ที่ได้รับ จากพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มี
ระดับการศึกษาแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
การศึกษาน้อย (n=139)	69	52	17	1	-	4.36	5.059	0.000
การศึกษามาก (n=163)	35	86	38	3	1	3.93		
โครงการหลวง								
การศึกษาน้อย (n=143)	81	43	19	-	-	4.43	5.461	0.000
การศึกษามาก (n=156)	35	86	32	2	1	3.97		
โครงการฝนหลวง								
การศึกษาน้อย (n=140)	71	47	21	1	-	4.34	3.091	0.002
การศึกษามาก (n=151)	44	76	29	2	-	4.07		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=138)	69	49	19	1	-	4.35	3.080	0.002
การศึกษามาก (n=155)	40	90	25	-	-	4.09		

ตารางที่ 14 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=125)	57	49	18	1	-	4.29	4.167	0.000
การศึกษามาก (n=137)	25	80	29	2	1	3.91		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=122)	57	45	17	3	-	4.28	3.568	0.000
การศึกษามาก (n=130)	26	72	31	-	1	3.94		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=114)	54	38	19	2	1	4.25	3.349	0.001
การศึกษามาก (n=126)	22	71	33	-	-	3.91		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=123)	57	41	23	2	-	4.24	4.014	0.000
การศึกษามาก (n=130)	17	81	31	1	-	3.88		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=113)	57	35	20	1	-	4.31	4.414	0.000
การศึกษามาก (n=114)	19	63	31	1	-	3.88		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=112)	58	37	16	1	-	4.36	5.353	0.000
การศึกษามาก (n=111)	15	66	28	2	-	3.85		

ตารางที่ 14 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
การศึกษาน้อย (n=141)	68	54	18	1	-	4.34	3.911	0.000
การศึกษามาก (n=151)	36	83	30	2	-	4.01		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
การศึกษาน้อย (n=136)	71	46	18	1	-	4.38	5.389	0.000
การศึกษามาก (n=136)	26	73	34	3	-	3.90		
ด้านพืชพรรณ								
การศึกษาน้อย (n=119)	56	41	21	1	-	4.28	4.213	0.000
การศึกษามาก (n=134)	26	68	37	3	-	3.87		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
การศึกษาน้อย (n=129)	68	44	16	1	-	4.39	4.256	0.000
การศึกษามาก (n=136)	36	66	32	2	-	4.00		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
การศึกษาน้อย (n=129)	70	38	20	1	-	4.37	4.109	0.000
การศึกษามาก (n=139)	34	73	29	3	-	3.99		
ด้านประมง								
การศึกษาน้อย (n=93)	47	27	18	1	-	4.29	3.052	0.003
การศึกษามาก (n=89)	22	40	26	1	-	3.48		
ด้านระบบนิเวศ								
การศึกษาน้อย (n=113)	58	38	15	2	-	4.35	4.552	0.000
การศึกษามาก (n=129)	25	69	33	2	-	3.91		
ด้านการปศุสัตว์								
การศึกษาน้อย (n=121)	61	42	17	1	-	4.35	3.263	0.001
การศึกษามาก (n=129)	35	67	24	3	-	4.04		

ตารางที่ 14 (ต่อ)

จุดเชื่อมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม								
บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
การศึกษาน้อย (n=96)	46	36	13	1	-	4.32	4.835	0.000
การศึกษามาก (n=76)	15	29	30	2	-	3.75		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
การศึกษาน้อย (n=78)	33	32	11	2	-	4.23	4.837	0.000
การศึกษามาก (n=57)	7	22	24	4	-	3.56		
กิจกรรมดำนา								
การศึกษาน้อย (n=94)	46	36	10	2	-	4.34	3.501	0.003
การศึกษามาก (n=70)	17	37	13	3	-	3.97		
กิจกรรมมัดข้อม								
การศึกษาน้อย (n=101)	40	48	12	1	-	4.34	4.797	0.000
การศึกษามาก (n=99)	16	47	32	4	-	3.76		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
การศึกษาน้อย (n=86)	38	30	16	2	-	4.21	2.594	0.010
การศึกษามาก (n=61)	14	26	19	2	-	3.85		
กิจกรรมถักทอ								
การศึกษาน้อย (n=88)	35	34	17	2	-	4.16	3.154	0.002
การศึกษามาก (n=60)	13	23	17	7	-	3.70		
กิจกรรมผ้าบาติก								
การศึกษาน้อย (n=69)	30	30	8	1	-	4.29	2.478	0.016
การศึกษามาก (n=39)	12	13	10	3	1	3.82		

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยประโยชน์ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยว
ที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
อาชีพเกษตรกร (n=23)	8	5	9	1	-	3.87	-1.342	0.192
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=279)	96	133	46	3	1	4.15		
โครงการหลวง								
อาชีพเกษตรกร (n=22)	7	7	8	-	-	3.95	-1.536	0.126
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=227)	109	122	43	2	-	4.21		
โครงการฝนหลวง								
อาชีพเกษตรกร (n=21)	2	9	8	2	-	3.52	-4.416	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=270)	113	114	42	1	-	4.25		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
อาชีพเกษตรกร (n=21)	3	11	7	-	-	3.80	-2.783	0.006
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=272)	106	128	37	1	-	4.25		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตรกร (n=17)	1	11	5	-	-	3.76	-1.907	0.058
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=245)	81	118	42	3	1	4.12		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตรกร (n=17)	2	8	6	1	-	3.65	-2.553	0.011
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=235)	81	109	42	2	1	4.14		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตรกร (n=17)	1	9	6	1	-	3.59	-2.696	0.008
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=223)	75	100	46	1	1	4.11		

ตารางที่ 15 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=20)	2	9	8	1	-	3.60	-2.896	0.004
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=233)	72	113	46	2	-	4.28		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=16)	2	6	7	1	-	3.56	-2.913	0.004
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=211)	74	92	44	1	-	4.13		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=15)	-	8	6	1	-	3.60	-3.462	0.001
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=208)	73	95	38	2	-	4.15		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
อาชีพเกษตร (n=22)	3	13	5	1	-	3.82	-2.375	0.018
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=270)	101	124	43	2	-	4.20		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
อาชีพเกษตร (n=21)	4	10	6	1	-	3.81	-2.039	0.042
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=251)	93	109	46	3	-	4.16		
ด้านพืชพรรณ								
อาชีพเกษตร (n=19)	1	10	7	1	-	3.60	-3.838	0.005
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=234)	81	99	51	3	-	4.10		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
อาชีพเกษตร (n=19)	1	10	7	1	-	3.58	-3.690	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=246)	103	100	41	2	-	4.24		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
อาชีพเกษตร (n=16)	2	5	8	1	-	3.50	-3.673	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=252)	102	106	41	3	-	4.21		

ตารางที่ 15 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนนเฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านประมง								
อาชีพเกษตรกร (n=13)	-	5	7	1	-	3.30	-3.276	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=169)	69	62	37	1	-	4.18		
ด้านระบบนิเวศ								
อาชีพเกษตรกร (n=13)	1	5	6	1	-	3.46	-3.175	0.002
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=229)	82	102	42	3	-	4.10		
ด้านการปศุสัตว์								
อาชีพเกษตรกร (n=15)	-	8	6	1	-	3.47	-3.893	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=235)	96	101	35	3	-	4.23		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
อาชีพเกษตรกร (n=18)	3	8	6	1	-	3.72	-1.914	0.057
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=154)	58	57	37	2	-	4.11		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
อาชีพเกษตรกร (n=12)	1	6	4	1	-	3.58	-1.551	0.123
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=123)	39	48	31	5	-	3.98		
กิจกรรมค่านา								
อาชีพเกษตรกร (n=16)	2	9	4	1	-	3.75	-2.353	0.020
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=148)	61	64	19	4	-	4.22		
กิจกรรมมัดข้อม								
อาชีพเกษตรกร (n=13)	2	4	6	1	-	3.54	-2.288	0.023
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=187)	54	91	38	4	-	4.04		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
อาชีพเกษตรกร (n=15)	1	5	8	1	-	3.40	-3.336	0.001
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=132)	51	51	27	3	-	4.14		

ตารางที่ 15 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมถักทอ								
อาชีพเกษตรกร (n=14)	1	5	6	2	-	3.36	-2.765	0.006
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=134)	47	52	28	7	-	4.04		
กิจกรรมผ้าบาติก								
อาชีพเกษตรกร (n=10)	1	4	4	1	1	3.50	-2.383	0.019
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=98)	41	39	14	3	1	4.18		

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยประโยชน์ที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=143)	39	74	28	1	1	4.04	-1.802	0.072
อยู่จังหวัดอื่น (n=159)	65	64	27	3	-	4.20		
โครงการหลวง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=137)	40	69	26	1	1	4.06	-2.704	0.007
อยู่จังหวัดอื่น (n=162)	76	60	25	1	-	4.30		
โครงการฝนหลวง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=132)	41	63	28	-	-	4.10	-2.177	0.030
อยู่จังหวัดอื่น (n=159)	74	60	22	3	-	4.29		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=137)	40	73	23	1	-	4.11	-2.436	0.015
อยู่จังหวัดอื่น (n=156)	69	66	21	-	-	4.31		

ตารางที่ 16 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=118)	24	65	26	2	1	3.92	-3.494	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=144)	58	64	21	1	-	4.24		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=114)	28	56	26	3	1	3.94	-3.132	0.002
อยู่จังหวัดอื่น (n=138)	55	61	22	-	-	4.24		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=107)	20	57	29	1	-	3.89	-3.218	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=133)	56	52	23	1	1	4.21		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=115)	21	61	31	2	-	3.88	-3.537	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=138)	53	61	23	1	-	4.20		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=99)	20	47	30	2	-	3.86	-4.185	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=128)	56	51	21	-	-	4.27		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=97)	21	46	28	2	-	3.87	-3.873	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=126)	52	57	16	1	-	4.27		

ตารางที่ 16 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=131)	34	66	28	3	-	4.00	-3.689	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=161)	70	71	20	-	-	4.31		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=121)	26	61	33	1	-	3.93	-4.191	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=151)	71	58	19	3	-	4.30		
ด้านพืชพรรณ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=115)	29	49	35	2	-	3.91	-2.819	0.005
อยู่จังหวัดอื่น (n=138)	53	60	23	2	-	4.19		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=121)	34	57	27	3	-	4.01	-3.597	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=144)	70	53	21	-	-	4.34		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=122)	38	51	29	4	-	3.35	-3.283	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=146)	66	60	20	-	-	4.32		
ด้านประมง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=84)	21	34	28	1	-	3.89	-3.542	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=98)	48	33	16	1	-	4.31		
ด้านระบบนิเวศ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=110)	20	55	32	3	-	3.84	-5.337	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=132)	63	52	16	1	-	4.34		
ด้านการปศุสัตว์								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=115)	26	58	28	3	-	3.93	-5.191	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=135)	70	51	13	1	-	4.41		

ตารางที่ 16 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม ของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม								
บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=80)	17	32	28	3	-	3.79	-4.430	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=92)	44	33	15	-	-	4.14		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=66)	10	27	24	5	-	3.60	-4.404	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=69)	30	27	11	1	-	4.25		
กิจกรรมค่านา								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=79)	23	38	13	5	-	4.00	-2.943	0.004
อยู่จังหวัดอื่น (n=85)	40	35	10	-	-	4.35		
กิจกรรมมัดข้อม								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=90)	15	45	26	4	-	3.79	-3.761	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=110)	41	50	18	1	-	4.19		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=59)	11	25	19	4	-	3.37	-4.153	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=88)	41	31	16	-	-	4.28		
กิจกรรมถักทอ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=59)	13	20	20	6	-	3.68	-3.376	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=89)	35	37	14	3	-	4.17		
กิจกรรมผ้าบาติก								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=43)	12	14	13	3	1	3.77	-3.299	0.002
อยู่จังหวัดอื่น (n=65)	30	29	5	1	-	4.35		

สมมติฐานที่ 3 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และภูมิฐานะแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจ จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้คือ

1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการฝนหลวง ($t = -2.631$) (ตารางที่ 16)

1.2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากที่เยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -2.137$) (ตารางที่ 17)

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเยี่ยมชมกิจกรรม ด้านพืชพรรณ ($t = -3.174$) ด้านทรัพยากรป่าไม้ ($t = -2.357$) ด้านการพัฒนาที่ดิน ($t = -2.351$) และด้านการปศุสัตว์ ($t = -2.291$) (ตารางที่ 17)

1.4 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมมดขี้หอม ($t = -2.866$) กิจกรรมผ้าบาติก ($t = -2.351$) กิจกรรมเพาะเห็ด ($t = -2.190$) และกิจกรรมถักทอ ($t = -2.078$) (ตารางที่ 17)

1.5 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) ($t = -2.386$) ห้องสุขา ($t = -2.091$) (ตารางที่ 17)

2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้คือ

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเยี่ยมชมโครงการหลวง ($t = 4.791$) โครงการฝั้นหลวง ($t = 4.343$) ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = 4.088$) และโครงการสวนจิตรลดา ($t = 3.623$) (ตารางที่ 18)

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง (ตารางที่ 18)

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม (ตารางที่ 18)

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการชมกิจกรรมถักทอ ($t = 4.281$) และกิจกรรมผ้าบาติก ($t = 2.667$) (ตารางที่ 18)

2.5 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) ($t = 7.200$) ศูนย์อาหาร ($t = 5.031$) เส้นทางเดินเยี่ยมชม ($t = 4.588$) และห้องสมุด ($t = 2.027$) (ตารางที่ 18)

3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 19) ดังต่อไปนี้คือ

3.1 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ตารางที่ 19)

3.2 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง (ตารางที่ 19)

3.3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ (ตารางที่ 19)

3.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาคทุกกิจกรรม (ตารางที่ 19)

3.5 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการ ศูนย์อาหาร ($t = 6.839$) เส้นทางเข้าถึง ($t = 6.243$) ห้องสมุด ($t = 4.222$) และห้องสุขา ($t = 3.818$) (ตารางที่ 19)

4. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้คือ

4.1 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันจะได้รับความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการฝนหลวง ($t = -3.031$) และทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.885$) (ตารางที่ 20)

4.2 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -3.968$) และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -2.617$) (ตารางที่ 20)

4.3 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ (ตารางที่ 20)

4.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ได้เยี่ยมชม กิจกรรมลัดทอ ($t = -3.078$) กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น ($t = -3.318$) กิจกรรมดำนา ($t = -2.756$) และกิจกรรมผ้าบาติก ($t = -2.750$) (ตารางที่ 20)

4.5 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันจะได้รับความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการห้องสมุด ($t = -2.535$) และข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) ($t = -2.229$) (ตารางที่ 20)

5. นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้คือ

5.1 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเยี่ยมชมโครงการหลวง ($t = -3.190$) (ตารางที่ 21)

5.2 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ตารางที่ 21)

5.3 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม (ตารางที่ 21)

5.4 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาคทุกกิจกรรม (ตารางที่ 21)

5.5 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการผู้เข้าชม/วิทยากรประจำอาคาร ($t = -4.703$) ศูนย์อาหาร ($t = -4.393$) ห้องสุขา ($t = -3.382$) และเส้นทางเข้าถึง ($t = -1.976$) (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
ชาย (n=137)	49	58	27	2	1	4.11	-0.589	0.556
หญิง (n=165)	61	73	29	1	1	4.16		
โครงการหลวง								
ชาย (n=136)	50	59	26	-	1	4.15	-0.680	0.497
หญิง (n=163)	66	67	29	1	-	4.21		
โครงการฝนหลวง								
ชาย (n=134)	44	62	26	2	-	4.10	-2.631	0.009
หญิง (n=157)	73	63	21	-	-	4.33		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
ชาย (n=138)	44	71	23	-	-	4.15	-1.572	0.117
หญิง (n=155)	63	72	20	-	-	4.28		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=114)	32	53	25	3	1	3.98	-1.171	0.243
หญิง (n=142)	47	72	21	1	1	4.15		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=116)	36	52	25	2	1	4.38	-1.964	0.051
หญิง (n=136)	56	55	25	-	-	4.23		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=114)	37	51	25	1	-	4.09	-0.400	0.689
หญิง (n=126)	44	55	26	1	-	4.11		

ตารางที่ 17 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=119)	35	53	28	1	2	3.99	-2.137	0.034
หญิง (n=134)	48	67	17	2	-	4.20		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=109)	37	44	25	2	1	4.05	-1.472	0.142
หญิง (n=118)	45	54	18	-	1	4.20		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
ชาย (n=106)	38	42	24	2	-	4.09	-1.631	0.104
หญิง (n=117)	44	60	12	1	-	4.26		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
ชาย (n=135)	52	53	29	1	-	4.81	-1.606	0.109
หญิง (n=157)	66	71	20	-	-	4.29		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
ชาย (n=125)	42	50	30	3	-	4.05	-1.639	0.102
หญิง (n=147)	62	58	24	2	1	4.21		
ด้านพืชพรรณ								
ชาย (n=120)	35	44	36	5	-	3.91	-3.174	0.002
หญิง (n=133)	56	53	23	1	-	4.23		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
ชาย (n=122)	42	51	26	3	-	4.08	-2.351	0.019
หญิง (n=143)	66	57	19	-	1	4.31		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
ชาย (n=122)	43	46	30	3	-	4.06	-2.357	0.019
หญิง (n=146)	68	58	17	1	2	4.29		

ตารางที่ 17 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านประมง								
ชาย (n=82)	30	28	23	1	-	4.06	-1.637	0.103
หญิง (n=100)	44	41	13	1	1	4.26		
ด้านระบบนิเวศ								
ชาย (n=108)	37	44	25	2	-	4.07	-1.624	0.106
หญิง (n=134)	58	51	24	1	-	4.24		
ด้านการปศุสัตว์								
ชาย (n=116)	46	43	23	4	-	4.13	-2.291	0.023
หญิง (n=134)	64	57	11	1	1	4.36		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
ชาย (n=83)	31	29	21	2	-	4.07	0.280	0.780
หญิง (n=89)	34	30	20	4	1	4.03		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
ชาย (n=67)	14	28	21	4	-	3.78	-2.190	0.030
หญิง (n=68)	27	24	14	3	-	4.10		
กิจกรรมค่านา								
ชาย (n=82)	34	29	16	3	-	4.15	-0.964	0.337
หญิง (n=82)	36	33	12	1	-	4.27		
กิจกรรมมัดข้อม								
ชาย (n=93)	23	37	29	4	-	3.85	-2.866	0.005
หญิง (n=107)	36	54	16	1	-	4.17		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
ชาย (n=73)	28	26	16	3	-	4.08	-0.579	0.563
หญิง (n=74)	29	29	15	1	-	4.16		

ตารางที่ 17 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมรถกอล์ฟ								
ชาย (n=74)	22	27	19	6	-	3.88	-2.078	0.040
หญิง (n=74)	29	31	12	2	-	4.18		
กิจกรรมผ้าบาติก								
ชาย (n=59)	23	19	13	4	-	4.03	-2.351	0.021
หญิง (n=49)	26	20	2	-	1	4.41		
การบริการ และแหล่งบริการที่ เกี่ยวข้อง								
ข้อมูลการจัดแสดง								
ชาย (n=148)	56	56	32	4	-	4.11	-2.386	0.018
หญิง (n=181)	93	59	25	3	1	4.33		
อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง								
ชาย (n=148)	42	36	42	20	8	3.56	0.902	0.368
หญิง (n=181)	38	48	61	26	8	3.23		
ผู้นำชม/วิทยากรประจำอาคาร								
ชาย (n=95)	31	35	24	4	1	3.96	-0.816	0.416
หญิง (n=115)	46	33	34	1	1	4.18		
การบริการข้อมูล (ประชาสัมพันธ์)								
ชาย (n=97)	33	28	29	5	2	3.87	-0.014	0.988
หญิง (n=115)	36	39	31	8	1	3.88		
เส้นทางเข้าถึง								
ชาย (n=148)	43	53	43	7	2	3.86	-0.585	0.009
หญิง (n=181)	51	73	49	8	-	3.92		
เส้นทางเดินเยี่ยมชม								
ชาย (n=148)	49	46	44	5	4	3.85	-0.630	0.529
หญิง (n=181)	53	72	51	4	1	3.95		

ตารางที่ 17 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์อาหาร								
ชาย (n=117)	34	22	39	19	3	3.56	0.433	0.65
หญิง (n=143)	30	38	51	21	3	3.50		
ร้านขายของที่ระลึก								
ชาย (n=78)	27	15	24	10	2	3.71	1.169	0.244
หญิง (n=95)	24	19	34	17	1	3.29		
ห้องสุขา								
ชาย (n=143)	45	53	35	9	1	3.92	-2.091	0.037
หญิง (n=170)	54	85	29	2	-	4.18		
ห้องสมุด								
ชาย (n=84)	29	23	25	7	-	3.88	-0.283	0.777
หญิง (n=80)	29	23	22	5	1	3.92		

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
อายุน้อย (n=179)	77	77	23	1	1	4.27	3.623	0.000
อายุมาก (n=123)	33	54	33	2	1	3.94		
โครงการหลวง								
อายุน้อย (n=183)	89	70	23	1	-	4.35	4.791	0.000
อายุมาก (n=116)	27	56	32	-	1	3.93		
โครงการฝนหลวง								
อายุน้อย (n=181)	89	71	20	1	-	4.37	4.343	0.000
อายุมาก (n=110)	28	54	27	1	-	3.99		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=180)	81	80	19	-	-	4.34	4.088	0.000
อายุมาก (n=113)	26	63	24	-	-	4.02		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=151)	67	62	20	1	1	4.13	4.469	0.000
อายุมาก (n=105)	18	57	26	3	1	3.84		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=154)	72	59	23	-	-	4.32	4.744	0.000
อายุมาก (n=98)	20	48	27	2	1	3.86		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=141)	61	58	21	1	-	4.27	4.058	0.000
อายุมาก (n=99)	20	48	30	1	-	3.88		

ตารางที่ 18 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=149)	64	65	18	1	1	4.28	4.325	0.000
อายุมาก (n=104)	19	55	27	2	1	3.86		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=136)	67	49	19	-	1	4.33	4.861	0.000
อายุมาก (n=91)	15	49	24	2	1	3.82		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อายุน้อย (n=133)	69	52	12	-	-	4.43	6.647	0.000
อายุมาก (n=90)	13	50	24	3	-	3.81		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
อายุน้อย (n=182)	89	73	20	-	-	4.38	4.656	0.000
อายุมาก (n=110)	29	51	29	1	-	3.98		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
อายุน้อย (n=181)	87	70	21	2	1	4.33	5.696	0.000
อายุมาก (n=91)	17	38	33	3	-	2.82		
ด้านพืชพรรณ								
อายุน้อย (n=163)	72	61	29	1	-	4.25	4.642	0.000
อายุมาก (n=90)	19	36	30	5	-	3.77		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
อายุน้อย (n=171)	85	67	19	-	-	4.39	5.351	0.000
อายุมาก (n=94)	23	41	26	3	1	3.87		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
อายุน้อย (n=175)	89	62	23	-	1	4.36	4.908	0.000
อายุมาก (n=93)	22	42	24	4	1	3.86		

ตารางที่ 18 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านประมง								
อายุน้อย (n=109)	56	39	14	-	-	4.39	4.551	0.000
อายุมาก (n=73)	18	30	22	2	1	3.85		
ด้านระบบนิเวศ								
อายุน้อย (n=157)	76	59	20	2	-	4.33	4.642	0.000
อายุมาก (n=85)	19	36	29	1	-	3.86		
ด้านการปศุสัตว์								
อายุน้อย (n=161)	86	60	15	-	-	4.44	5.331	0.000
อายุมาก (n=89)	24	40	19	5	1	3.91		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
อายุน้อย (n=101)	49	30	18	3	1	4.22	2.940	0.004
อายุมาก (n=71)	16	29	23	3	-	3.82		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
อายุน้อย (n=82)	28	32	18	4	-	4.02	1.380	0.170
อายุมาก (n=53)	13	20	17	3	-	3.81		
กิจกรรมค่านา								
อายุน้อย (n=97)	50	35	11	1	-	4.37	3.419	0.001
อายุมาก (n=67)	20	27	17	3	-	3.96		
กิจกรรมมัดข้อม								
อายุน้อย (n=125)	43	60	20	2	-	4.15	3.120	0.002
อายุมาก (n=75)	16	31	25	3	-	3.80		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
อายุน้อย (n=96)	47	34	13	2	-	4.31	3.929	0.000
อายุมาก (n=51)	10	21	18	2	-	3.76		

ตารางที่ 18 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมรถกอล์ฟ								
อายุน้อย (n=100)	42	43	11	4	-	4.23	4.281	0.000
อายุมาก (n=48)	9	15	20	4	-	3.60		
กิจกรรมผ้าบาติก								
อายุน้อย (n=75)	38	30	5	1	1	4.37	2.667	0.010
อายุมาก (n=33)	11	9	10	3	-	3.85		
การบริการ และแหล่งบริการที่ เกี่ยวข้อง								
ข้อมูลการจัดแสดง								
อายุน้อย (n=195)	117	57	19	2	-	4.48	7.200	0.000
อายุมาก (n=134)	32	58	38	5	1	3.86		
อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง								
อายุน้อย (n=195)	67	48	45	26	9	3.71	4.112	0.000
อายุมาก (n=134)	13	36	58	20	7	3.21		
ผู้นำชม/วิทยากรประจำอาคาร								
อายุน้อย (n=145)	64	50	28	1	2	4.19	4.441	0.000
อายุมาก (n=65)	13	18	30	4	-	3.62		
การบริการข้อมูล (ประชาสัมพันธ์)								
อายุน้อย (n=137)	58	41	30	8	-	4.09	4.376	0.000
อายุมาก (n=75)	11	26	30	5	3	3.45		
เส้นทางเข้าถึง								
อายุน้อย (n=195)	72	67	48	7	1	4.03	3.476	0.001
อายุมาก (n=134)	22	59	44	8	1	3.69		
เส้นทางเดินเยี่ยมชม								
อายุน้อย (n=195)	78	66	46	4	1	4.11	4.588	0.000
อายุมาก (n=134)	24	52	49	5	4	3.65		

ตารางที่ 18 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์อาหาร								
อายุน้อย (n=158)	53	37	49	19	-	3.78	5.031	0.000
อายุมาก (n=102)	11	23	41	21	6	3.06		
ร้านขายของที่ระลึก								
อายุน้อย (n=111)	43	21	32	15	-	3.83	3.811	0.000
อายุมาก (n=62)	8	13	26	12	3	3.18		
ห้องสุขา								
อายุน้อย (n=187)	71	81	31	4	-	4.17	3.680	0.000
อายุมาก (n=126)	28	57	33	7	1	3.83		
ห้องสมุด								
อายุน้อย (n=105)	44	26	28	7	-	4.02	2.027	0.045
อายุมาก (n=59)	14	20	19	5	1	3.69		

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
การศึกษาน้อย (n=139)	67	52	18	2	-	4.23	3.811	0.000
การศึกษามาก (n=163)	43	79	38	1	2	3.98		
โครงการหลวง								
การศึกษาน้อย (n=143)	77	44	21	1	-	4.38	4.238	0.000
การศึกษามาก (n=156)	39	82	34	-	1	4.01		
โครงการฝนหลวง								
การศึกษาน้อย (n=140)	75	42	21	2	-	4.36	2.929	0.004
การศึกษามาก (n=151)	42	83	26	-	-	4.11		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=138)	64	55	19	-	-	4.33	2.559	0.011
การศึกษามาก (n=155)	43	88	24	-	-	4.12		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=125)	58	48	17	2	-	4.30	4.045	0.000
การศึกษามาก (n=137)	27	77	29	2	2	3.91		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=122)	64	40	16	2	-	4.36	4.511	0.000
การศึกษามาก (n=130)	28	67	34	-	1	3.93		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=114)	57	40	15	2	-	4.33	4.527	0.000
การศึกษามาก (n=126)	24	66	36	-	-	3.90		

ตารางที่ 19 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=123)	61	39	20	2	1	4.28	3.476	0.001
การศึกษามาก (n=130)	22	81	25	1	1	3.94		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=113)	62	33	17	1	-	4.38	4.933	0.000
การศึกษามาก (n=114)	20	65	26	1	2	3.88		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
การศึกษาน้อย (n=112)	63	34	14	1	-	4.42	5.115	0.000
การศึกษามาก (n=111)	19	68	22	2	-	3.94		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
การศึกษาน้อย (n=141)	77	47	16	1	-	4.48	4.396	0.000
การศึกษามาก (n=151)	41	77	33	-	-	4.05		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
การศึกษาน้อย (n=136)	74	45	16	1	-	4.41	5.884	0.000
การศึกษามาก (n=136)	30	63	38	4	1	3.86		
ด้านพืชพรรณ								
การศึกษาน้อย (n=119)	62	35	19	3	-	4.31	4.329	0.000
การศึกษามาก (n=134)	29	62	40	3	-	3.87		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
การศึกษาน้อย (n=129)	74	41	13	1	-	4.45	5.381	0.000
การศึกษามาก (n=136)	34	67	32	2	1	3.96		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
การศึกษาน้อย (n=129)	72	39	16	2	-	4.40	4.259	0.000
การศึกษามาก (n=139)	39	65	31	2	2	3.99		

ตารางที่ 19 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านประมง								
การศึกษาน้อย (n=93)	52	26	14	1	-	4.39	3.776	0.000
การศึกษามาก (n=89)	22	43	22	1	1	3.94		
ด้านระบบนิเวศ								
การศึกษาน้อย (n=113)	65	34	11	3	-	4.42	5.035	0.000
การศึกษามาก (n=129)	30	61	38	-	-	3.94		
ด้านการปศุสัตว์								
การศึกษาน้อย (n=121)	69	38	13	1	-	4.45	3.848	0.000
การศึกษามาก (n=129)	41	62	21	4	1	4.07		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
การศึกษาน้อย (n=96)	50	32	12	2	-	4.35	5.234	0.000
การศึกษามาก (n=76)	15	27	29	4	1	3.67		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
การศึกษาน้อย (n=78)	34	28	13	3	-	4.19	4.115	0.000
การศึกษามาก (n=57)	7	24	22	4	-	3.60		
กิจกรรมค่านา								
การศึกษาน้อย (n=94)	49	32	11	2	-	4.36	2.892	0.004
การศึกษามาก (n=70)	21	30	17	2	-	4.00		
กิจกรรมมัดข้อม								
การศึกษาน้อย (n=101)	40	47	13	1	-	4.25	4.295	0.000
การศึกษามาก (n=99)	19	44	32	4	-	3.79		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
การศึกษาน้อย (n=86)	43	27	15	1	-	4.30	3.198	0.000
การศึกษามาก (n=61)	14	28	16	3	-	3.87		

ตารางที่ 19 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมรถกอล์ฟ								
การศึกษาน้อย (n=88)	40	32	15	1	-	4.26	4.131	0.000
การศึกษามาก (n=60)	11	26	16	7	-	2.57		
กิจกรรมผ้าบาติก								
การศึกษาน้อย (n=69)	37	26	5	1	-	4.43	3.274	0.002
การศึกษามาก (n=39)	12	13	10	3	1	3.82		
การบริการ และแหล่งบริการที่ เกี่ยวข้อง								
ข้อมูลการจัดแสดง								
การศึกษาน้อย (n=151)	96	39	14	2	-	4.25	6.124	0.000
การศึกษามาก (n=178)	53	76	43	5	1	3.98		
อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง								
การศึกษาน้อย (n=151)	63	33	36	15	4	3.90	6.087	0.000
การศึกษามาก (n=178)	17	51	67	31	12	3.17		
ผู้นำชม/วิทยากรประจำอาคาร								
การศึกษาน้อย (n=109)	58	34	15	1	1	4.21	5.975	0.000
การศึกษามาก (n=101)	19	34	43	4	1	3.14		
การบริการข้อมูล (ประชาสัมพันธ์)								
การศึกษาน้อย (n=100)	51	25	17	6	1	4.19	4.567	0.000
การศึกษามาก (n=112)	18	42	43	7	2	3.60		
เส้นทางเข้าถึง								
การศึกษาน้อย (n=151)	69	53	23	4	2	4.21	6.243	0.000
การศึกษามาก (n=178)	25	73	69	11	-	3.63		
เส้นทางการเดินเยี่ยมชม								
การศึกษาน้อย (n=151)	70	47	30	1	3	4.19	5.124	0.000
การศึกษามาก (n=178)	32	71	65	8	2	3.69		

ตารางที่ 19 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์อาหาร								
การศึกษาน้อย (n=131)	53	32	33	12	1	3.95	6.839	0.000
การศึกษามาก (n=129)	11	28	57	28	5	3.09		
ร้านขายของที่ระลึก								
การศึกษาน้อย (n=98)	44	18	22	14	-	3.94	5.016	0.000
การศึกษามาก (n=75)	7	16	36	13	3	3.15		
ห้องสุขา								
การศึกษาน้อย (n=144)	58	61	24	1	-	4.22	3.818	0.000
การศึกษามาก (n=169)	41	77	40	10	-	3.87		
ห้องสมุด								
การศึกษาน้อย (n=87)	44	20	19	4	-	4.20	4.222	0.000
การศึกษามาก (n=77)	14	26	28	8	1	3.57		

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
อาชีพเกษตรกร (n=23)	8	8	7	-	-	4.04	-1.147	0.252
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=279)	102	124	49	2	2	4.15		
โครงการหลวง								
อาชีพเกษตรกร (n=22)	7	8	7	-	-	4.00	-1.197	0.232
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=277)	109	118	48	1	1	4.20		
โครงการฝนหลวง								
อาชีพเกษตรกร (n=21)	3	8	9	1	-	3.62	-3.031	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=270)	114	117	38	1	-	4.27		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
อาชีพเกษตรกร (n=21)	3	11	7	-	-	3.80	-2.885	0.004
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=272)	104	132	36	-	-	4.25		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตรกร (n=17)	1	11	5	-	-	3.76	-1.794	0.074
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=245)	84	114	41	4	2	4.12		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตรกร (n=17)	2	8	6	1	-	3.64	-2.731	0.007
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=235)	90	99	44	1	1	4.17		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตรกร (n=17)	1	10	5	1	-	3.65	-2.636	0.009
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=223)	80	96	46	1	-	4.14		

ตารางที่ 20 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=20)	2	10	7	1	-	3.65	-2.721	0.007
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=233)	81	110	38	2	2	4.14		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=16)	2	7	6	1	-	3.63	-2.617	0.009
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=211)	80	91	37	1	2	4.17		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อาชีพเกษตร (n=15)	-	8	6	1	-	3.47	-3.968	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=208)	82	94	30	2	-	4.23		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
อาชีพเกษตร (n=22)	2	13	6	1	-	3.73	-3.410	0.001
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=270)	116	111	43	-	-	4.27		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
อาชีพเกษตร (n=21)	4	9	7	1	-	3.76	-2.193	0.029
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=251)	100	99	47	4	1	4.17		
ด้านพืชพรรณ								
อาชีพเกษตร (n=19)	2	9	6	2	-	3.58	-2.777	0.006
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=234)	89	88	53	4	-	4.12		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
อาชีพเกษตร (n=19)	2	10	6	1	-	3.68	-3.038	0.003
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=246)	106	98	39	2	1	4.24		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
อาชีพเกษตร (n=16)	2	6	6	2	-	3.50	-3.495	0.001
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=252)	109	98	41	2	2	4.23		

ตารางที่ 20 (ต่อ)

จุดเชื่อมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านประมง								
อาชีพเกษตรกร (n=13)	-	6	6	1	-	3.38	-3.709	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=169)	74	63	30	1	1	4.23		
ด้านระบบนิเวศ								
อาชีพเกษตรกร (n=13)	1	5	6	1	-	3.46	-3.362	0.005
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=229)	94	90	43	2	-	4.21		
ด้านการปศุสัตว์								
อาชีพเกษตรกร (n=15)	-	7	6	2	-	3.33	-4.822	0.000
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=235)	110	93	28	3	1	4.31		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม								
บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
อาชีพเกษตรกร (n=18)	3	9	5	1	-	3.78	-1.371	0.172
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=154)	62	50	36	5	1	4.08		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
อาชีพเกษตรกร (n=12)	1	6	4	1	-	3.58	-1.482	0.141
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=123)	40	46	31	6	-	3.98		
กิจกรรมค่านา								
อาชีพเกษตรกร (n=16)	2	8	5	1	-	3.69	-2.756	0.007
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=148)	68	54	23	3	-	4.26		
กิจกรรมมัดข้อม								
อาชีพเกษตรกร (n=13)	2	5	5	1	-	3.61	-1.925	0.056
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=187)	57	86	40	4	-	4.05		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
อาชีพเกษตรกร (n=15)	1	6	7	1	-	3.47	-3.318	0.001
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=132)	56	49	24	3	-	4.20		

ตารางที่ 20 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมรถกอล์ฟ								
อาชีพเกษตร (n=14)	1	5	6	2	-	3.36	-3.078	0.002
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=134)	50	53	25	6	-	4.10		
กิจกรรมผ้าบาติก								
อาชีพเกษตร (n=10)	1	4	4	1	-	3.50	-2.750	0.007
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=98)	48	35	11	3	1	4.29		
การบริการ และแหล่งบริการที่ เกี่ยวข้อง								
ข้อมูลการจัดแสดง								
อาชีพเกษตร (n=27)	9	10	5	2	1	3.89	-2.229	0.026
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=302)	140	105	52	5	-	4.26		
อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง								
อาชีพเกษตร (n=27)	7	5	12	2	1	3.56	0.241	0.810
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=302)	73	79	91	44	15	3.50		
ผู้นำชม/วิทยากรประจำอาคาร								
อาชีพเกษตร (n=11)	3	3	4	1	-	3.73	-1.075	0.283
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=199)	74	65	54	4	2	4.03		
การบริการข้อมูล (ประชาสัมพันธ์)								
อาชีพเกษตร (n=12)	3	3	4	1	1	3.50	-1.369	0.173
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=200)	66	64	56	12	2	3.90		
เส้นทางเข้าถึง								
อาชีพเกษตร (n=27)	6	11	7	2	1	3.70	-1.175	0.241
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=302)	88	115	85	13	1	3.91		
เส้นทางการเดินเยี่ยมชม								
อาชีพเกษตร (n=27)	7	9	8	1	2	3.67	-1.507	0.133
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=302)	95	109	87	8	3	3.94		

ตารางที่ 20 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ศูนย์อาหาร								
อาชีพเกษตร (n=17)	1	6	8	2	-	3.35	-0.895	0.381
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=243)	63	54	82	38	6	3.82		
ร้านขายของที่ระลึก								
อาชีพเกษตร (n=13)	1	4	4	3	1	3.08	-1.746	0.083
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=160)	50	30	54	24	2	3.08		
ห้องสุขา								
อาชีพเกษตร (n=23)	4	10	8	1	-	3.74	-1.761	0.079
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=290)	95	128	56	10	1	4.05		
ห้องสมุด								
อาชีพเกษตร (n=11)	2	2	4	2	1	3.18	-2.535	0.012
อาชีพนอกภาคเกษตร (n=153)	56	44	43	10	-	3.95		

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของนักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกัน

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการ พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
โครงการสวนจิตรลดา								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=143)	41	71	30	-	1	4.06	-1.739	0.083
อยู่จังหวัดอื่น (n=159)	69	60	26	3	1	4.21		
โครงการหลวง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=137)	38	68	30	-	1	4.03	-3.190	0.002
อยู่จังหวัดอื่น (n=162)	78	58	25	1	-	4.31		
โครงการฝนหลวง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=132)	43	67	22	-	-	4.16	-1.449	0.149
อยู่จังหวัดอื่น (n=159)	74	58	25	2	-	4.30		
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=137)	39	72	26	-	-	4.09	-2.941	0.004
อยู่จังหวัดอื่น (n=156)	68	71	17	-	-	4.33		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=118)	25	61	29	2	1	3.91	-3.580	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=144)	60	64	17	2	1	4.25		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=114)	32	52	27	2	1	3.98	-2.923	0.004
อยู่จังหวัดอื่น (n=138)	60	55	23	-	-	4.27		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=107)	23	51	32	1	-	3.90	-3.992	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=133)	58	55	19	1	-	4.28		

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=115)	26	58	29	2	-	3.94	-3.077	0.002
อยู่จังหวัดอื่น (n=138)	57	62	16	1	2	4.24		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=99)	21	51	25	2	-	3.92	-3.558	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=128)	61	47	18	-	2	4.29		
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย								
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=97)	19	54	22	2	-	3.93	-4.632	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=126)	63	48	14	1	-	4.13		
กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ								
ด้านชลประทาน								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=131)	40	62	28	1	-	4.08	-3.281	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=161)	78	62	21	-	-	4.35		
ด้านแมลงและอารักขาพืช								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=121)	30	55	34	2	-	3.93	-3.728	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=151)	74	53	20	3	1	4.30		
ด้านพืชพรรณ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=115)	30	45	38	2	-	3.90	-3.281	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=138)	61	52	21	4	-	4.23		
ด้านการพัฒนาที่ดิน								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=121)	32	56	30	3	-	3.97	-4.672	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=144)	76	52	15	-	1	4.40		
ด้านทรัพยากรป่าไม้								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=122)	40	47	32	2	1	4.01	-3.286	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=146)	71	57	15	2	1	4.37		

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ด้านประมง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=84)	26	32	25	1	-	3.99	-2.829	0.005
อยู่จังหวัดอื่น (n=98)	48	37	11	1	1	4.31		
ด้านระบบนิเวศ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=110)	26	47	34	3	-	3.87	-5.599	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=132)	69	48	15	-	-	4.41		
ด้านการปศุสัตว์								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=115)	35	53	22	5	-	4.03	-4.293	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=135)	75	47	12	-	1	4.44		
กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรม บริเวณเรือนไทย 4 ภาค								
กิจกรรมแปลงปลูกผัก								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=80)	17	32	26	5	-	3.76	-4.118	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=92)	48	27	15	1	1	4.26		
กิจกรรมเพาะเห็ด								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=66)	11	24	25	6	-	3.61	-4.648	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=69)	30	28	10	1	-	4.26		
กิจกรรมค่านา								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=79)	26	29	20	4	-	3.97	-3.680	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=85)	44	33	8	-	-	4.42		
กิจกรรมมัดข้อม								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=90)	18	36	32	4	-	3.76	-4.409	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=110)	41	55	13	1	-	4.24		
กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=59)	15	21	19	4	-	3.80	-4.076	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=88)	42	34	12	-	-	4.34		

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กิจกรรมถักทอ								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=59)	14	20	20	5	-	3.73	-3.480	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=89)	37	38	11	3	-	4.22		
กิจกรรมผ้าบาติก								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=43)	15	11	13	3	1	3.91	-3.448	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=65)	34	28	2	1	-	4.46		
การบริการ และแหล่งบริการที่ เกี่ยวข้อง								
ข้อมูลการจัดแสดง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=156)	55	61	37	3	-	4.08	-3.178	0.002
อยู่จังหวัดอื่น (n=173)	94	54	20	4	1	4.36		
อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=156)	24	45	56	22	9	3.34	-2.510	0.013
อยู่จังหวัดอื่น (n=173)	56	39	47	24	7	3.65		
ผู้นำชม/วิทยากรประจำอาคาร								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=92)	22	26	39	4	1	3.69	-4.703	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=118)	55	42	19	1	1	4.26		
การบริการข้อมูล (ประชาสัมพันธ์)								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=99)	20	27	44	7	1	3.58	-4.187	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=113)	49	40	16	6	2	4.13		
เส้นทางเข้าถึง								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=156)	33	64	53	6	-	3.79	-1.976	0.049
อยู่จังหวัดอื่น (n=173)	61	62	39	9	2	3.31		
เส้นทางการเดินเยี่ยมชม								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=156)	34	59	56	5	2	3.75	-3.131	0.002
อยู่จังหวัดอื่น (n=173)	68	59	39	4	3	4.06		

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จุดเยี่ยมชม การบริการและแหล่ง บริการที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
ศูนย์อาหาร								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=119)	15	29	47	22	6	3.21	-4.393	0.000
อยู่จังหวัดอื่น (n=141)	49	31	43	18	-	3.79		
ร้านขายของที่ระลึก								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=81)	14	17	35	13	2	3.34	-2.828	0.005
อยู่จังหวัดอื่น (n=92)	37	17	23	14	1	3.81		
ห้องสุขา								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=147)	39	59	40	8	1	3.86	-3.382	0.001
อยู่จังหวัดอื่น (n=166)	60	79	24	3	-	4.18		
ห้องสมุด								
อยู่จังหวัดปทุมธานี (n=76)	22	24	25	5	-	3.83	-0.881	0.380
อยู่จังหวัดอื่น (n=88)	36	22	22	7	1	3.97		

ข้อวิจารณ์

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการได้รับความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการเยี่ยมชมการจัดแสดงโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ รวมทั้งกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ซึ่งมีข้อมูลที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. การจัดแสดงโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ทรงศึกษา ทดลอง ปฏิบัติจนทำให้เกิดผลดี แล้วให้หน่วยงานของรัฐเข้ารับดำเนินงานต่อ คือ โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา โครงการหลวง โครงการฝนหลวง และทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชมโครงการต่างๆ ดังกล่าว พบว่าโดยรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่าได้รับความรู้มากที่สุด จากการเยี่ยมชม โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ด้วยคะแนนเฉลี่ย 40.76 คะแนน เพราะโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดาเป็นโครงการที่น่าสนใจมาก จากที่มีกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการปลูกพืชสำคัญคือ ข้าว ที่ได้มีการค้นพันธุ์ที่มีคุณภาพดีเหมาะสมที่จะเผยแพร่แก่เกษตรกร อีกทั้งเป็นแหล่งปลูกข้าวพันธุ์ดีที่ใช้ในพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเป็นประจำที่ท้องสนามหลวง ส่วนข้าวเปลือกที่มีมีการนำมาทำกิจกรรมแบบกิ่งธุรกิจ โดยมี โรงสีข้าวทดลอง เป็นข้าวสารที่มีคุณภาพ จำหน่ายแก่ผู้นิยมบริโภค และเมล็ดที่ได้จากการสีข้าวก็นำไปทำเป็นเชื้อเพลิง อีกทั้งมีการกลั่นแอลกอฮอล์เพื่อการวิจัยน้ำมันเชื้อเพลิงมาผสมกับเบนซินให้เป็นแก๊สโซฮอล์ และผสมกับดีเซลเป็นดีโซฮอล์ สำหรับกิจกรรมแบบกิ่งธุรกิจเกี่ยวกับนมวัวก็มีการแปรรูปเป็นนมผง นมเมื่อด และเนย จะเห็นได้ว่าโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดานี้มีกิจกรรมที่น่าสนใจมากมายล้วนแต่เป็นประโยชน์แก่ผู้มีโอกาสเยี่ยมชม

สำหรับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินี้เป็นอีกโครงการหนึ่งที่ได้เป็นแนวทางการใช้ที่ดินที่จำกัด ประมาณ 15 ไร่ สามารถดำเนินการให้สามารถเลี้ยงดูตนเองได้ โดยแบ่งพื้นที่เพื่อการทำนาร้อยละ 30 เป็นแหล่งน้ำร้อยละ 30 ปลูกพืชผสมผสานร้อยละ 30 และที่อยู่อาศัยร้อยละ 10 การจัดการพื้นที่ดังกล่าว ทำให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรเพื่อการผลิต ข้าว พืชผัก ไม้ผล เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่เป็ด และสุกรได้อย่างเพียงพอ อันเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างพอเพียง ซึ่งทำให้เกษตรกรที่นำไปปฏิบัติสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

อย่างไรก็ตาม การเยี่ยมชมโครงการต่างๆ นักท่องเที่ยวที่มีปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการจัดแสดง คือ ภาพและชิ้นงานจัดแสดงเก่า ชิ้นงานจัดแสดงชำรุด คอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้ เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจน้อยลง และไม่ค่อยพึงพอใจเท่าที่ควร

2. สำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่มีการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีทั้งสิ้น 6 ศูนย์ คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งนักท่องเที่ยวมีความคิดว่า ได้รับความรู้มาก (4.14 คะแนน) ได้ประโยชน์มาก (4.32 คะแนน) และพึงพอใจมาก (4.04 คะแนน) เห็นได้ว่าศูนย์ศึกษาที่นักท่องเที่ยวเห็นว่า ได้รับความรู้มาก คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร เพราะเป็นศูนย์ศึกษาและทดลองด้านพัฒนารูปแบบและถ่ายทอดเทคโนโลยีแผนใหม่ให้แก่ประชาชนเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ คือ การประมง การเลี้ยงสัตว์ ป่าไม้ การเพาะเห็ด การแปรรูปเส้นเอ็นจากถั่วเขียว การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และการทอผ้า เป็นต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่นอันเป็นประโยชน์มาก

สำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า นอกจากนั้นได้พบว่าศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา ก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ได้รับความรู้มาก (4.08 คะแนน) ได้ประโยชน์มาก (4.06 คะแนน) และพึงพอใจมาก (4.10 คะแนน) ซึ่งอาจเป็นเพราะศูนย์ศึกษาที่เป็นศูนย์ตัวอย่างที่รวมการพัฒนาด้านการเกษตรกรรมสมบูรณ์แบบ คือ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาที่ดิน การฟื้นฟูสภาพป่า การปศุสัตว์ และงานศิลปาชีพโดยเน้นการปรับปรุงสภาพของดินและน้ำให้มีความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่รอบนอกบริเวณลุ่มน้ำโจน จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษานี้ นักท่องเที่ยวก็เห็นว่า ได้ประโยชน์มากและมีความพึงพอใจมาก

นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี มีความเห็นว่า ได้รับความรู้ปานกลาง ได้ประโยชน์ปานกลาง และความพึงพอใจปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะศูนย์นี้ได้ทำการศึกษาวิจัยการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่ป่าชายเลนที่เสื่อมโทรมแบบพัฒนาผสมผสานกับการอนุรักษ์และปลูกป่าชายเลนทดแทนเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรแบบยั่งยืน รวมทั้งมีการบำบัดน้ำทิ้งด้วยวิธีชีวภาพ เช่น การเลี้ยงหอยนางรม และการเลี้ยงหอยแมลงภู่ เลี้ยงสาหร่าย และหญ้าทะเล แต่การจัดแสดงมีปัญหา คือ เส้นทางเดินวกวน และชิ้นงานจัดแสดงชำรุด และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ได้รับความรู้ปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นศูนย์ศึกษาการ

พัฒนาด้านการเกษตรกรรม โดยเน้นการฟื้นฟูป่าไม้ให้คืนสู่สภาพเดิม เพื่อรักษาภาวะสมดุลทางธรรมชาติควบคู่ไปกับการค้นคว้า ทดลองระบบการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ อีกทั้งมีการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าหลายชนิด เช่น เนื้อทราย เก้ง ละอง มั่ง และมีการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดิน และน้ำ ป้องกันสารพิษไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำ

อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาปัญหาของการจัดแสดงศูนย์ศึกษาการพัฒนา พบว่าระบบการจัดแสดงเสีย ชำนาญจัดแสดงชำรุด เนื้อหารายละเอียดน้อยไป และอากาศในอาคารจัดแสดงร้อน ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวอาจไม่ได้ความรู้บางตอนได้สมบูรณ์ ทำให้ขาดความประทับใจเท่าที่ควร

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบการได้รับความรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน การศึกษาแตกต่างกัน อาชีพแตกต่างกัน และภูมิลำเนาแตกต่างกัน ได้พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย (น้อยกว่า 26.64 ปี) การศึกษาน้อย (มีการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และต่ำกว่า) อาชีพนอกภาคเกษตร และอยู่จังหวัดอื่น ได้รับความรู้ ได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจ มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก (เท่ากับ 26.64 ปีและมากกว่า) การศึกษามาก (สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) อาชีพเกษตร และอยู่ในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย มีการศึกษาน้อย และมีอาชีพนอกภาคเกษตร มีความรู้เกี่ยวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาจำกัด เมื่อได้มาเยี่ยมชมกิจกรรมที่มีการจัดที่ทำให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน ก็สามารถรับรู้ได้ดีกว่า ทำให้เป็นประโยชน์ของศูนย์ศึกษาการพัฒนา และมีความพึงพอใจมากกว่าเช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดอื่นที่คิดว่าได้รับความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจมากกว่า เพราะการเดินทางมาเพื่อเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมาก ซึ่งต้องพยายามใช้เวลาและโอกาสให้คุ้ม

3. จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ พบว่า นักท่องเที่ยวได้รับความรู้มาก คือ กิจกรรมด้านทรัพยากรป่าไม้ (4.22 คะแนน) จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริได้เล็งเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์มาก เพราะได้มีการแสดงภาพจำลองป่าไม้ชนิดต่างๆ สภาพถ้ำ สัตว์ป่า อุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้า เครื่องมือในการทำไม้ การทำป่าไม้ในอดีต ชีวประวัติสืบ นาคะเสถียร และการอนุรักษ์สัตว์ป่า รวมทั้งข้อมูลแนะนำอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยเกี่ยวกับกิจกรรมด้านทรัพยากรป่าไม้

ส่วนกิจกรรมด้านชลประทานนักท่องเที่ยว ได้รับความรู้ปานกลาง (2.63 คะแนน) เนื่องจากการแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเขื่อนต่างๆ ที่สำคัญในประเทศไทย ประวัติ และวิวัฒนาการของงานชลประทานในประเทศไทย การควบคุมและการนำน้ำมาใช้ประโยชน์ในงานชลประทาน จะเห็นได้ว่ากิจกรรมทางการเกษตรดังกล่าวล้วนแต่ได้มีการแสดงเป็นหุ่น ภาพ และอื่นๆ แต่นักท่องเที่ยวได้พบว่า การแสดงกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ ไม่มีความสะดวกเท่าที่ควร เพราะคอมพิวเตอร์เสียใช้ไม่ได้เกือบทุกกิจกรรม จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย การศึกษาน้อย มีอาชีพนอกภาคเกษตร และเป็นผู้ที่อยู่อื่น จังหวัดอื่น ได้รับความรู้ ได้ประโยชน์ และความพึงพอใจมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก การศึกษามาก มีอาชีพเกษตร และผู้ที่อยู่จังหวัดปทุมธานี เพราะการแสดงกิจกรรมด้วยหุ่น ภาพจำลอง และภาพนั้นเหมาะสมสำหรับผู้ที่มีอายุน้อย การศึกษาน้อย มีอาชีพนอกภาคเกษตร เพราะเป็นข้อมูลที่ไม่ลึกซึ้งมาก

4. ในการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการได้รับความรู้ ได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจ จากการเยี่ยมชมกิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค พบว่า กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค 7 กิจกรรม คือ การจัดกิจกรรมดำนา กิจกรรมผ่าบาติก กิจกรรมแปลงปลูกผัก กิจกรรมเพาะเห็ด กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย กิจกรรมมัดข้อม และกิจกรรมถักทอ

สำหรับกิจกรรมดำนาได้รับความรู้ ได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึง วิธีการ ขั้นตอน ของการปลูกข้าว ตั้งแต่การเพาะเมล็ดกล้า ตลอดจนถึงขั้นตอนของการดำนาที่ให้นักท่องเที่ยวลงไปดำนาในแปลงนาที่จัดเตรียมให้ ซึ่งการปลูกข้าวนี้บางคนไม่เคยเห็นหรือได้สัมผัสเลย เมื่อมีการจัดกิจกรรมดำนาขึ้น ทำให้ นักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และผู้ที่สนใจได้รับความรู้เป็นอย่างมาก ส่วนกิจกรรมเพาะเห็ด นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจมาก แต่น้อยกว่ากิจกรรมอื่น เนื่องจากสถานที่จัดกิจกรรมเพาะเห็ดนั้นโรงเรือนมีขนาดเล็กทำให้ไม่สะดวกในการจัดกิจกรรม และไม่มีผู้เชี่ยวชาญเรื่องการเพาะเห็ดโดยตรงทำให้กิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวคิดว่าได้รับความรู้ ได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจน้อยกว่ากิจกรรมอื่น

และยังพบว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย การศึกษาน้อย และอยู่จังหวัดอื่น ได้รับความรู้ ได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจในการเยี่ยมชมกิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรม มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก การศึกษามาก และผู้ที่อยู่จังหวัดปทุมธานี แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรม

บริเวณเรือนไทย 4 ภาค เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย การศึกษาน้อย และอยู่จังหวัดอื่นมากกว่า นอกจากนั้นยังพบว่า นักท่องเที่ยวมีปัญหาคือ ทุกคนไม่สามารถลงไปได้หมดทุกคนในกิจกรรมดำนา มีปัญหาว่าพื้นที่ไม่เหมาะในการทำแปลงปลูกผัก และมีผักปลูกน้อยไม่หลากหลาย โรงเพาะเห็ดมีขนาดเล็ก และกิจกรรมมัดข้อมมีปัญหาคือมีสีให้เลือกน้อย

ซึ่งนอกจากการจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ในส่วนของเรือนไทย 4 ภาค ยังเป็นสถานที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทยในภาคต่างๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมภายนอกอาคารแล้วจะมีการจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้งที่มีทั้งการแสดงการสาธิต การทดลองวิจัย โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการ 1 ไร่แก้จน และกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ เรือนไทย 4 ภาค นี้จะอยู่ข้างนอกและห่างจากตัวอาคารพิพิธภัณฑ์ ประมาณ 200 เมตร ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทยแล้วยังเป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับการพักผ่อน เนื่องจากมีสถานที่นั่งพักที่สบาย มีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นเพราะมีต้นไม้หลากหลายพันธุ์ปลูกอยู่รอบบริเวณเรือนไทย 4 ภาค มีห้องสุขาที่สะอาด การบริการในเรื่องของตู้น้ำดื่ม และบริการให้อาหารปลาด้วย

สำหรับการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก ด้วยคะแนนโดยรวมเฉลี่ย 3.83 คะแนน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลการจัดแสดง อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง ผู้นำชม/วิทยากรประจำอาคาร การบริการข้อมูล(ประชาสัมพันธ์) เส้นทางเข้าถึง เส้นทางเดินเยี่ยมชม ศูนย์อาหาร ห้องสมุด ร้านขายของที่ระลึก และห้องสุขา นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกับข้อมูลการจัดแสดงได้รับความพึงพอใจมาก ด้วยคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งข้อมูล นิทรรศการที่จัดไว้อย่างสวยงามนั้นสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ส่วนแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกับห้องสุขามาก ด้วยคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 คะแนน เนื่องจากความสะอาดของห้องสุขาแล้ว ภายในยังมีน้ำยาล้างมือ กระดาษทิชชูไว้บริการ การตกแต่งห้องสุขามีการนำต้นไม้ประเภท พุด่าง นำไปวางไว้เพื่อความสวยงามและความสดชื่น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว ความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจที่ได้รับจากการเยี่ยมชม ความแตกต่างของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน ที่มีต่อพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 329 คน และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่า t-test ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาค้นคว้าเป็นหญิง ร้อยละ 55.0 เป็นชาย ร้อยละ 45.0 เป็นผู้ที่มียุ่่น้อยกว่า 15 ปี มากที่สุด ร้อยละ 28.0 มียุ่่น้อยที่สุด 11 ปี อายุมากที่สุด 62 ปี ดังนั้นอายุเฉลี่ยจึงเท่ากับ 26.64 ปี เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 31.9 รองลงมาเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ร้อยละ 28.6 เป็นผู้ที่มียุ่่นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 45.6 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ ร้อยละ 13.7 และมีที่พักอยู่ในจังหวัดปทุมธานีมากที่สุด ร้อยละ 47.4 รองลงมาเป็นผู้ที่พักรู้่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 24.0

นักท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาค้นคว้า เป็นผู้เข้าเยี่ยมชม ร้อยละ 62.9 สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยว พบว่า เพื่อน เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ร้อยละ 44.4 รองลงมา คือ แผ่นป้ายโฆษณา ร้อยละ 21.3 ส่วนเหตุผลการเข้าเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว พบว่า เข้าเยี่ยมชมเพื่อทัศนศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 44.1 รองลงมา คือ พักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 27.1

ความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ได้รับเกี่ยวกับพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ในการได้รับความรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี คือ

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการเยี่ยมชม กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค ได้รับความรู้มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.07 คะแนน โครงการต่างๆ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับความรู้มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.01 คะแนน และกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ ได้รับความรู้มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.99 คะแนน

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับ จากการเยี่ยมชม พบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการเยี่ยมชม กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริได้รับประโยชน์มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.14 คะแนน ได้รับประโยชน์มากจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.07 คะแนน และได้ประโยชน์จากการเยี่ยมชมกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.05 คะแนน

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการเยี่ยมชม กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ ได้รับความพึงพอใจมาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.18 คะแนน ได้รับความพึงพอใจมากจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.08 คะแนน เท่ากับกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค ส่วนการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจมาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.83 คะแนน

ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเยี่ยมชมและใช้บริการของแหล่งบริการที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โครงการต่างๆ และศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สำหรับโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ซึ่งมีผู้เยี่ยมชม 302 คน คิดเป็นร้อยละ 91.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด เป็นผู้มีปัญหาร้อยละ 3.6 ซึ่งเป็นปัญหาว่า ภาพและชิ้นงานแสดงเก่า ร้อยละ 2.4 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 4.8 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงชิ้นงานให้ใช้การได้ ร้อยละ 2.7 และข้อมูลเนื้อหาไม่ค่อยเป็นปัจจุบัน ร้อยละ 0.3

ส่วนโครงการหลวง เป็นโครงการที่นักท่องเที่ยว ได้เยี่ยมชม 299 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 3.0 โดยมีปัญหาในเรื่องของคอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 3.0 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะร้อยละ 3.9 โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงชิ้นงานให้สมบูรณ์ ร้อยละ 2.4

โครงการฝนหลวง ซึ่งมีผู้เยี่ยมชม 291 คิดเป็นร้อยละ 88.4 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 3.0 โดยมีปัญหาภาพและชิ้นงานแสดงเก่า ร้อยละ 1.8 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 2.4 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงคอมพิวเตอร์ให้ใช้การได้ ร้อยละ 1.8

ส่วนทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 293 คน คิดเป็นร้อยละ 89.1 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 1.5 โดยมีปัญหาอุปกรณ์จัดแสดงชำรุด ร้อยละ 0.9 และไฟไม่ติด ร้อยละ 0.6 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.8 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงอุปกรณ์จัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 1.2

สำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 293 คน คิดเป็นร้อยละ 79.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 4.6 โดยมีปัญหาระบบการจัดแสดงเสีย ร้อยละ 1.8 และรายละเอียดในตัวนิทรรศการมีน้อยเกินไป ร้อยละ 0.6 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 2.4 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงอุปกรณ์จัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 1.8 นิทรรศการควรมีเนื้อหาที่ทันสมัยมากกว่านี้ ร้อยละ 0.6

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 252 คน คิดเป็นร้อยละ 76.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 3.6 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 1.8 และเนื้อหารายละเอียดน้อยเกินไป ร้อยละ 0.3 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ

ร้อยละ 2.7 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้ร้อยละ 1.8 และ นิทรรศการควรมีเนื้อหาที่ทันสมัยมากกว่านี้ ร้อยละ 0.9

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีผู้เยี่ยมชม 240 คน คิดเป็น ร้อยละ 72.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.7 โดยมีปัญหาเรื่องระบบการจัดแสดง เสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 1.5 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 0.9

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีผู้เยี่ยมชม 253 คน คิดเป็นร้อยละ 76.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 3.0 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 1.2 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 โดยเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 0.9

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 227 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.5 โดยมีปัญหา ภายในอาคารจัดแสดงอากาศร้อน ร้อยละ 1.2 และ ชิ้นงานจัดแสดงชำรุด ร้อยละ 0.3 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.6 โดยเสนอแนะว่าร้อยละ 0.3 ควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้เยี่ยมชม 223 คน คิดเป็นร้อยละ 67.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.8 โดยมีปัญหาเรื่องชิ้นงานจัดแสดงชำรุดใช้การไม่ได้ มีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.6 ว่าควรปรับปรุงชิ้นงานจัดแสดงให้ใช้การได้

กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

สำหรับด้านชลประทาน มีผู้เยี่ยมชม 293 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.1 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์และไฟเสีย ร้อยละ 2.1 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.4 โดยเสนอแนะว่า ควรแก้ไขเรื่องไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ให้ใช้การได้

ส่วนด้านแมลงและอารักขาพืช มีผู้เยี่ยมชม 273 คน คิดเป็นร้อยละ 82.7 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.7 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้ ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 3.0 โดยเสนอแนะว่าควรปรับปรุงเรื่องของไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์

ด้านพืชพรรณ มีผู้เยี่ยมชม 253 คน คิดเป็นร้อยละ 76.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.4 เกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์เสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 2.4 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 เสนอแนะว่า ควรซ่อมคอมพิวเตอร์ให้ใช้การได้ ร้อยละ 1.2

ด้านการพัฒนาที่ดินมีผู้เยี่ยมชม 265 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.2 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เสีย ร้อยละ 0.6 ซึ่งมีข้อเสนอแนะว่าควร ปรับปรุงไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ให้ใช้การได้ ร้อยละ 0.3

ด้านทรัพยากรป่าไม้ มีผู้เยี่ยมชม 268 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 3.3 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ ภายในอาคารจัดแสดงแสงสว่างไม่เพียงพอ ร้อยละ 1.8 และคอมพิวเตอร์เสีย ร้อยละ 0.6 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 2.1 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงให้มีแสงสว่างให้เพียงพอ ร้อยละ 1.5

ด้านประมง มีผู้เยี่ยมชม 182 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งไม่พบ ปัญหา และข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว

ด้านระบบนิเวศ มีผู้เยี่ยมชม 242 คน คิดเป็นร้อยละ 73.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.8 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดแสดงเสียใช้การไม่ได้ ซึ่งนักท่องเที่ยวมีว่า ควร ปรับปรุงอุปกรณ์การจัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 1.5

ด้านการปศุสัตว์ มีผู้เยี่ยมชม 250 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 2.1 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ ภายในอาคารจัดแสดงบางจุดอากาศร้อนร้อยละ 1.8 ซึ่งมี ข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงอุปกรณ์การจัดแสดงให้ใช้การได้ ร้อยละ 1.5

กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมบริเวณเรือนไทย 4 ภาค

สำหรับกิจกรรมแปลงปลูกผัก มีผู้เยี่ยมชม 172 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 ของนักท่องเที่ยว ทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 0.6 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ พื้นที่ไม่เหมาะในการทำแปลง ร้อยละ 0.3 ซึ่งมี ข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.9 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปลูกผักให้หลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 0.6 และ ควรมีการกางสแลนใหม่เพราะหนาเกินไป ร้อยละ 0.3

ส่วนกิจกรรมเพาะเห็ด มีผู้เยี่ยมชม 135 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 0.3 โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ โรงเพาะเห็ดมีขนาดเล็ก ร้อยละ 0.3 ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.6 โดย ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ชำนาญโดยเฉพาะร้อยละ 0.3

การจัดกิจกรรมดำนา มีผู้เยี่ยมชม 164 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 0.3 คือ ทุกคนไม่สามารถลงไปทำกิจกรรมในแปลงนาได้ทุกคน มีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 โดยเสนอแนะว่า ควรมีกิจกรรมเกี่ยวข้าวด้วย ร้อยละ 0.3

กิจกรรมมัดข้อม มีผู้เยี่ยมชม 200 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 1.2 คือมีสีให้เลือกน้อย ข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.8 เสนอแนะว่า สีที่ใช้ควรเลือกให้มี สี้นมากกว่านี้ ร้อยละ 1.5 และควรมีแผ่นพับอธิบายวิธีทำด้วย ร้อยละ 0.3

กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย กิจกรรมถักทอ และกิจกรรมผ้าบาติก ไม่พบ ปัญหา และข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว

การบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) ซึ่งมีผู้ใช้บริการทุกคน โดยมีปัญหาเกี่ยวกับ รูปภาพที่ใช้ ในการจัดแสดงเก่าและไม่ทันสมัย ร้อยละ 1.2 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.8 โดยให้ ข้อเสนอแนะว่า ควรหาภาพที่เข้ากับยุคสมัยมาจัดแสดง ร้อยละ 1.8

อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง มีผู้ใช้บริการทุกคน โดยมีปัญหาในเรื่อง คอมพิวเตอร์บาง ตัวเสียใช้การไม่ได้ ร้อยละ 14.3 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 9.7 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรซ่อมคอมพิวเตอร์ให้ใช้การได้ ร้อยละ 9.7

ผู้นำชม/วิทยากรประจำ มีผู้ใช้บริการ 210 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 0.6 โดยมีปัญหาเรื่องเจ้าหน้าที่น้อยเกินไป ร้อยละ 0.6 ซึ่งนักท่องเที่ยวมี ข้อเสนอแนะ ร้อยละ 0.9 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้ชมเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 0.3 เท่ากับ ควรมีโทรทัศน์ในการบรรยายหรือแนะนำข้อมูล เท่ากับควรแต่งการให้สอดคล้องกับสถานที่

ในส่วนของการบริการข้อมูล(ประชาสัมพันธ์) มีผู้ใช้บริการ 210 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด โดยมีปัญหาเรื่อง ไม่มีข้อมูลไว้สำหรับบริการ เช่นแผ่นพับ แผ่นซีดี ร้อยละ 0.9 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์มากกว่านี้ ร้อยละ 1.2 และ ควรมีซีดี แผ่นพับ แจกหรือจำหน่าย ร้อยละ 0.3

เส้นทางเข้าถึง มีผู้ใช้บริการทุกคน ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 4.2 โดยมีปัญหาในเรื่อง ทางเข้าต้องเดินไกล ร้อยละ 3.3 รถเข้าถึงพิพิธภัณฑ์น้อย ร้อยละ 0.6 และร้อยละ 0.3 ทางเข้าด้านหน้าไม่เป็นระเบียบ ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.5 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีรถบริการบริเวณทางเข้า ร้อยละ 2.1 ควรมีป้ายบอกทางไปเรือนไทยหรือตามอาคารต่างๆ ร้อยละ 0.6 และควรจัดระเบียบการจอดรถยนต์และไม่ให้มีการขายของบริเวณทางเข้า ร้อยละ 0.3

เส้นทางการเดินเยี่ยมชม มีผู้ใช้บริการทุกคน ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 1.5 โดยมีปัญหาในเรื่อง เส้นทางเดินชมซับซ้อน ร้อยละ 1.5 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.2 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีป้ายบอกทางเดินให้ชัดเจนกว่านี้ ร้อยละ 1.2

ศูนย์อาหาร มีผู้ใช้บริการ 260 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 6.1 โดยมีปัญหาเรื่องอาหารไม่หลากหลายร้อยละ 5.2 และร้อยละ 0.9 แม้ค่าขายของไม่ตรงกับราคาป้าย ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 4.0 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีร้านอาหารมากกว่านี้

ร้านขายของที่ระลึก มีผู้ใช้บริการ 173 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหาร้อยละ 3.3 โดยมีปัญหาเรื่องมีของจำหน่ายน้อย ร้อยละ 2.7 และ ของที่ระลึกเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การเกษตรจำหน่ายน้อย ร้อยละ 0.3 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 3.0 โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีสินค้าจำหน่ายมากกว่านี้ ร้อยละ 2.4 และ ควรตั้งอยู่ในจุดที่เห็นได้ชัดเจน ร้อยละ 0.3 เท่ากับ น่าจะมีของที่ระลึกเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การเกษตรมากกว่านี้

ห้องสุขา มีผู้ใช้บริการ 313 คน คิดเป็นร้อยละ 95.1 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 2.1 โดยมีปัญหาเรื่อง ห้องสุขามีกลิ่นเหม็น ร้อยละ 1.5 ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 1.8 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการฉีดสเปรย์ดับกลิ่น ร้อยละ 1.2 และ คอยดูแลกระดาษทิชชูตลอดเวลา ร้อยละ 0.6

ห้องสมุด มีผู้ใช้บริการ 164 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งมีปัญหา ร้อยละ 3.6 โดยมีปัญหาเรื่องหนังสือน้อย ร้อยละ 2.4 ไม่มีเจ้าหน้าที่บรรณรักษ์ ร้อยละ 0.3 เท่ากับ ไม่สามารถยืมคืนหนังสือกลับไปอ่านที่บ้านได้ เท่ากับ ไม่มีหนังสือพิมพ์ให้บริการ เท่ากับ ไม่มี บริการถ่ายเอกสาร ซึ่งนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 4.5 โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีหนังสือ หลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 2.7 ควรมีการยืมคืนหนังสือที่สมบูรณ์กว่านี้ ร้อยละ 0.6

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และภูมิลำเนา แตกต่างกันจะได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศ แตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทาง การเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือน ไทย 4 ภาค ดังนี้คือ

1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการฝนหลวง ($t=2.755$) และโครงการทฤษฎีใหม่ตามแนว พระราชดำริ ($t=-1.985$)

1.2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมด้านการพัฒนาที่ดิน ($t=-3.442$) ด้านระบบนิเวศ ($t=-3.150$) ด้าน ทรัพยากรป่าไม้ ($t=-2.756$) ด้านพืชพรรณ ($t=-2.754$) ด้านการปศุสัตว์ ($t=-2.735$) ด้านประมง ($t=-2.316$) ด้านแมลงและอารักขาพืช ($t=-2.464$)

1.4 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม กิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกันเพียงกิจกรรมเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ กิจกรรมถักทอ ($t = -2.361$)

2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ดังต่อไปนี้คือ

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากโครงการฝนหลวง ($t = 5.293$) ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = 5.086$) โครงการหลวง ($t = 4.302$) และโครงการสวนจิตรลดา ($t = 3.304$)

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = 6.655$) และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = 4.960$)

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ แตกต่างกันทุกกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ดังต่อไปนี้คือ

3.1 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

3.2 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง

3.3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

3.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการชมกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้งและกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค

4. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ดังต่อไปนี้คือ

4.1 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม โครงการฝนหลวง ($t = -3.950$) และทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.797$) (ตารางที่ 10)

4.2 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -3.580$) และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -2.567$)

4.3 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

4.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันจะได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น ($t = -3.468$) กิจกรรมลัดทอ ($t = -2.771$) กิจกรรมผ้าบาติก ($t = -2.456$) และกิจกรรมมัดย้อม ($t = -2.104$)

5. นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ดังต่อไปนี้คือ

5.1 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -3.015$) โครงการฝนหลวง ($t = -2.845$) และโครงการหลวง ($t = -2.146$)

5.2 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง

5.3 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

5.4 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกัน ได้รับความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม กิจกรรมเพาะเห็ด ($t = -5.126$) กิจกรรมปลูกผัก ($t = -4.519$) และกิจกรรมผ้าบาติก ($t = -3.081$) และกิจกรรมลัดทอ ($t = -2.634$) (ตารางที่ 11)

สมมติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และภูมิลำเนาแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์ จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทาง การเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือน ไทย 4 ภาค ดังนี้คือ

1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.817$) และ โครงการฝน หลวง ($t = -3.030$)

1.2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน $t = -2.478$)

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากการจัดกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

1.4 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม การจัดกิจกรรม ทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทาง การเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือน ไทย 4 ภาค ดังนี้คือ

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง 6

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมด้านแมลงและอารักขาพืช ($t = 7.392$) ด้านการพัฒนาที่ดิน ($t = 5.626$) ด้านทรัพยากรป่าไม้ ($t = 5.257$) และด้านประมง ($t = 4.616$)

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค

3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน ดังนี้คือ

3.1 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

3.2 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง

3.3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

3.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาคทุกกิจกรรม

4. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน ดังนี้คือ

4.1 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการฝนหลวง ($t = -4.416$) และทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.783$)

4.2 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -3.462$) และศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -2.553$)

4.3 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

4.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากกิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น ($t = -3.336$) และกิจกรรมมัดย้อม ($t = -2.288$)

5. นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับประโยชน์จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค แตกต่างกัน ดังนี้คือ

5.1 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชม ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.436$) โครงการฝนหลวง ($t = -2.177$) และโครงการหลวง ($t = -2.074$)

5.2 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง

5.3 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

5.4 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันได้รับประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง ในเรือนไทย 4 ภาค

สมมติฐานที่ 3 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และภูมิถิ่นอาศัยแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจ จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้คือ

1.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการฝนหลวง ($t = -2.631$)

1.2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -2.137$)

1.3 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเยี่ยมชมกิจกรรม ด้านพืชพรรณ ($t = -3.174$)) ด้านทรัพยากรป่าไม้ ($t = -2.357$) ด้านการพัฒนาที่ดิน ($t = -2.351$) และด้านการปศุสัตว์ ($t = -2.291$)

1.4 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมมดขี้นม ($t = -2.866$) กิจกรรมผ้าบาติก ($t = -2.351$) กิจกรรมเพาะเห็ด ($t = -2.190$) และกิจกรรมถักทอ ($t = -2.078$)

1.5 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) ($t = -2.386$) ห้องสุขา ($t = -2.091$)

2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้คือ

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการชมกิจกรรมถักทอ ($t = 4.281$) และกิจกรรมผ้าบาติก ($t = 2.667$)

2.5 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) ($t = 7.200$) ศูนย์อาหาร ($t = 5.031$) เส้นทางเดินเยี่ยมชม ($t = 4.588$) และห้องสมุด ($t = 2.027$)

3. นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

3.1 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

3.2 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่ง

3.3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

3.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาคทุกกิจกรรม

3.5 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการ ศูนย์อาหาร ($t = 6.839$) เส้นทางเข้าถึง ($t = 6.243$) ห้องสมุด ($t = 4.222$) และห้องสุขา ($t = 3.818$)

4. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้คือ

4.1 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันจะได้รับความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมโครงการฝนหลวง ($t = -3.031$) และทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ($t = -2.885$)

4.2 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -3.968$) และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ($t = -2.617$)

4.3 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

4.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ได้เยี่ยมชม กิจกรรมลัดทอ ($t = -3.078$) กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น ($t = -3.318$) กิจกรรมดำนา ($t = -2.756$) และกิจกรรมผ้าบาติก ($t = -2.750$)

4.5 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันจะได้รับความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการห้องสมุด ($t = -2.535$) และข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ) ($t = -2.229$)

5. นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ การจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค รวมถึงการบริการและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้คือ

5.1 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเยี่ยมชมโครงการหลวง ($t = -3.190$)

5.2 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

5.3 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริทุกกิจกรรม

5.4 นักท่องเที่ยวที่มีที่พักปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาคทุกกิจกรรม

5.5 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการบริการผู้เข้าชม/วิทยากรประจำอาคาร ($t = -4.703$) ศูนย์อาหาร ($t = -4.393$) ห้องสุขา ($t = -3.382$) และเส้นทางเข้าถึง ($t = -1.976$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีดังต่อไปนี้

1. ควรปรับปรุงวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง เช่น คอมพิวเตอร์ มอนิเตอร์ เป็นสัมผัสนำให้ใช้การได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการปรับปรุงในด้านของเนื้อหาการจัดแสดงให้มีเนื้อหามากขึ้นและทันสมัยเข้ากับยุคปัจจุบัน
3. ควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งแผ่นพับ เพื่อให้เป็นที่รู้จักของประชาชนมากขึ้น
4. ควรมีการพัฒนาบริการที่เกี่ยวข้อง คือ ห้องสุขา เส้นทางเข้าถึง เส้นทางเดินเยี่ยมชมให้สะอาด สะดวก สบาย และปลอดภัย โดยเฉพาะ ห้องสมุด ศูนย์อาหาร ร้านขายของที่ระลึกควรมีการพัฒนาให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต มีดังนี้

1. ควรทำการศึกษาความพร้อมของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว
2. ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ให้เป็นที่ยินยอมของประชาชน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2539. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาการเกษตรไทย.
กรุงเทพมหานคร: บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

_____. 2545 ก. กษัตริย์เกษตร. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

_____. 2545 ข. เอกสารเผยแพร่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กองเกษตรสารนิเทศร่วมกับกองแผนงานและโครงการพิเศษ. 2540. พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิม
พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์ปีที่ 50. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

จิรา จงกล. 2521. พิพิธภัณฑ์สถาน. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. 2532. พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

_____. ม.ป.ป.. พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ

จำลอง เงินดี. 2534. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร:
ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา).

เฉลิมชัย ห่อनाค. 2544. เอกสารประกอบการสัมมนาพิพิธภัณฑ์ไทยในศตวรรษใหม่. ศูนย์มนุษย
วิทยาสรีรและสถาบันภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชำนาญ ภูมิ. 2542. การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เพื่อการศึกษา.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาเทคนิคศึกษา, สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ณรงค์ ศรีสวัสดิ์. 2526. การวิเคราะห์การปลูกป่าฟื้นทางด้านสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณดล เจนวิจิชัย. 2544. โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์เมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาปัตยกรรมภายใน, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ธีรศักดิ์ อัครบวร. 2537. นิทรรศการ และการจัดแสดง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

นิคม มูสิกะคามะ. 2521. วิชาการพิพิธภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

นันทพล रामโกมุท. 2544. แนวทางการปรับปรุงการใช้งานอาคารสถานที่ราชการเก่าเพื่อเป็นอาคารพิพิธภัณฑ์. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สถาปัตยกรรมศาสตร์ และผังเมือง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มัลลิการ์ ทันรังกา. 2548. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาทางกายภาพ บริเวณอุทยานปราชญ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารทรัพยากรป่าไม้) สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประทุม ชุมเพ็งพันธุ์. 2530. พิพิธภัณฑ์วิทยา. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์วิทยาลัยศรีอยุธยา.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2531. การวัดทัศนคติ. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิเชษฐ์ จันทรังษิฉาย. 2548. แนวความคิดในการออกแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิตสาขาสหกรรมมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่. 2546. รวบรวมข้อมูลการจัด
แสดง. ปทุมธานี. (อัครา).

ราชบัณฑิตยสถาน. 2532. ปทานุกรมสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์.

รวีวรรณ ชินะตระกูล. 2538. วิจัยการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ห้างหุ้นส่วนภาพพิมพ์จำกัด.

รวีวิทย์ คงศรีครุฑรักษา. 2544. พิพิธภัณฑที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอ
เมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิธิ พานิชพันธ์. 2540. พิพิธภัณฑในเขตภาคเหนือตอนบน. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง
พิพิธภัณฑในเขตภาคเหนือตอนบน. อัครา.

ศรีศักดิ์ วลัยโกดม. 2530. พิพิธภัณฑกับการศึกษานอกระบบ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
เมืองโบราณ.

ศิรินทรา ปัทมคม. 2544. ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหาร
โรงเรียนและครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับ
การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีสุรางค์ ทินะกุล, สมจิตต์ รัตนอุดมโชค, ทรงศักดิ์ นิธิปริชา, สมศักดิ์ เทศสวัสดิ์วงศ์, และเวชชัย
สังข์สาย. 2542. การคิดและการตัดสินใจ. โครงการพัฒนาสื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมการ
เรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เวิร์ดเวฟเอนดูเคชั่น.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส ดั่งสุวรรณ, และจิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์. 2522. จิตวิทยาสังคม.
กรุงเทพมหานคร: ชัยศิริการพิมพ์.

- สิรินยา จรุงเทียบ. 2546. การนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทรี โคมิน. 2531. เจตคติกับพฤติกรรมของมนุษย์. จิตวิทยาทั่วไป. สาขาคุณธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวรรณ ทศกร. 2546. แนวโน้มการพัฒนาเทคนิคการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถานในทศวรรษหน้า (2546-2556). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสริมฤทธิ์ เอี่ยมธนากุล. 2549. แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเขตสัมพันธวงศ์. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาบัณฑิต สถาปัตยกรรมศาสตร์และผังเมือง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ(กปร.). 2542. ประวัติศาสตร์ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2548. พิพิธภัณฑ์. ที่มา <http://www.komchadluek.net>.
- หัตถ์ชัย ธิยาพันธ์. 2540. การนำเสนอรูปแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิตสาขาศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคนิคการศึกษา, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อภิญา บัวสรวง. 2544. เอกสารประกอบการสัมมนาพิพิธภัณฑ์ไทยในศตวรรษใหม่. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (อัดสำเนา).

อานนท์ ลิ้มสุวรรณ. 2548. แนวความคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ (ไทย ร.9) สำหรับอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑ์ในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง.

อารีย์ อัสวานภาพ. 2531. การนำเสนอรูปแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อังคณา วสุรวงศ์. 2533. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนของพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่ในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษานอกโรงเรียน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Best, J.W. 1977. **Research in Education**. 3rd ed . Engle Wood Cliffs, New jersey: Prentice Hall
Inc.

Foster, C.R. 1971. **Psychology for Life Today**. 3rd ed., Chicaco: Amaerican Technical Society.

Good, C.V. 1973. . **Dictionary of Education**. New York: McGraw – Hill Book Company.

Kolesnik, W.L. 1970. **Education Psychology**. 2nd ed. New York: Mc Graw-Hill Book Company.

Oskamps, S. 1977. **Attitude and Opinon**. New jersey: Prentice-Hall, Englewood Cliffs.

Webster's. 1966. **New World Dictionary**. New York: Compact School World Publishing
Company.

Yamane Taro. 1973. **Statistics : an introduction analysis/Taro Yamane**. New York :
Harper & Row, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

วันที่.....เดือน.....ปี.....

เรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () และกรอกข้อความในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่านและความเป็นจริง และขอความกรุณาได้โปรดตอบคำถามทุกข้อ จึงใคร่ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านไว้ ณ ที่นี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา	() ปวส.
() มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	() ปริญญาตรี
() มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	() ปริญญาโท
() ปวช.	() อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

() เกษตรกร	() ธุรกิจส่วนตัว
() นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	() พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() ข้าราชการ/พนักงานราชการ	() พนักงานบริษัทเอกชน
() ข้าราชการบำนาญ	() แม่บ้าน/พ่อบ้าน
() อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

6. ปัจจุบันพักอยู่ในจังหวัด.....

7. ท่านเคยเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีหรือไม่

() ไม่เคย () เคย.....ครั้ง

8. ท่านทราบข่าว เกี่ยวกับพิธีภักดีการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จากสื่อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () วิทยู (รายการ).....หรือคลื่น.....
 () โทรทัศน์ (ระบุ).....หรือช่อง.....
 () บริษัทนำเที่ยว(ระบุ).....
 () หนังสือพิมพ์(ระบุ).....
 () วารสาร/นิตยสาร(ระบุ).....
 () แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่ () เพื่อน () ญาติ
 () แผ่นป้ายโฆษณา () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. เหตุผลของการเข้าเยี่ยมชมพิธีภักดีการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

- () ทัศนศึกษา () เก็บข้อมูลทำรายงาน
 () มาเที่ยวกับครอบครัว () พักผ่อนหย่อนใจ
 () ศึกษาดูงานกับคณะทำงาน () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ความรู้ ประโยชน์ ความพึงพอใจ พร้อมทั้ง
ปัญหาและข้อเสนอแนะ จากการเยี่ยมชม โครงการต่างๆของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และศูนย์
ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1.1 โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา	() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ)			() ชม	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
1.2 โครงการหลวง	() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ)			() ชม	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.3 โครงการฝนหลวง () ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.4 ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ () ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.5 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ () ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.6 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน () ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.7 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอ () ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.8 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน () ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.9 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน () ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.10 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย () ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ความรู้ ประโยชน์ ความพึงพอใจ พร้อมทั้ง ปัญหาและข้อเสนอแนะ จากการเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรเกี่ยวกับ ด้านชลประทาน ด้าน แผลงและอารักขาพืช ด้านพืชพรรณ การพัฒนาที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ประมง ระบบนิเวศ การปลูสัตว์

1.1 ด้านชลประทาน	() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ)	() ชม
	มากที่สุด	มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	() () () ()
ได้รับประโยชน์	()	() () () ()
ความพึงพอใจ	()	() () () ()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....
1.2 ด้านแผลงและอารักขาพืช	() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ)	() ชม
	มากที่สุด	มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	() () () ()
ได้รับประโยชน์	()	() () () ()
ความพึงพอใจ	()	() () () ()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....
1.3 ด้านพืชพรรณ	() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ)	() ชม
	มากที่สุด	มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	() () () ()
ได้รับประโยชน์	()	() () () ()
ความพึงพอใจ	()	() () () ()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....
1.4 การพัฒนาที่ดิน	() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ)	() ชม
	มากที่สุด	มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	() () () ()
ได้รับประโยชน์	()	() () () ()
ความพึงพอใจ	()	() () () ()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....

1.5 ทรัพยากรป่าไม้

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.6 ประมง

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.7 ระบบนิเวศ

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.8 การปศุสัตว์

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ความรู้ ประโยชน์ ความพึงพอใจ พร้อมทั้งปัญหา และข้อเสนอแนะ จากการเยี่ยมชมการจัดกิจกรรมทางการเกษตรกลางแจ้ง และกิจกรรมในเรือนไทย 4 ภาค

1.1 กิจกรรมแปลงปลูกผัก

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.2 กิจกรรมเพาะเห็ด

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.3 การจัดกิจกรรมดำเนินา

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.4 กิจกรรมมัดย้อม

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.5 กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นภูมิปัญญาไทย

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.6 กิจกรรมลัทธิทอ

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.7 กิจกรรมผ้าบาติก

() ไม่ชม (ถ้าไม่ชมไม่ต้องตอบ) () ชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ได้รับความรู้	()	()	()	()	()
ได้รับประโยชน์	()	()	()	()	()
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจ พร้อมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะ
ในการบริการของการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และการบริการของแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง

1.1 ข้อมูลในการจัดแสดง (รูปภาพ)

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.2 อุปกรณ์ประกอบการจัดแสดง (คอมพิวเตอร์, เป็นสัมผัสอัตโนมัติ)

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.3 ผู้นำชม / วิทยากรประจำอาคาร () ไม่ใช้บริการ (ถ้าไม่ใช้บริการไม่ต้องตอบ) () ใช้บริการ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.4 การบริการข้อมูล(ประชาสัมพันธ์) () ไม่ใช้บริการ (ถ้าไม่ใช้บริการไม่ต้องตอบ) () ใช้บริการ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.5 เส้นทางเข้าถึง

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.6 เส้นทางเดินเยี่ยมชม

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.7 ศูนย์อาหาร

() ไม่ใช้บริการ (ถ้าไม่ใช้บริการไม่ต้องตอบ) () ใช้บริการ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.8 ร้านขายของที่ระลึก

() ไม่ใช้บริการ (ถ้าไม่ใช้บริการไม่ต้องตอบ) () ใช้บริการ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.9 ห้องสุขา

() ไม่ใช้บริการ (ถ้าไม่ใช้บริการไม่ต้องตอบ) () ใช้บริการ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

1.10 ห้องสมุด

() ไม่ใช้บริการ (ถ้าไม่ใช้บริการไม่ต้องตอบ) () ใช้บริการ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจ	()	()	()	()	()
ปัญหา	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			
ข้อเสนอแนะ	() ไม่มี	() มี(ระบุ).....			

ภาคผนวก ข

ภาพพิธีภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ภาพผนวกที่ 1 ป้ายช้่มประตูทางเข้าพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ภาพผนวกที่ 2 โรงการส่วนพระองค์ส่วนจิตรลดา

ภาพผนวกที่ 3 โครงการหลวง

ภาพผนวกที่ 4 ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

ภาพผนวกที่ 5 แบบจำลองการทำฝนหลวง

ภาพผนวกที่ 6 แบบจำลองศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขื่อนจุฬาภรณ์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ภาพผนวกที่ 7 กิจกรรมตามแนวพระราชดำริด้านชลประทาน (เขื่อนพระราม 6)

ภาพผนวกที่ 8 กิจกรรมตามแนวพระราชดำริด้านแมลงและอารักขาพืช

ภาพผนวกที่ 9 กิจกรรมตามแนวพระราชดำริด้านพืชพรรณ

ภาพผนวกที่ 10 กิจกรรมตามแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาที่ดิน

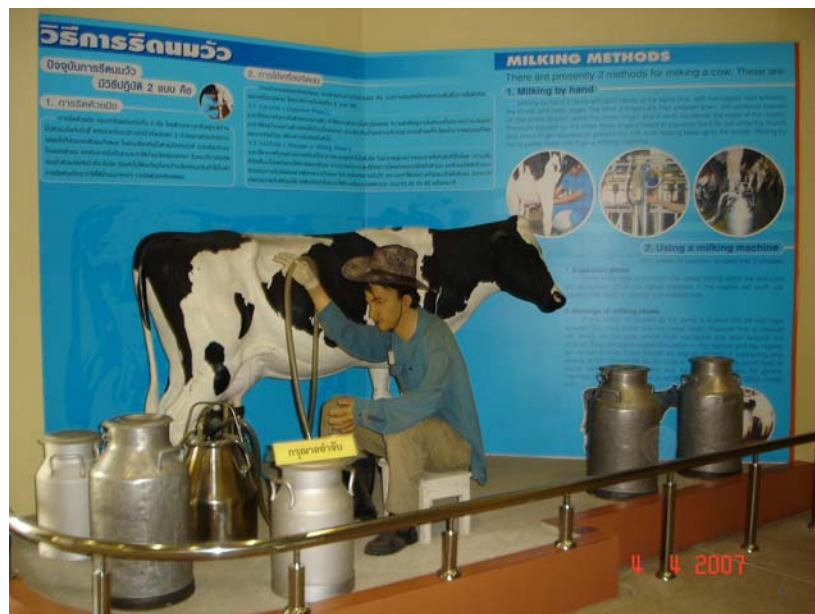
ภาพผนวกที่ 11 กิจกรรมตามแนวพระราชดำริด้านทรัพยากรป่าไม้

ภาพผนวกที่ 12 กิจกรรมตามแนวพระราชดำริด้านประมง

ภาพผนวกที่ 13 กิจกรรมตามแนวพระราชดำริด้านระบบนิเวศ

ภาพผนวกที่ 14 กิจกรรมตามแนวพระราชดำริด้านการปศุสัตว์

ภาพผนวกที่ 15 ศูนย์อาหาร

ภาพผนวกที่ 16 ร้านขายของที่ระลึก

ภาพผนวกที่ 17 เรือนไทย 4 ภาค ซึ่งเป็นสถานที่จัดกิจกรรม

ภาพผนวกที่ 18 ป้ายศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน 1 ไร่แก้งตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพผนวกที่ 19 การจัดกิจกรรมสาธิตการปลูกผักในบริเวณ 1ไร่แก้งน

ภาพผนวกที่ 20 นักเรียนทัศนศึกษา 1 ไร่แก้งน

ประ วัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล

วัน เดือน ปี ที่เกิด

สถานที่เกิด

ประวัติการศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

ผลงานดีเด่นและ/ หรือรางวัลทางวิชาการ

ทุนการศึกษาที่ได้รับ

